

ปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรม กรณีศึกษา ชุมชนท่องเที่ยวเชิง
วัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการทางวัฒนธรรม (สหสาขาวิชา) สหสาขาวิชาการจัดการทางวัฒนธรรม

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Factors for the development of creative tourism in the cultural route case study
cultural tourism community in the old town area along the Phetchaburi river

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Cultural Management
Inter-Department of Cultural Management
GRADUATE SCHOOL
Chulalongkorn University
Academic Year 2021
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทาง วัฒนธรรม กรณีศึกษา ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่าน เมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี
โดย	นายศรัณยู จันทรวงศ์
สาขาวิชา	การจัดการทางวัฒนธรรม (สหสาขาวิชา)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ศาสตราจารย์ ดร.ศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

.....	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ประธานกรรมการ
.....	
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมลชาติประเสริฐ)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ศาสตราจารย์ ดร.ศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์)	
.....	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิบูล ไวกิจตรกรรม)	

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ศรัญญ จันทรวงศ์ : ปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรม
 ทัศนศึกษา ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี. (Factors for the
 development of creative tourism in the cultural route case study cultural
 tourism community in the old town area along the Phetchaburi river) อ.ที่ปรึกษา
 หลัก : ศ. ดร.ศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์

การศึกษาวิจัยเรื่อง "ปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรม
 ทัศนศึกษา ชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี" ในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิง
 ปริมาณกับการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ 1) เพื่อศึกษาทุนทางวัฒนธรรมของ
 ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีที่สามารถนำมาต่อยอดให้เกิดมูลค่าเพิ่มและ
 กิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิง
 สร้างสรรค์ของตัวแทนชุมชนและสมาชิกในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี
 3) เพื่อเสนอแนะปัจจัยที่นำไปสู่แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนท่องเที่ยวเชิง
 วัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีในอนาคต

ผลการศึกษา พบว่า 1) ทุนทางวัฒนธรรมมีความสอดคล้องและเอื้อให้สามารถให้เกิด
 กระบวนการที่ดำเนินให้เกิดการพัฒนา โดยสามารถใช้ปัจจัยภายในชุมชนนำเสนอและยกระดับให้เกิดการ
 สร้างแรงจูงใจนักท่องเที่ยวชาวไทย 2) การมีส่วนร่วมในชุมชนมีการให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการ
 ท่องเที่ยวค่อนข้างน้อย เนื่องจากการจัดงานดำเนินการโดยกลุ่มแกนนำเป็นส่วนมาก ทำให้สมาชิกใน
 ชุมชนส่วนหนึ่งมีส่วนร่วมกับกิจกรรมในระดับน้อย ทางด้านศักยภาพของชุมชนมีความสามารถในการ
 รองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยในระดับที่ดี ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคมและชุมชน 3) แนวทางใน
 การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรมที่ต้องอาศัยการจัดการที่ดีและความร่วมมือ
 จากทุกภาคส่วน เนื่องจากชุมชนมีทั้งจุดเด่นและจุดที่ต้องปรับปรุงของชุมชนที่สามารถพัฒนาไปเป็นการ
 ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และกระตุ้นเศรษฐกิจภายในชุมชนไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น โดยในชุมชนการ
 ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีมีปัจจัยอยู่ 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านการจัดการ
 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านการเข้าถึงและปัจจัยด้านสถานที่ท่องเที่ยว

สาขาวิชา การจัดการทางวัฒนธรรม (สห ลายมือชื่อนิสิต

สาขาวิชา)

ปีการศึกษา 2564 ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

6280087920 : MAJOR CULTURAL MANAGEMENT

KEYWORD: Creative Tourism, Tourism Development Factors, Cultural Route, Cultural Tourism Community, Phetchaburi Province

Saranyu Chanwong : Factors for the development of creative tourism in the cultural route case study cultural tourism community in the old town area along the Phetchaburi river. Advisor: Prof. SUPPAKORN DISATAPUNDHU, Ph.D.

The research study on "Factors for the development of creative tourism in cultural routes: a case study of cultural tourism communities in the old town along the Phetchaburi River", this time was a quantitative study and a qualitative study. The objectives of this study were to 1) to study cultural capital of the cultural tourism community in the old town along the Phetchaburi River that can be used to create added value and creative tourism activities. 2) to study the participation and potential in creative tourism of community representatives and members of the cultural tourism community in the old town along the Phetchaburi River; 3) to suggest factors leading to the development of creative tourism in the tourism community Culturally in the old city along the Phetchaburi River in the future

The results of the study found that 1) cultural capital is consistent and allows for the process of development. which can use factors within the community to present and raise the level to create incentives for Thai tourists. 2) Participation in the community has little cooperation in organizing tourism activities. Because most of the events are organized by the main groups This allows some community members to participate in activities at a low level. As for the potential of the community, it has the ability to accommodate Thai tourists at a good level. in terms of economy, environment, society and community. 3) Approaches to developing creative tourism in cultural routes that require good management and participation from all sectors. This is because the community has left its strengths and points that need to be improved that can be developed into creative tourism and stimulate the economy in the community in a better direction. In the cultural tourism community, there are four factors.

Field of Study: Cultural Management

Student's Signature

Academic Year: 2021

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความช่วยเหลืออย่างดี ทั้งด้านวิชาการและด้านการดำเนินการวิจัยความกรุณาอย่างสูงจากบุคคล ดังต่อไปนี้

ศาสตราจารย์ดร.ศุภกรณ์ ดิษฐพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยที่ให้ความกรุณาแนะนำให้คำปรึกษารวมถึงข้อเสนอแนะ แนวคิด ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่อง อันเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ด้วยความกรุณาด้วยความใส่ใจอย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.พิบูล ไวจิตรกรรม รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่กรุณาให้เวลาอันมีค่ามาเป็นกรรมการอันทรงเกียรติในการประเมินงานวิจัยและให้แนวคิดที่มีประโยชน์ต่อผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ดร.วงศ์รัตดา วีระไพบุลย์ อาจารย์สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่กรุณาให้ข้อมูลและความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการจัดทำวิจัยฉบับนี้ ตลอดจนให้แนวคิดและคำปรึกษาข้อมูลเกี่ยวกับงานวิชาการและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ส่งผลทำให้วิจัยฉบับนี้ลุล่วงได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ดร.จรรยาวรรธ สุธรรมมา อาจารย์เชี่ยวชาญพิเศษ สาขาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากรและอาจารย์ธนวรรษ ดอกจันทร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ให้ความกรุณาช่วยประเมินและตรวจสอบเครื่องมือการเก็บข้อมูลผลวิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.จิตศักดิ์ พุฒจรรยา อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวกับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ทิพย์สุดา พุฒจรรยา อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ให้คำแนะนำและแนวคิดที่มีประโยชน์ต่อการศึกษาครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ดวงกมล ขาติประเสริฐและคณาจารย์หลักสูตรการจัดการทางวัฒนธรรม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่เป็นผู้มอบวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือประสานงานให้การศึกษางานวิจัยฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

ขอขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัวของผู้วิจัยที่เป็นเบื้องหลังในการผลักดันให้ผู้วิจัยสามารถทำการศึกษาตลอดการวิจัย จนทำให้การศึกษานี้ประสบความสำเร็จด้วยดีอย่างที่ตั้งใจ

ผู้วิจัยมีความคาดหวังอย่างยิ่งว่างานวิจัยฉบับนี้ จะมีประโยชน์ต่อผู้คนหรือสังคมไม่มากนักน้อย จึงขอมอบวิจัยเล่มนี้เป็นตัวแทนของผู้วิจัยเพื่อสร้างประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนมา ณ โอกาสนี้

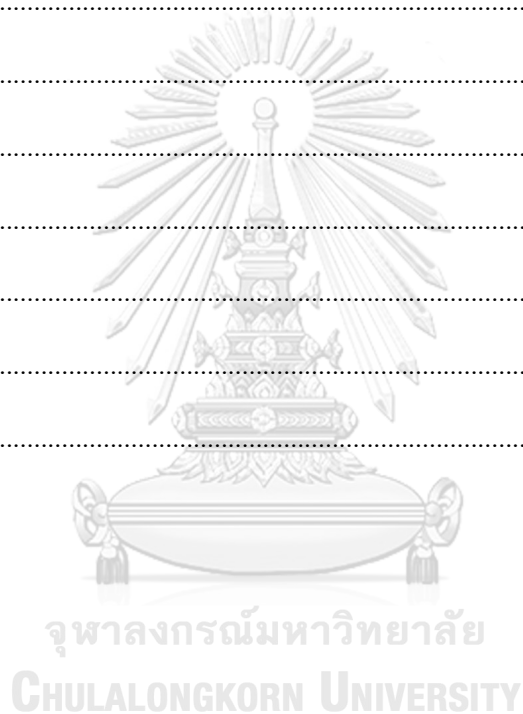
ศรัณยู จันทรวงศ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	8
1.3 ปัญหาการวิจัย.....	8
1.4 ขอบเขตในการวิจัย.....	9
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
1.7 กรอบแนวคิด.....	13
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	14
2.1 การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์.....	14
2.2 เส้นทางวัฒนธรรม.....	25
2.3 การพัฒนาการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.....	29
2.4 การมีส่วนร่วม.....	39
2.5 ปัจจัยทางการตลาด.....	45
2.6 ข้อมูลและบริบทของจังหวัดเพชรบุรี.....	48
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	61
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	68

3.1	วิธีการวิจัย	68
3.2	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	70
3.3	เครื่องมือในการวิจัย	71
3.4	การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	72
3.5	การเก็บรวบรวมข้อมูล	73
3.6	การวิเคราะห์ข้อมูล	74
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....		75
4.1	ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นตัวแทนของชุมชนและตัวแทนของกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการ ท่องเที่ยวในชุมชน	76
4.2	ข้อมูลทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีตาม ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์	77
4.3	ข้อมูลการมีส่วนร่วมของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีตามความ ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์	82
4.4	ข้อมูลศักยภาพของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีในการรองรับ นักท่องเที่ยวชาวไทยตามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์	87
4.5	ข้อมูลความคิดเห็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ของผู้ให้ สัมภาษณ์.....	92
4.6	ข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี	93
4.7	ทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี.....	96
4.8	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี...	100
4.9	ศักยภาพของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีในการรองรับ นักท่องเที่ยวชาวไทย	104
4.10	ข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการและสมาชิกในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริม แม่น้ำเพชรบุรี.....	108
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ		109
5.1	สรุปผลการศึกษา	110

5.2 การอภิปรายผล.....	115
5.3 ข้อเสนอแนะ	124
บรรณานุกรม.....	125
ภาคผนวก.....	129
ภาคผนวก ก	130
ภาคผนวก ข	138
ภาคผนวก ค	142
ภาคผนวก ง.....	143
ภาคผนวก จ	144
ภาคผนวก ฉ	145
ภาคผนวก ช	146
ภาคผนวก ซ	149
ประวัติผู้เขียน.....	150

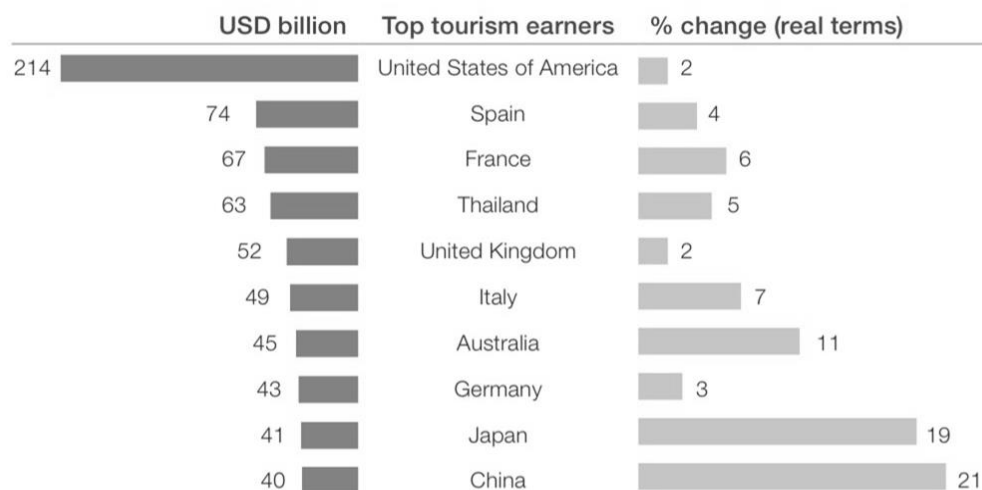
บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหลักที่สร้างรายได้ในประเทศไทย เป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการกระจายรายได้ให้เกิดการหมุนเวียนสู่พื้นที่ต่าง ๆ ในสังคม โดยประเทศไทยให้ความสำคัญในด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก มีการสนับสนุนจากทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อจะพัฒนาในมิติต่างๆของการท่องเที่ยว จนประเทศไทยได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติเรื่องการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ซึ่งมีการจัดอันดับจากองค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (UNWTO) ประเทศที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวมากที่สุด 10 อันดับแรกในปี พ.ศ. 2561 พบว่าประเทศไทยติดอยู่ในอันดับที่ 4 รองจาก ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสเปนและประเทศฝรั่งเศสตามลำดับ โดยประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นจำนวน 1.8 ล้านล้านบาท ซึ่งเป็นอัตราส่วนตามกราฟที่ 1 ดังนี้

กราฟที่ 1 ประเทศที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวมากที่สุด 10 อันดับแรกของโลกปี พ.ศ. 2561

The top 10 tourism earners account for almost **50%** of total tourism receipts

ที่มา : United Nations World Tourism Organization (UNWTO), 2561

ประเทศไทยยังได้รับการจัดลำดับจากการสำรวจ 10 อันดับแรกของจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวทั่วโลกไปเยือน โดยประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 9 โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทาง

มายังประเทศไทยในปี พ.ศ.2561 ทั้งหมด 38 ล้านคน มากกว่าสหราชอาณาจักรที่อยู่ในลำดับที่ 10 ที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือนทั้งหมด 36 ล้านคน จำนวนนักท่องเที่ยวที่น้อยกว่าประเทศไทยเพียง 2 ล้านคน และอันดับแรกเป็นของประเทศฝรั่งเศส ซึ่งมีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางไปเยือนทั้งสิ้น 89 ล้านคน อันดับถัดไปคือประเทศสเปน และสหรัฐอเมริกาตามลำดับ ซึ่งเป็นการจัดอันดับจากองค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (UNWTO) สามารถจำแนกเป็นอัตราส่วนตามกราฟที่ 2 ดังนี้

กราฟที่ 2 ประเทศที่เป็นจุดหมายหมายของนักท่องเที่ยวทั่วโลกมากที่สุด 10 อันดับแรก ปี พ.ศ. 2561

The top 10 destinations receive 40% of worldwide arrivals

ที่มา : United Nations World Tourism Organization (UNWTO), 2561

สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (NIA) ระบุรายละเอียดไว้ว่า จากการจัดอันดับศักยภาพในการแข่งขันด้านธุรกิจการท่องเที่ยวปี พ.ศ.2562 ของสภาเศรษฐกิจโลก โดยมีประเทศที่เข้ารับการจัดอันดับการแข่งขันด้านธุรกิจการท่องเที่ยวทั่วโลกทั้งหมด 140 ประเทศ ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับอยู่ที่ 31 (อันดับเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2561 ที่อยู่ในอันดับที่ 34) และการแข่งขันในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ประเทศไทยมีศักยภาพในการแข่งขันด้านธุรกิจท่องเที่ยวอยู่ในอันดับที่ 3 รองจากประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียตามลำดับ ซึ่งการจัดอันดับศักยภาพในการแข่งขันด้านธุรกิจท่องเที่ยวจะนำผลที่ได้จากการจัดอันดับปัจจัยด้านต่าง ๆ มารวบรวมจนได้เป็นคะแนนรวมของทุกประเทศ ซึ่งประเทศไทยได้รับคะแนนในการจัดอันดับสูงสุดของปัจจัย 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้าน

ทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในอันดับที่ 10 ของโลก ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานการบริการท่องเที่ยว อยู่ในอันดับที่ 14 ของโลก ปัจจัยด้านการคมนาคมทางอากาศ อยู่ในอันดับที่ 22 ของโลก และมีปัจจัยที่ได้รับการจัดอันดับต่ำที่สุด 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม อยู่ในอันดับที่ 130 ของโลก ปัจจัยด้านความปลอดภัยและความมั่นคง อยู่ในอันดับที่ 111 ของโลก และปัจจัยด้านอนามัยและสุขภาพ อยู่ในอันดับที่ 88 ของโลก ซึ่งมีอันดับศักยภาพการแข่งขันด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของสภาเศรษฐกิจโลก ปี พ.ศ.2562 ดังนี้

กราฟที่ 3 อันดับศักยภาพการแข่งขันด้านธุรกิจท่องเที่ยว ประจำปี พ.ศ. 2562

Travel & Tourism Competitiveness Index

Rank / 140	Country / Economy	Value (1-7 (best))	Trend	from highest
1	Spain	5.4		
2	France	5.4		
3	Germany	5.4		
4	Japan	5.4		
5	United States	5.3		
6	United Kingdom	5.2		
7	Australia	5.1		
8	Italy	5.1		
9	Canada	5.1		
10	Switzerland	5.0		
31	Thailand	4.5		

ที่มา : World Economic Forum (WEF), 2562

รัฐบาลไทยในชุดปัจจุบันยังคงให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีการกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวในทุกเขตพื้นที่ของประเทศไทย เพื่อให้การท่องเที่ยวขับเคลื่อนเศรษฐกิจภายในพื้นที่ส่งผลทำให้เกิดการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับประชาชน ซึ่งจากการส่งเสริมและออกนโยบายของรัฐบาลมีจุดประสงค์เพื่อให้การใช้จ่ายในพื้นที่ต่าง ๆ ให้เกิดการหมุนเวียนของเงินในระบบเศรษฐกิจเพื่อสามารถที่จะยกระดับโครงสร้างพื้นฐานของสังคมหรือ

มาตรฐานการใช้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ที่เป็นที่มาของการก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน โดยกระบวนการสร้างให้เกิดการท่องเที่ยวในพื้นที่ท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นและดึงดูดให้นักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่หรือนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มให้ออกมาเดินทางเพื่อใช้จ่าย รวมถึงมีการพัฒนาและสนับสนุนการเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวด้วยการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการรับรู้ของนักท่องเที่ยวกลุ่มต่าง ๆ ให้ทั่วถึงและเกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจที่มีผลลัพธ์อย่างมีประสิทธิภาพ

พฤติกรรมในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงเรื่อย ๆ ตามยุคสมัย ซึ่งในช่วงของยุคแรกนักท่องเที่ยวจะออกเดินทางท่องเที่ยวแสวงหาความเพลิดเพลินเพื่อพักผ่อนหย่อนใจเป็นการท่องเที่ยวแบบผิวเผิน อาทิ ไปเที่ยวชายหาด เป็นต้น ส่วนในยุคถัดมาการท่องเที่ยวเริ่มมีพัฒนาการในการท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวสนใจในวัฒนธรรมและเที่ยวชมพิพิธภัณฑสถานในพื้นที่ แต่ในปัจจุบันนักท่องเที่ยวนั้นต้องการมีส่วนร่วมกับสถานที่ท่องเที่ยวหรือชุมชนที่ได้เดินทางเข้าไปเยือน ไม่ว่าจะเป็นการพูดคุย หรือเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของพื้นที่นั้น ๆ และในการมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนทำให้นักท่องเที่ยวในยุคปัจจุบันมีการเรียนรู้ประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ จากชุมชน ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับชุมชนและเกิดความเพลิดเพลินจากการท่องเที่ยวอีกด้วย (ภัทร์อาภรณ์ เอี่ยมวิริยาวัฒน์, 2561)

แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ.2561-2564 ของกรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้มีการศึกษาแนวโน้มของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว พบว่า 1. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยยังคงมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง และมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ 2. แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ที่มีผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในไทย ซึ่งด้วยแนวโน้มของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจึงจำเป็นต้องเกิดการพัฒนาศักยภาพในการรองรับและมาตรฐานเพื่อสร้างให้เกิดความพร้อมสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มต่างๆ (กรมการท่องเที่ยว, 2561)

กรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท) ได้มาการออกหัวข้อในการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองทั้ง 55 เมือง โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะกระจายนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพในพื้นที่เมืองรอง จะได้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน การส่งเสริมการท่องเที่ยวเมือง เพื่อก่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างความแข็งแกร่งของเศรษฐกิจเมืองรอง ลดการเหลื่อมล้ำให้กับประชาชนในประเทศและกระจายรายได้ให้หมุนเวียนไปยังพื้นที่ชุมชนที่ไม่ใช่เมืองท่องเที่ยวหลัก ซึ่งนโยบายนี้เป็นการเห็นถึงคุณค่าในพื้นที่เมืองรองที่มีความโดดเด่น

เด่นของวัฒนธรรม และทรัพยากรที่เป็นเอกลักษณ์มานำเสนอให้เกิดการสร้างมูลค่าให้แก่พื้นที่ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2564)

เมืองรองในประเทศไทย เป็นเมืองที่มีความน่าสนใจไม่น้อยไปกว่าเมืองหลักทางการท่องเที่ยว ซึ่งแต่ละเมืองมีทรัพยากรทางในด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านวัฒนธรรม ด้านนิเวศ ด้านอาหาร ด้านสถาปัตยกรรม ฯลฯ และเอกลักษณ์ที่ค่อนข้างโดดเด่นและสมบูรณ์เพราะยังไม่ถูกทำลายจากการท่องเที่ยว ประกอบกับในปัจจุบันกระแสการท่องเที่ยวในชุมชนเมืองรองมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและได้รับความสนใจจากทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยเอง และนักท่องเที่ยวต่างชาติที่สนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเมืองรองที่ผู้วิจัยสนใจคือจังหวัดเพชรบุรี

จังหวัดเพชรบุรีหรือเดิมสะกดว่าเพ็ชรบุรี มีชื่อเรียกสั้นๆในพื้นที่ว่า “เมืองเพชร” หรือชื่อเรียกเดิมว่า “พริบพรี” จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์แบบลายลักษณ์อักษรเมืองเพชรบุรีได้ปรากฏประวัติความเป็นมายาวนานกว่าพันปี ซึ่งมีสถาปัตยกรรมในสมัยของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 และยังมี การปรากฏพบหลักฐานว่าเป็นเมืองเก่าที่มีชื่อเรียกว่า “ศรีชัยวัชรปุระ” จนเปลี่ยนมาเป็นชื่อเพชรบุรี ในปัจจุบัน

ภูมิประเทศอยู่ในทั้งพื้นที่สูงติดเทือกเขาและมีพื้นที่ราบติดชายฝั่งทะเล มีแม่น้ำสายสำคัญ คือ แม่น้ำเพชรบุรีไหลผ่านตัวเมือง ทางทิศเหนือของจังหวัดจะติดกับเขตอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ทางทิศใต้ของจังหวัดมีเขตพื้นที่ติดกับเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทางทิศตะวันออกของ จังหวัดมีเขตพื้นที่ติดกับทะเลอ่าวไทย ทางทิศตะวันตกของจังหวัดมีเขตพื้นที่ติดกับเขตตะนาวศรีของ ประเทศพม่า จังหวัดเพชรบุรีมีพื้นที่อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 35 ระยะทางโดยประมาณ 123 กิโลเมตร มีพื้นที่ของจังหวัดประมาณ 3,890,711 ไร่ แบ่งออกเป็น 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอเขาย้อย อำเภอบ้านลาด อำเภอบ้านแหลม อำเภอหนองหญ้าปล้อง อำเภอท่ายาง อำเภอแก่งกระจานและอำเภอชะอำ (เพชรบุรี, 2564)

ทรัพยากรทางด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรีมีอยู่อย่างสมบูรณ์ อาทิ แม่น้ำ ทะเล ภูเขา ถ้ำ แก่ง ทะเลหมอก พุ่มดอกไม้ นาเกลือ อุทยานแห่งชาติ พระราชวัง วัดและอารามหลวง โครงการในพระราชดำริ พิพิธภัณฑ์ ขนมหไทย อาหารท้องถิ่น ฯลฯ ซึ่งการมีทรัพยากรที่มีความหลากหลายทำให้ จังหวัดเพชรบุรีมีความน่าสนใจ และศักยภาพสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือนในพื้นที่ได้ แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรีที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว คือ พระราชวังทั้ง 3 แห่ง

ประกอบไปด้วย “พระนครคีรีหรือ เขาวัง” “พระรามราชนิเวศน์หรือวังบ้านปืน” และ “พระรามราชนิเวศน์มฤคทายวัน”

สถานที่ท่องเที่ยวอีกหนึ่งแห่งที่กำลังได้รับความนิยมจากกลุ่มนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ มีการกล่าวถึงเป็นจำนวนมากในระบบสื่อสังคมออนไลน์ คือ “ย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี” ซึ่งเป็นที่ตั้งของชุมชนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับ 1 ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศไทย ตั้งอยู่ในเขตตำบลท่าราบ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เป็นชุมชนตึกแถวโบราณที่มีการค้าขายมานานหลายสิบปี ซึ่งมีการปรับปรุงพื้นที่โดยมีการสนับสนุนจากภาครัฐ เอกชนและชุมชน เปลี่ยนชื่อยตลาดเก่าริมน้ำให้กลายเป็นถนนศิลปะ (Street Art) วาดโดยช่างฝีมือเมืองเพชรที่สะท้อนเรื่องราวความเป็นมาของชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่ และสร้างจุดต่าง ๆ ในบริเวณชุมชนให้สามารถชมวิถีชีวิตและเก็บภาพของชาวตลาดเมืองเพชรได้ เป็นซอยสั้น ๆ ระยะทางประมาณ 1 กิโลเมตร โดยสองข้างทางส่วนใหญ่จะเป็นบ้านเรือนที่มีคนอยู่อาศัยและร้านขายของชำที่สามารถหาอาหารประจำท้องถิ่นที่มีชื่อเสียง เช่น “ข้าวแช่” อาหารโบราณคล้ายร้อน รวมถึงสักการะพระอารามหลวงชั้นตรีประจำจังหวัดเพชรบุรี “วัดมหาธาตุวรวิหาร” (ไปด้วยกันท่องเที่ยว, 2564)

ย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีเป็นย่านชุมชนเก่าที่มีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนาน เป็นสถานที่แลกเปลี่ยนค้าขายสินค้าของคนในท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีตั้งแต่ยุคสมัยก่อนจนถึงปัจจุบัน และยังเป็นพื้นที่รวบรวมสถานที่สำคัญของจังหวัด ที่รายล้อมไปด้วยศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ ฯลฯ ที่พร้อมจะนำเสนอให้ผู้เดินทางมาเยือนได้รับรู้ถึงคุณค่าที่มีความเก่าแก่ของจังหวัดเพชรบุรี ในพื้นที่ชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีนั้นได้มีการร่วมมือกันของประชากรในพื้นที่ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีความรู้ความสามารถทางด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น ฯลฯ รวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและพัฒนาพื้นที่ให้มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวและมีความน่าสนใจเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยมีการมีส่วนร่วมจากชุมชนช่วยกันขับเคลื่อนและพัฒนาชุมชนจนได้รับรางวัลชนะเลิศชุมชนท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ปี พ.ศ. 2561

รูปแบบในการท่องเที่ยวของย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีนั้น จะแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

- 1) การท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาเองโดยไม่มีผู้นำชม ส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยนักท่องเที่ยวหลากหลายกลุ่ม อาทิ กลุ่มครอบครัว กลุ่มเพื่อน กลุ่มคู่รัก เป็นต้น ซึ่งการเดินทางเข้ามาจะเป็นการเดินทางมาเพื่อทำธุระหรือแวะพักหรือซื้อของเพื่อจะผ่านไปยังแหล่งท่องเที่ยวหลักที่เป็นจุดหมายปลายทาง
- 2) การท่องเที่ยวแบบวันเดียว (One-day trip) ซึ่งจะเป็นกลุ่มศึกษาดูงานที่

เดินทางมาเพื่อศึกษา พักผ่อน หรือเรียนรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบุรี เนื่องจากการเดินทางมาศึกษาดูงานจะมีการแจ้งวันเวลาและจำนวนคนล่วงหน้าจึงมีการจัดเตรียมการ แสดงหรือกิจกรรมที่ไม่สามารถพบได้ทั่วไป

จากความสำคัญที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้น ทำให้ทราบว่าเพชรบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่สมบูรณ์ กล่าวได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรทางวัฒนธรรมทุกตารางเมตร สามารถนำทุนทางด้านวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนมาดำเนินการคิดต่อยอด เพิ่มมูลค่า และนำเสนอเอกลักษณ์ที่เป็นจุดเด่นของพื้นที่ให้เกิดความน่าสนใจและมีแรงดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวหรือบุคคลจากต่างถิ่นเดินทางเข้ามาเยี่ยมชมหรือท่องเที่ยวในชุมชนที่เป็นการเข้ามากระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ให้เกิดการสร้างรายได้และการประกอบอาชีพของคนในชุมชน ซึ่งพื้นที่ชุมชนที่มีความน่าสนใจในการลงพื้นที่เพื่อทำการศึกษาวิจัยคือ “ชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี” ถือได้ว่าเป็นพื้นที่จุดศูนย์รวมของทรัพยากรที่มีชื่อเสียงของจังหวัดเพชรบุรี อาทิ อาหารคาวและขนมหวานชาววัง งานศิลปหัตถกรรมของสกุลช่างไทยของเพชรบุรี และดนตรีไทยนาฏยกรรมไทยพื้นเมือง ฯลฯ จากทุนทางวัฒนธรรมและความน่าสนใจที่มีอยู่ ชุมชนจำเป็นต้องมีวิธีการจัดการการท่องเที่ยวที่ดีเพื่อทำให้เกิดความพร้อมของกลุ่มคนหรือชุมชนที่สามารถเตรียมการทำให้เกิดกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีเรื่องราวและเสน่ห์ที่น่าดึงดูดการท่องเที่ยว เป็นการที่สร้างชุมชนให้เกิดจุดแข็งที่มีเอกลักษณ์และแตกต่างจากพื้นที่อื่นส่งผลให้เกิดแรงดึงดูดนักท่องเที่ยวให้อยากเดินทางมาท่องเที่ยว โดยนำแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มาบูรณาการปรับใช้เพื่อให้การท่องเที่ยวของชุมชนเกิดความยั่งยืน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษารื่อง “ปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรม กรณีศึกษา : ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี” เป็นการวิจัยที่มีความสำคัญในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรม พัฒนาชุมชนและขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษา ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี” ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1.2.1 เพื่อศึกษาทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีที่สามารถนำมาต่อยอดให้เกิดมูลค่าเพิ่มและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

1.2.2 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของตัวแทนชุมชนและสมาชิกในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

1.2.3 เพื่อเสนอแนะปัจจัยที่นำไปสู่แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีในอนาคต

1.3 ปัญหาการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษา ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี” ผู้วิจัยกำหนดปัญหาการวิจัย ดังนี้

1.3.1 ปัจจัยที่ทำให้ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีเกิดการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรม มีอะไรบ้าง

1.3.2 ความพร้อมของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมและศักยภาพในการเข้ามาของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ทำให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชน มีอะไรบ้าง

1.3.3 ทุนทางทรัพยากรทางวัฒนธรรมของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี มีอะไรบ้าง และสามารถนำมาต่อยอดรวมถึงการเพิ่มมูลค่าของทุนของทรัพยากรทางวัฒนธรรมได้อย่างไร

1.4 ขอบเขตในการวิจัย

ในการทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ทางผู้ทำการศึกษาวิจัยได้มีการกำหนดขอบเขตของการศึกษาวิจัยเพื่อให้มีการสำรวจอย่างตรงจุด ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่วิจัยในการศึกษาครั้งนี้ คือ ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ซึ่งประกอบด้วย 3 ชุมชน ที่ตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำเพชรบุรี ในเขตตำบลท่าราบ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยประกอบไปด้วย ชุมชนคลองกระแชง ชุมชนตลาดริมน้ำและชุมชนวัดเกาะ เป็นชุมชนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรมให้เป็นชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งในชุมชนมีทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่หลากหลายและน่าสนใจของจังหวัดเพชรบุรี

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้ เป็นการมุ่งศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดการพัฒนารวมถึงชุมชนท่องเที่ยวให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในพื้นที่ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี รวมถึงการมีส่วนร่วมและศักยภาพในการรองรับการเข้ามาของการท่องเที่ยว เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้รับเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนและนำมาพัฒนา ต่อยอด เพิ่มมูลค่าทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่ถือเป็นทุนทางวัฒนธรรมในเชิงสร้างสรรค์อย่างตรงจุด

1.4.3 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ประชากรที่อยู่อาศัยหรือประกอบกิจการอยู่บริเวณเขตพื้นที่ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ตำบลท่าราบ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม (Simple Random) และกลุ่มผู้นำชุมชน รวมถึงตัวแทนของกลุ่มในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

1.4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการทำการศึกษา ระหว่าง เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2564 - เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2565 เป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 10 เดือน

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) หมายถึง เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน ได้มีส่วนร่วมและเรียนรู้จากการสัมผัสประสบการณ์จริงที่ชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยวได้จัดทำกิจกรรมขึ้นมา จากภูมิปัญญาหรือทรัพยากรของชุมชนที่มีอยู่ในเฉพาะท้องถิ่น รวมถึงการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถใช้ทักษะหรือศักยภาพและความสามารถด้านต่าง ๆ ร่วมในกิจกรรมของชุมชนที่ได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวอย่างอิสระ

ปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยว (Tourism Development Factors) หมายถึง ส่วนประกอบที่ทำให้การท่องเที่ยวเกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ชุมชนและบุคคลในชุมชนความพร้อมและความสามารถในการทำให้ชุมชนนำทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่มาบริหารจัดการให้เกิดการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพในด้านการท่องเที่ยวและสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว โดยการนำเอกลักษณ์ที่เป็นจุดเด่นและแตกต่างของชุมชนมานำเสนอในแนวคิดเชิงสร้างสรรค์และบูรณาการกับแนวทางของชุมชนให้เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน

เส้นทางวัฒนธรรม (Cultural Route) หมายถึง พื้นที่ของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีที่ประกอบกันเป็นเส้นทาง ซึ่งเป็นทางเดินที่เชื่อมต่อแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะหรือความเป็นมาที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การแสดง สถาปัตยกรรม อาหาร วิถีชีวิต ฯลฯ ที่เชื่อมโยงกันจนเกิดเป็นเรื่องราวเฉพาะของชุมชน และมีคุณค่าในตัวเองคู่ควรแก่การอนุรักษ์

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Tourist Attractions) หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจของเรื่องราวเฉพาะถิ่น อาจเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม วิถีชีวิต ฯลฯ ของผู้คนในชุมชน ซึ่งเป็นสถานที่ที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจด้านวัฒนธรรมเดินทางมาพักผ่อนหรือแสวงหาความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมในพื้นที่ ทั้งนี้รวบรวมทั้งสถานที่ที่เกิดขึ้นจากมนุษย์และสถานที่ที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ

ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resource) หมายถึง ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเกิดขึ้นโดยมนุษย์หรือธรรมชาติ รวมถึง กิจกรรม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ฯลฯ ซึ่งถือได้ว่าเป็นทุนของการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ ทำให้สถานที่เกิดความน่าสนใจทั้งทางด้านวัฒนธรรมหรือด้านอื่นๆ นอกจากนี้ที่จะแบ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวออกได้เป็น 2 ประเภท ซึ่งได้แก่ ประเภทที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ และประเภทที่ถูกสร้างขึ้นมาจากมนุษย์แล้ว ยังสามารถแบ่งออกเป็นทรัพยากรที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้อีกด้วย

ศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว (The Potential of Tourists Support) หมายถึง ความพร้อมและความสามารถในการต้อนรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาสู่พื้นที่ท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ เช่น เส้นทาง การเดินทาง ขนส่งสาธารณะ ที่พักอาศัย ร้านอาหาร เป็นต้น รวมถึงความน่าสนใจของสถานที่ท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยวว่ามีมากหรือน้อยเท่าไร และเพียงพอต่อการที่จะสามารถดึงดูดให้ผู้เดินทางมาท่องเที่ยวหรือไม่ และคุ้มค่าต่อการลงทุนพัฒนาหรือไม่

แนวทางการพัฒนา (Development Guideline) หมายถึง แนวทางการปรับปรุงแก้ไขให้เกิดทางที่ดีขึ้น และรักษาไว้ซึ่งความมีคุณค่าของพื้นที่หรือสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่แหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้การพัฒนาที่เกิดขึ้นดำเนินไปในทิศทางที่ดีและการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้พื้นที่หรือแหล่งท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว โดยไม่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว

ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism Community) หมายถึง บริเวณพื้นที่ที่มีคนอยู่อาศัยรวมกันหลายครอบครัวจนกลายเป็นชุมชนและในชุมชนมีทรัพยากรที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นทุนของชุมชนที่มีความน่าดึงดูดและน่าสนใจ ในพื้นที่ที่มีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นที่ส่งผลทำให้เกิดการสร้างอาชีพและมีการหมุนเวียนของรายได้ชุมชน ซึ่งคนในชุมชนได้ผลประโยชน์หรือผลตอบแทนของการเข้ามาของการท่องเที่ยว

ย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี (The old town along the Phetchaburi River) หมายถึง ชุมชนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรมให้เป็นชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งชุมชนย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีจะประกอบไปด้วย 3 ชุมชน คือ ชุมชนคลองกระแชง ชุมชนตลาดริมน้ำ

และชุมชนวัดเกาะ เป็นชุมชนเก่าที่มีการนำเสนอวัฒนธรรมที่สะท้อนเอกลักษณ์ของชุมชนออกมาอย่างโดดเด่นในหลากหลายมิติ เช่น จิตรกรรม สถาปัตยกรรม อาหาร วิถีชีวิต เป็นต้น

แม่น้ำเพชรบุรี (Phetchaburi River) หมายถึง แม่น้ำสายหลักของจังหวัดเพชรบุรีมีความยาวทั้งหมด 210 กิโลเมตร เป็นแม่น้ำที่มีต้นกำเนิดจากเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานไหลผ่านกลางพื้นที่หลายอำเภอในจังหวัดเพชรบุรี อาทิ อำเภอแก่งกระจาน อำเภอยาง่าง อำเภอบ้านลาด อำเภอเมือง และสิ้นสุดที่ทะเลอ่าวไทยในเขตพื้นที่อำเภอบ้านแหลม เป็นแม่น้ำสายสำคัญของคนจังหวัดเพชรบุรีซึ่งถือเป็นแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ในอดีตของไทย

จังหวัดเพชรบุรี (Phetchaburi) หมายถึง เป็นจังหวัดหนึ่งในประเทศไทยที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันตกของประเทศ มีเขตพื้นที่ติดกับพื้นที่ 2 จังหวัด ได้แก่ ราชบุรี และประจวบคีรีขันธ์ โดยในเขตพื้นที่จังหวัดเพชรบุรีเต็มไปด้วยโบราณสถานและโบราณวัตถุที่เป็นสมบัติสำคัญของประเทศไทย รวมถึงวัฒนธรรมต่างๆที่สื่อสารออกมาทางประเพณี วิถีชีวิตรวมไปถึงอาหารและขนมหวานที่มีชื่อเสียง มีพื้นที่ 6,225 ตารางกิโลเมตร เป็นจังหวัดที่มีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนาน

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

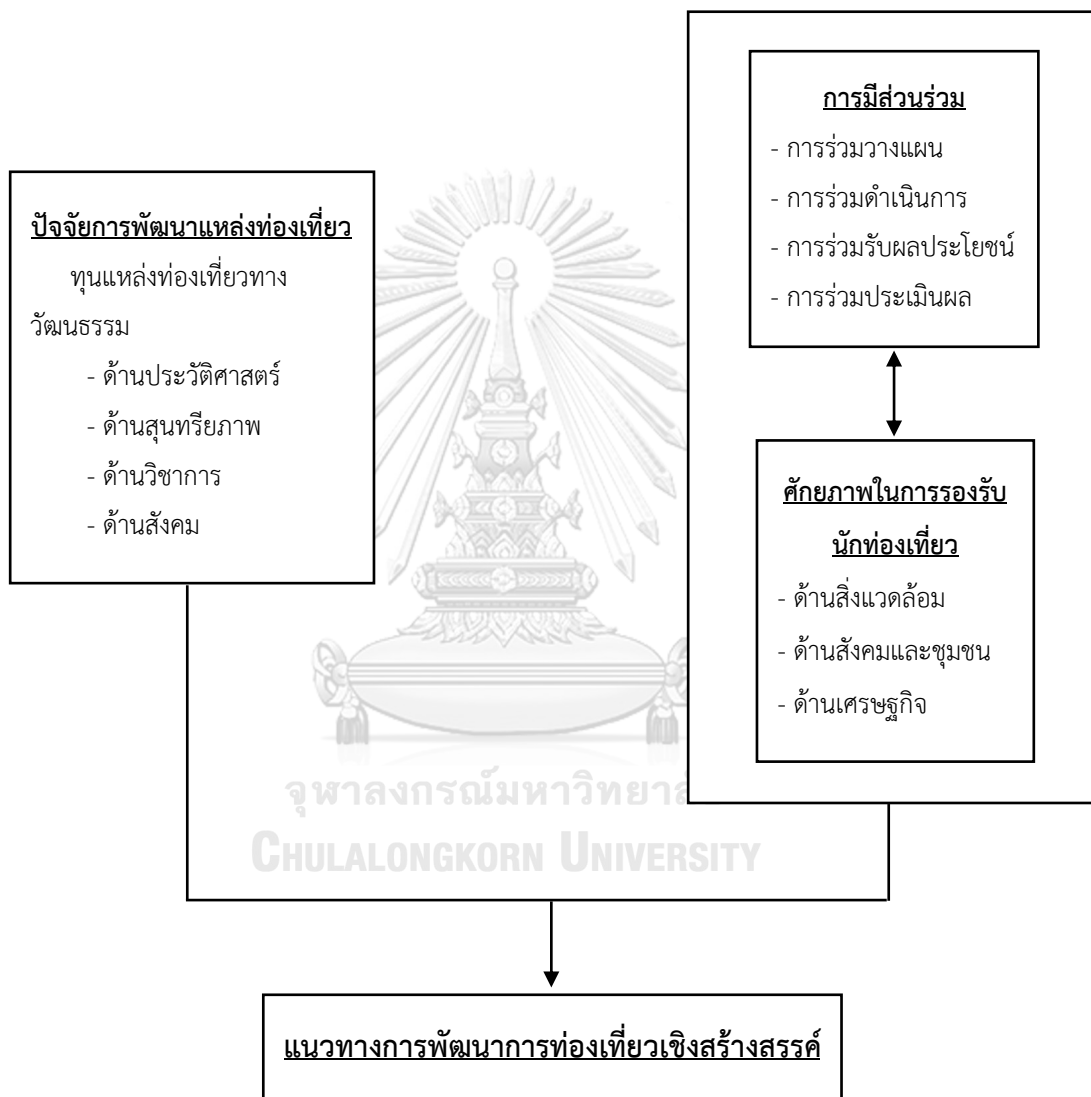
1.6.1 สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัย ไปใช้ในการนำเสนอต่อหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน เพื่อดำเนินการทำให้แผนพัฒนาชุมชนตลาดเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และได้รับการสนับสนุนให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอนาคต

1.6.2 สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัย ไปใช้ในการดำเนินงานการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวในชุมชนให้มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว และความพร้อมในการรับมือกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาและอุปสรรคที่มีอยู่ของชุมชน เพื่อให้ชุมชนตลาดเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ในอนาคต

1.6.3 สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัย ไปดำเนินงานการทำให้แผนการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้เกิดเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดเพชรบุรี เพื่อสร้างการรับรู้แก่นักท่องเที่ยวเกิดการตัดสินใจเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวในอนาคต

1.7 กรอบแนวคิด

ในการศึกษาวิจัย “ปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษา ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี” ผู้วิจัยได้มีกระบวนการดำเนินงานการวิจัยโดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังรูปภาพต่อไปนี้

แผนภาพ 1 กรอบแนวคิดปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษา ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี (โมเดลการจัดการสำหรับการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์)

บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เกี่ยวกับเรื่อง “ปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษา ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี” โดยผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า ทบทวนแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและนำไปสู่การสร้างกรอบแนวคิดในการทำการวิจัย ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นหัวข้อได้ดังต่อไปนี้

- 2.1 การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
- 2.2 เส้นทางวัฒนธรรม
- 2.3 การพัฒนาการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- 2.4 การมีส่วนร่วม
- 2.5 ปัจจัยทางการตลาด
- 2.6 ข้อมูลและบริบทของจังหวัดเพชรบุรี
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

2.1.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

Richards and Raymond (2010) ได้ให้ความหมายถึง การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า เป็นการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสสำหรับการพัฒนาความสร้างสรรค์เกี่ยวกับศักยภาพโดยการมีส่วนร่วมจากกิจกรรม และประสบการณ์ที่ได้รับรู้ ที่เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ตอบโจทย์การท่องเที่ยวพักผ่อนของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ยังหมายความว่า เป็นการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีของชุมชนและเอกลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว โดยที่นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ผ่านทางกิจกรรมเพื่อสัมผัสประสบการณ์ตรงร่วมกับคนในพื้นที่ชุมชนนั้น ๆ และยังเป็นทางในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับมรดกทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ชุมชนและสถานที่ท่องเที่ยว ไม่ใช่เป็นเพียงกิจกรรมที่เน้นถึงรายได้ที่ได้รับการจากการท่องเที่ยวเท่านั้น

องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO, 2549) ได้ให้นิยามของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า เป็นการท่องเที่ยวที่มีจุดประสงค์สูงสอดคล้องกับการพัฒนาชุมชนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในชุมชน โดยมีการจัดกิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องหรือผสมผสานกับวิถีชีวิต ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ภายในของผู้คน ชุมชน ในเชิงการเรียนรู้และการปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดประสบการณ์ผ่านการเรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชน ทั้งนี้ ชุมชนยังจะต้องสามารถใช้การจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือในการรักษาความสมดุลระหว่างการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการท่องเที่ยวในชุมชนและชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งรูปของผลตอบแทน การพัฒนาในพื้นที่ ตามระบบทุนนิยมและความยั่งยืนของการพัฒนาชุมชน

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2553) ได้กำหนดนิยามเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่วาดด้วยเรื่องของกระบวนการในการ ต่อยอด เพิ่มมูลค่า หากจุดต่าง โดยใช้ความคิดเชิงสร้างสรรค์ โดยสามารถอธิบายแนวความคิดของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ดังนี้

- ต่อยอด คือ การนำวัตถุดิบหรือทุนที่มีอยู่เดิมชุมชนหรือท้องถิ่น ทั้งทางด้านสังคม ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม นำมาต่อยอดโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์
- เพิ่มมูลค่า คือ การนำทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าอยู่ในสังคม ชุมชน มาสร้างหรือทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มโดยมีพื้นฐานของเอกลักษณ์ในความเป็นไทย
- หากจุดต่าง คือ การสร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวที่น่าสนใจแปลกใหม่โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันทางอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์

Rossitza Ohridska-Olson and Stanislav Ivanov (2010) ได้อธิบายเกี่ยวกับความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับความสนใจเฉพาะด้านของนักท่องเที่ยว และให้ความสำคัญเรื่องประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวหรือการมีส่วนร่วม ซึ่งการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ จะมุ่งเน้นเรื่องการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นหรือชุมชน และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน รวมถึงการส่งเสริมให้เกิดการผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นฝีมือของชุมชนเข้าสู่ท้องตลาด เพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาเกี่ยวกับนิยามความหมายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สรุปว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสประสบการณ์ในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น ๆ ผ่านการทำกิจกรรมที่ออกแบบโดยชุมชนเพื่อนำเสนอเอกลักษณ์เฉพาะของศิลปวัฒนธรรมในชุมชน เพื่อเป็นการอนุรักษ์ สืบทอด และเผยแพร่คุณค่าของท้องถิ่นหรือชุมชน และยังช่วยทำผลิตภัณฑ์หรือทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชนมาต่อยอดของผลิตภัณฑ์ชุมชนสร้างให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่วัตถุดิบหรือทรัพยากรเดิม เพื่อสร้างเอกลักษณ์หรือจุดเด่นที่มีความแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวหรือชุมชนอื่น

2.1.2 หลักการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

Yooshik Yoon (2002) ระบุว่า หลักการสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 4 ประการ ดังนี้

1. ต้องสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ คือ การเข้ามาของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะต้องสามารถทำให้เศรษฐกิจภายในพื้นที่มีการเจริญเติบโตและตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของคนในชุมชนได้ โดยเฉพาะการสร้างรายได้หรือผลประโยชน์ให้แก่คนในชุมชนหรือกระจายรายได้และโอกาสเพื่อความเท่าเทียมกันในชุมชน

2. ต้องสร้างความเจริญเติบโตให้แก่ชุมชน คือ การเข้ามาของการท่องเที่ยวต้องสามารถสนับสนุนค่านิยมให้ประชาชนมีมาตรฐานในการใช้ทรัพยากรของพื้นที่นั้น ๆ อย่างเต็มศักยภาพ และมีการส่งเสริมพัฒนาการนำของที่ไร้ประโยชน์กลับมาใช้ใหม่ ให้เหมาะสมกับความต้องการทางสังคมและศักยภาพที่อำนวย โดยนำไปสู่ผลประโยชน์ในชุมชนและกระจายอย่างเป็นธรรม

3. ต้องสนับสนุนการรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนไว้ คือ การสร้างให้เกิดความภาคภูมิใจอย่างยาวนานของคนรุ่นหลัง และไม่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ต่อวัฒนธรรมอันดีงามในชุมชน รวมถึงการ สืบทอดวัฒนธรรมอันดีให้แก่รุ่นถัดไป

4. ต้องมีการใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างชาญฉลาด คือ จะต้องมีการบำรุงรักษาทรัพยากรที่อยู่ในขอบเขตการฟื้นฟูกลับมาใช้ใหม่หรือทดแทนได้ เนื่องจากหากใช้ทรัพยากรหมดไปหรือเสื่อมโทรมจนไม่สามารถรักษาไว้ให้คนรุ่นหลังได้จะทำให้เกิดการขาดโอกาสในรุ่นถัดไป นอกจากนี้ จำเป็นต้องอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศน์ภายในพื้นที่อีกด้วย

ธนรัตน์ ทับทิมไทย (2557) ได้อธิบายเกี่ยวกับ หลักการของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Basic of Creative Tourism) ไว้ว่า หลักในการสร้างการท่องเที่ยวโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อทำให้เกิดประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวหรือผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวที่จะทำให้เกิดคุณค่าหรือมูลค่าแก่พื้นที่จากทรัพยากรที่มีอยู่เดิม โดยสามารถจำแนกได้ 5 ข้อ ดังนี้

1. เป็นความคิดต้นแบบอย่างแท้จริง (Originality) โดยเป็นความคิดสร้างสรรค์ที่ไม่ได้เกิดจากการลอกเลียนแบบแนวคิดของผู้อื่น และมีความเป็นเอกลักษณ์ที่มาจากทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่น หรือเรียกว่ามีความเป็นของแท้ดั้งเดิม

2. เป็นความคิดที่สร้างให้เกิดแรงบันดาลใจ (Inspiration) โดยเป็นการที่นำจินตนาการ และแรงบันดาลใจ มาสร้างให้เกิดการท่องเที่ยวโดยแสดงออกอย่างมีความคิดสร้างสรรค์

3. เป็นความคิดที่มีองค์ความรู้ (Knowledge) โดยการนำเอาองค์ความรู้ที่มีอยู่ที่แฝงไปด้วยศิลปะอันทรงคุณค่า และเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น มาทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

4. เป็นความฉลาดคิดที่กลายมาเป็นนวัตกรรม (Ingenuity to Inventiveness) โดยการที่นำความฉลาดทางด้านความคิด มาสร้างนวัตกรรมที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อการท่องเที่ยว

5. เป็นทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual assets) โดยเป็นความคิดที่เป็นของตนเองที่สามารถสร้างจุดเด่นให้แก่ผลิตภัณฑ์หรือการท่องเที่ยวของตนเอง

จากการศึกษาเกี่ยวกับหลักการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สรุปได้ว่า ในการสร้างให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สร้างสรรค์ได้นั้นจะต้องมีองค์ความรู้ที่เพียงพอต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในเชิงสร้างสรรค์ และต้องมีความคิดที่มีเอกลักษณ์ในการสร้างให้เกิดจุดเด่นของการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยจะต้องไม่เกิดจากการลอกเลียนแบบหรือนำความคิดผู้อื่นมาสร้าง และนำนวัตกรรมที่เกิดจากความคิดมาสร้างให้เกิดประโยชน์ ส่งผลให้คนที่เดินทางมาเยี่ยมชมหรือนักท่องเที่ยวได้สัมผัสประสบการณ์ที่สามารถสร้างเป็นแรงบันดาลใจให้แก่บุคคลเหล่านั้นได้ ทั้งนี้ หลักในการสร้างการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นั้น จะต้องสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนไม่ว่าจะด้านเรื่องของผลตอบแทนหรือการทำให้พื้นที่ได้มีการพัฒนา

ปรับปรุงไปในทิศทางที่ดี เพื่อสร้างสามารถสร้างและดำรงคุณค่าของชุมชนให้สืบทอดไปยังคนรุ่นหลังให้เห็นถึงคุณค่าที่ควรในการวางแผนไว้

2.1.3 ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

Richards and Raymond (2010) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งในการบริหารจัดการที่มีคุณภาพที่จะส่งผลลัพธ์ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพจนสามารถประสบความสำเร็จได้ ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สามารถแบ่งได้ 11 ปัจจัย ดังนี้

1. บริบท (Context) แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีการจัดการที่เหมาะสมกับสถานที่ของตนเอง ซึ่งในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวจะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ จึงจำเป็นต้องนำปัจจัยต่างๆเหล่านี้มาร่วมพิจารณา

2. การมีส่วนร่วมจากท้องถิ่น (Local Involvement) ประชาชนหรือสมาชิกที่อยู่ในชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับความต้องการของชุมชนและมีประสิทธิภาพในการพัฒนาชุมชน

3. การมีพันธมิตร (Partnerships) การสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างคนในชุมชน และพัฒนาความสัมพันธ์ของคนที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญในที่นี่อาจรวมถึง สถาบันทางวัฒนธรรม สมาคมในพื้นที่ กลุ่มธุรกิจ กลุ่มการท่องเที่ยวและองค์กรชุมชน

4. การวางแผนระยะยาว (Long-term Planning) การวางแผนล่วงหน้าเพื่อให้เกิดการจัดการด้านการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และการวางแผนไม่ให้เกิดผลกระทบด้านลบเกี่ยวกับทรัพยากรที่สำคัญและมีคุณค่าภายในพื้นที่ชุมชน

5. การมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน (Clear Objective) การที่มีการกำหนดให้มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว และการกำหนดวัตถุประสงค์นั้นจำเป็นต้องทำให้เกิดการเอื้อประโยชน์ในการพัฒนาได้ในอนาคต

6. การมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่ดี (Strong Content) การจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวไม่สมควรซ้ำและสามารถแยกแยะถึงความแตกต่างของแต่ละรูปแบบของการท่องเที่ยวเพื่อให้การท่องเที่ยวนั้นมีเอกลักษณ์อย่างชัดเจน

7. การมีอิสระภาพในการบริหารจัดการ (Political Independence and Artistic Autonomy) ในการดำเนินการจัดสร้างกิจกรรมทางการท่องเที่ยวไม่ควรได้รับประโยชน์ทางการเมืองและโครงสร้างการดำเนินการควรมีความเป็นอิสระในการจัดการด้านการท่องเที่ยว

8. การสื่อสารและการตลาดที่ดี (Good Communication and Marketing) กำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินการสื่อสารทางการตลาดที่ชัดเจนและมีคุณภาพ รวมถึงการโปรโมทประชาสัมพันธ์ที่สร้างการรับรู้ให้แก่นักท่องเที่ยว

9. การมีแหล่งเงินทุนที่เพียงพอ (Sufficient Funds) งบประมาณในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวที่ได้มีการสนับสนุนเป็นทุนควรมีความพร้อมในการดำเนินการต่าง ๆ

10. การที่มีผู้นำที่เข้มแข็งและทีมงานที่มั่นคง (Strong Leadership and Committed Team) ผู้นำกลุ่มจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์และทักษะในการนำชุมชนไปให้ถึงจุดหมายที่ได้กำหนดไว้และจำเป็นต้องมีทีมงานที่มีคุณภาพในการทำงาน

11. การเมือง (Political Will) โครงการในการดำเนินการจัดสร้างจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากทางภาครัฐ เพื่อทำให้เกิดการพัฒนาแหล่งที่ท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืน

ภัทรอาภรณ์ เอี่ยมวิริยาวัฒน์ (2561) ได้ระบุไว้ว่า เหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เกิดมาจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ที่เดินทาง พบว่า กลุ่มคนเหล่านั้นมักจะเลือกจุดหมายปลายทางในการท่องเที่ยวไปในทิศทางเพิ่มขึ้น จากรูปแบบของการท่องเที่ยวที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากยุคแรก ที่มุ่งเน้นการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ อาทิ การท่องเที่ยวชายทะเล และได้เปลี่ยนผ่านสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่นักท่องเที่ยวสนใจเกี่ยวกับด้านวัฒนธรรม ที่เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวและสนใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและพิพิธภัณฑ์ที่มีอยู่ในพื้นที่ จนพัฒนามาถึงยุคปัจจุบันที่เป็นการเดินทางท่องเที่ยวแบบสร้างสรรค์ ที่นักท่องเที่ยวมักจะแสวงหาจุดหมายปลายทางที่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมทำให้ตนเองรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับชุมชน และได้ร่วมทำกิจกรรมที่ได้สัมผัสกับ

ประสบการณ์ที่ไม่เคยพบเจอ ซึ่งปัจจัยในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภค สามารถแบ่งออกเป็น 4 ปัจจัย ดังนี้

1. การปรับเปลี่ยนแนวทางการท่องเที่ยวไปตามสภาพของเศรษฐกิจในตอนนั้น
2. ความนิยมในการเดินทางไปเยือนสถานที่ท่องเที่ยวที่มีระยะทางไม่ไกล โดยอาจเลือกแหล่งท่องเที่ยวภายในประเทศหรือแหล่งท่องเที่ยวภายในภูมิภาคเดียวกัน
3. ความสนใจในการท่องเที่ยวเฉพาะด้านเพิ่มขึ้น อาทิ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นต้น
4. กระแสในการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ในการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมโบราณ ให้อยู่คู่กับสังคมสืบไป

ประภัทร สุทธาเวช (2550) ได้ระบุว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการท่องเที่ยว เกิดจากเปลี่ยนผ่านของยุคสมัยและค่านิยมในช่วงเวลาต่าง ๆ ที่ทำให้ลักษณะความสนใจของผู้คนเปลี่ยน ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 2 ปัจจัย ดังนี้

1. โครงสร้างทางสังคม หมายถึง โครงสร้างความสัมพันธ์ของกลุ่มคนชุมชนหรือสังคม ที่สามารถส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นเรื่องของคุณภาพชีวิต ความรับผิดชอบต่อสังคมสิ่งแวดล้อม และมาตรฐานคุณภาพที่เป็นเรื่องระหว่างผู้ประกอบการกับนักท่องเที่ยวที่มีรูปแบบของการท่องเที่ยวเป็นตัวกลาง
2. พฤติกรรมนักท่องเที่ยว หมายถึง พฤติกรรมที่แสวงหา ชื่อ ใช้ประโยชน์ และประเมินสินค้าบริการที่มีการคาดการณ์ว่าสามารถตอบสนองความต้องการด้านการท่องเที่ยว โดยมีความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป กำหนดแนวทางในการดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการนักท่องเที่ยว ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น ความรวดเร็วในการรับบริการ ความง่ายและสะดวกในการท่องเที่ยว และความหลากหลายของสินค้าบริการด้านการท่องเที่ยว

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สามารถสรุปได้ว่า การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดประสิทธิภาพ จำเป็นจะต้องมีปัจจัยต่าง ๆ ในการช่วยเป็นแนวทางดำเนินงานให้การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ประสบความสำเร็จ แต่ก็ยังมีปัจจัยที่ส่งผลทำให้รูปแบบทางการท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความนิยมในแต่ละยุคสมัยหรือช่วงเวลานั้น ๆ และความสนใจเฉพาะด้านที่ เกิดจากความต้องการของนักท่องเที่ยว

2.1.4 ลักษณะเฉพาะของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีคุณลักษณะเฉพาะที่สามารถจำแนกออกเป็น องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 6 ประการ (Richards & Raymond, 2010) ดังนี้

1. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เพิ่มทักษะให้แก่นักท่องเที่ยว คือ การที่นักท่องเที่ยว เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้น ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้รับประสบการณ์จาก กิจกรรมทำให้เกิดทักษะในด้านต่าง ๆ อาทิ กิจกรรมทำน้ำตาลมะพร้าว อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม กิจกรรมทำขนมไทย จังหวัดเพชรบุรี เป็นต้น

2. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีสินค้าหลัก คือ ทักษะและประสบการณ์ที่เกิดขึ้น จากการร่วมกิจกรรมของนักท่องเที่ยว ซึ่งประสบการณ์จะเปรียบเป็นสินค้าที่ไม่สร้าง ผลกระทบแก่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นสินค้าด้านการท่องเที่ยว อาทิ งาน เทศกาลดนตรีบิกเมาท์เทน งานเทศกาลกินปลาทุแม่กลอง เป็นต้น

3. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนจากกรขายทรัพยากรการท่องเที่ยวที่จับต้องได้ สู่ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่จับต้องไม่ได้แต่สร้างให้เกิดประสบการณ์และการเรียนรู้ ซึ่งเป็น คุณค่าที่เปรียบเสมือนสินค้าให้แก่นักท่องเที่ยว อาทิ การล่องเรือชมปลาวาฬปากแม่น้ำบาง ตะบูน การเดินป่าส่องสัตว์ที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นต้น

4. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนจากสินค้าที่เป็นวัฒนธรรมระดับสูงไปสู่สินค้าที่เป็น วัฒนธรรมประจำวัน เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้และเรียนรู้ประสบการณ์ที่ เกิดขึ้นจากวิถีชีวิตของชุมชนที่ชุมชนได้นำเสนอแก่นักท่องเที่ยว และสร้างความเข้าใจให้เกิด

กับนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมและท้องถิ่น โดยในแต่ละพื้นที่จะมีวัฒนธรรมระดับสูง เฉพาะถิ่นที่ควรค่าแก่การเที่ยวชม อาทิ หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ อนุสาวรีย์ เป็นต้น

5. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการร่วม กิจกรรมการท่องเที่ยวกับชุมชน ซึ่งนักท่องเที่ยวจะสามารถสัมผัสประสบการณ์จาก วัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตของชุมชนที่สามารถสร้างประสบการณ์ได้อย่างแท้จริงทั้งกับ นักท่องเที่ยวและชุมชน อาทิ การเรียนรู้วิถีชีวิตประมงบ้านบางละมุง การเรียนรู้การทำผ้าหม นวมเชียงคาน เป็นต้น

6. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ต้องมีความโดดเด่นแตกต่างกันด้านทรัพยากรการ ท่องเที่ยวเพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้กับแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีความแตกต่างและ ลักษณะเฉพาะตัวที่ทำให้พื้นที่เหล่านั้นมีคุณค่าของตัวเอง เช่น จังหวัดสุโขทัยมีความโดดเด่น ด้านประวัติศาสตร์ จังหวัดจันทบุรีมีความโดดเด่นเรื่องพลอย เป็นต้น

2.1.5 รูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

องค์การการท่องเที่ยวโลก (United Nation World Tourism Organization : UNWTO) ได้จัดประเภทของรูปแบบการท่องเที่ยวเป็น 3 รูปแบบ โดยมีหลักการในการ จัดรูปแบบตามแหล่งท่องเที่ยว (ปีรันธ์ ชินโชติและธีระวัฒน์ จันทิก, 2559) ซึ่งประกอบไปด้วยรูปแบบดังต่อไปนี้

1. การท่องเที่ยวตามแหล่งธรรมชาติ (Natural based Tourism) หมายถึง ลักษณะ ของการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อาทิ การ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) การท่องเที่ยวทางทะเล (Marine Ecotourism) การ ท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (Geo Tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro Tourism) การ ท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ (Astrological Tourism)

2. การท่องเที่ยวตามแหล่งวัฒนธรรม (Cultural based Tourism) หมายถึง ลักษณะของการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและ ประวัติศาสตร์ อาทิ การท่องเที่ยวแหล่งประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) การท่องเที่ยว

งานวัฒนธรรมประเพณี (Cultural Tourism) การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตของชุมชน (Rural Tourism)

3. การท่องเที่ยวตามความสนใจพิเศษ (Special interest Tourism) หมายถึง ลักษณะของการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสนใจ อาทิ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (Education and meditation Tourism) การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic Tourism) การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (Adventure Tourism) การท่องเที่ยวแบบมีผลตอบแทน (Incentive Tourism) การท่องเที่ยวเพื่อการสัมมนา (Travel for seminar) ฯลฯ

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวที่มีความชอบความสนใจเฉพาะด้าน โดยสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวในรูปแบบนั้น ๆ ที่นักท่องเที่ยวสนใจหรืออยากสัมผัสประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ (ธนรัตน์ ทับทิมไทย, 2557) ซึ่งรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สามารถจะจำแนกออกได้เป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทมรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เกี่ยวกับด้านของประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ ศาสนาและสังคม ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย ดังนี้

1.1 กลุ่มแสดงออกทางวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม (Traditional Cultural Expression) อาทิ งานฝีมือ เทศกาลประเพณีต่าง ๆ ฯลฯ

1.2 กลุ่มที่ตั้งทางวัฒนธรรม (Cultural Sites) อาทิ สถานที่ทางวัฒนธรรม โบราณสถาน พิพิธภัณฑสถาน ฯลฯ

2. ประเภทศิลปะ (Arts) เป็นรูปแบบหนึ่งของกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยการจัดกิจกรรมขึ้นอยู่บนพื้นฐานของศิลปวัฒนธรรม และในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์รูปแบบนี้ สามารถจำแนกออกเป็นกลุ่มย่อย ดังนี้

2.1 งานศิลปะ (Visual arts) อาทิ งานภาพวาด งานปั้น ฯลฯ

2.2 ศิลปะการแสดง (Performing arts) อาทิ การแสดงดนตรีพื้นบ้าน การแสดงนาฏศิลป์ การแสดงละคร ฯลฯ

3. ประเภทวิถีชีวิต (Lifestyles) เป็นรูปแบบของกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ของคนที่อาศัยหรือประกอบกิจการอยู่ในพื้นที่ชุมชนตามท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มในรูปแบบนี้สามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย ดังนี้

3.1 วิถีชีวิตของสังคมเมือง อาทิ ย่านการค้าโบราณ ย่านการค้าเยาวราช ย่านสำเพ็ง ย่านเมืองเก่า ย่านตลาดเก่า ฯลฯ

3.2 วิถีชีวิตสังคมชนบท อาทิ หมู่บ้านช้าง หมู่บ้านกะเหรี่ยง กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มชุมชนในพื้นที่ห่างไกล ฯลฯ

4. ประเภทสื่อ (Media) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เกี่ยวกับการสื่อสารกับกลุ่มคนหรือกลุ่มของนักท่องเที่ยวที่ได้ตั้งเป็นกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งรูปแบบของการท่องเที่ยวประเภทสื่อสามารถแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ดังนี้

4.1 งานสื่อสิ่งพิมพ์ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อาทิ คู่มือการท่องเที่ยว หนังสือท่องเที่ยว นิตยสารการท่องเที่ยวหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่สร้างความน่าสนใจ กับการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ

4.2 งานโสตทัศนฯ อาทิ สื่อโฆษณาทางวิทยุ โทรทัศน์ ออนไลน์ หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างการรับรู้ถึงความเป็นมาของต้นแบบหรือความแท้จริงของแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ

5. ประเภทการตอบสนองความต้องการของลูกค้า (Functional creation) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นผลิตภัณฑ์หรือสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการที่หลากหลาย ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย ดังนี้

5.1 กลุ่มการออกแบบ (Deign) อาทิ การออกแบบห้องพักของโรงแรม รีสอร์ท การออกแบบของที่ระลึก ให้สะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์ที่มีคุณค่าของท้องถิ่นและชุมชน

5.2 กลุ่มสื่อสมัยใหม่ (New media) อาทิ ระบบดิจิทัล ซอฟต์แวร์ สื่อสังคมออนไลน์ ฯลฯ

5.3 กลุ่มบริการทางความคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative tourism services) อาทิ การบริการทางสถาปัตยกรรม โฆษณา นันทนาการ และการบริการแนวคิดเชิงสร้างสรรค์อื่น ๆ

จากการศึกษารูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สรุปได้ว่า รูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นหนึ่งในรูปแบบของการท่องเที่ยว ที่สามารถแบ่งออกเป็นรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งแต่ละรูปแบบเป็นการแบ่งจากความสนใจในด้านต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยว และเกิดการแบ่งแยกออกเป็นประเภทตามลักษณะของแนวทางการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน เพื่อสามารถที่จะตอบสนองความต้องการหรือความสนใจของนักท่องเที่ยวอย่างตรงจุด

2.2 เส้นทางวัฒนธรรม

“วัฒนธรรม” เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต คำว่า “วฒน” มีความหมายว่า เจริญงอกงาม และคำว่า “ธรม” หมายถึงความดี และในภาษาอังกฤษ “cultural” ได้มีรากศัพท์มาจากคำในภาษาลาติน คำว่า “cultura” ที่มีความหมายถึงการปลูกฝัง

ด้านสังคมศาสตร์ วัฒนธรรมได้มีการให้ความหมายไว้หลากหลาย คือ วัฒนธรรม หมายถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคม และแบบแผนในกรดำเนินชีวิตของมนุษย์ รวมทั้งผลงานของผู้คนที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น ตลอดจนความคิด ความเชื่อ ค่านิยมและความรู้ในแขนงต่าง ๆ

2.2.1 ความหมายของเส้นทางวัฒนธรรม

สภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ (International Council on Monument and Sites : ICOMOS) ได้มีกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของเส้นทางวัฒนธรรมว่า เป็นการจัดทำ

เพื่อมุ่งหวังความเป็นหนึ่งเดียวของการใช้วัฒนธรรมร่วมกันโดยสันติภาพ ซึ่งมีการให้ความหมายเส้นทางวัฒนธรรมว่า “เป็นตัวแทนของกระบวนการที่มีการปฏิสัมพันธ์ เคลื่อนไหวของการเชื่อมต่อของความหลากหลายด้านวัฒนธรรมของมนุษย์ เพื่อสะท้อนให้เห็นความหลากหลายที่แตกต่างกันของผู้คน สู่การเป็นมรดกทางวัฒนธรรมโดยจำเป็นต้องมีการแบ่งปันกันทางวัฒนธรรมที่ส่งผ่านต่อให้เห็นการใช้งานรูปแบบดั้งเดิมที่มีรากฐานเพื่อความสงบสันติ”

สภายุโรป (Council of Europe : COE) อธิบายวัตถุประสงค์เส้นทางวัฒนธรรมเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของการใช้วัฒนธรรมร่วมกันและสันติภาพ ซึ่งได้ให้ความหมายเส้นทางวัฒนธรรมไว้ว่า “เป็นการส่งเสริมความมีเอกลักษณ์ของพื้นที่วัฒนธรรมที่หลากหลาย เป็นการเก็บรักษาวัฒนธรรมที่หลากหลายไว้ เพื่อให้เกิดการปรองดองของมนุษยชาติ”

องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO, 2549) ได้มีการกล่าวถึงเส้นทางวัฒนธรรมในงานการประชุม World Conference on Tourism and Culture 2015 ณ เมืองเสียมเรียบ ราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งมีเนื้อหาว่า เส้นทางวัฒนธรรมเป็นเส้นทางการเดินทางที่เชื่อมต่อแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะหรือความเป็นมาที่เกี่ยวข้องกัน อาจจะเป็นรูปแบบของสถาปัตยกรรมหรือเป็นกระบวนการผลิตแบบเดียวกัน ซึ่งจุดสำคัญในการรวมแหล่งการท่องเที่ยวนั้นคือ การเชื่อมโยงความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นเป็นเรื่องราว (Theme) เพื่อให้เกิดการกระตุ้นความน่าสนใจให้เกิดแก่นักท่องเที่ยว ยกตัวอย่างเส้นทางสายไหม (Silk road) ที่เป็นการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด 33 แหล่ง โดยผ่านประเทศต่าง ๆ ในทวีปเอเชียและยุโรป ซึ่งเป็นเส้นทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและความเป็นมาที่น่าสนใจ

รังสิมา กุลพัฒน์ (2562) ได้กล่าวถึงความหมายของเส้นทางวัฒนธรรมไว้ว่า เส้นทางวัฒนธรรมคือเส้นทางที่ติดต่อสื่อสารทั้งทางบกและทางน้ำ ซึ่งไม่มีข้อจำกัดมากำหนดในด้านกายภาพและเป็นเส้นทางที่มีการใช้งานในหลากหลายมิติอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นเส้นทางในการแลกเปลี่ยนสินค้า ความรู้ และอื่น ๆ ระหว่างผู้คน ประเทศ ซึ่งมีความสำคัญในหลากหลายช่วงเวลา ทั้งนี้เส้นทางจำเป็นที่จะต้องได้รับการดูแลและส่งเสริมให้มีการสะท้อน

ให้เห็นถึงวัฒนธรรมตลอดทั้งสถานที่และเวลา โดยผสมผสานกันระหว่างความสัมพันธ์ทาง วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่ยังคงอยู่

จากการศึกษาความหมายของเส้นทางวัฒนธรรม สรุปได้ว่า เป็นเส้นทางที่ใช้ เชื่อมโยงกันระหว่างแหล่งท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว โดยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความ เป็นมาหรือเรื่องราวที่สามารถนำมาร้อยเรียงเป็นเรื่องราวที่มีความน่าสนใจและเอกลักษณ์ที่ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เกิดความสนใจเดินทางเข้ามาเที่ยวชมยังเส้นทางนั้น ซึ่งเส้นทาง จำเป็นจะต้องมีความเกี่ยวข้องและสามารถเชื่อมโยงกันได้ด้วยไม่ว่าจะเป็นด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม วิถีชีวิต สินค้า ฯลฯ

2.2.2 การออกแบบเส้นทางวัฒนธรรม

เส้นทางวัฒนธรรม สามารถออกแบบเพื่อที่จะช่วยให้นักท่องเที่ยวหรือนักเดินทางที่ เข้ามายังพื้นที่ได้สัมผัสวัฒนธรรมหรือเห็นถึงสิ่งที่มีความหมายทางด้านวัฒนธรรมตามความ สนใจของแต่ละบุคคล ซึ่งความสนใจนั้นอาจจะเกี่ยวกับวัฒนธรรม ธรรมชาติ สังคม ประวัติศาสตร์ ทั้งนี้สามารถหมายถึงพื้นที่ขนาดเล็ก อาทิ ชุมชน หมู่บ้าน เมืองต่าง ๆ และ พื้นที่ขนาดใหญ่ในระดับภูมิภาคหรืออาจจะหมายถึงระดับประเทศก็ได้ เส้นทางวัฒนธรรมนั้น สามารถที่จะจำแนกออกเป็นประเภทกว้าง ๆ ได้ 2 ประเภท (ณิชภาพร แสงเหมือนขวัญ, 2555) ประกอบด้วย

1. เส้นทางแบบนำเสนอข้อมูล คือ เส้นทางที่ให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวหรือนัก เดินทางในช่วงเวลาที่เดินทางเพียงเท่านั้น นักท่องเที่ยวจะได้มีการรับแค่ข้อมูลจากสื่อที่ได้ สื่อสารออกไปและความสนุกสนาน ความผ่อนคลาย ความเพลิดเพลิน ที่ได้รับการสัมผัส ประสบการณ์หรือการรับชมเพียงเท่านั้น

2. เส้นทางแบบสำรวจค้นหา คือ เส้นทางที่มีการจัดกิจกรรม เป็นเส้นทางที่เหมาะสม สำหรับกลุ่มของเยาวชนหรือกลุ่มครอบครัว ซึ่งเส้นทางสำรวจค้นหาจะมีการแทรก แบบทดสอบร่วมกับข้อมูลเพื่อให้นักท่องเที่ยวที่ได้เดินทางมาค้นหาและสังเกตสิ่งต่าง ๆ ระหว่างการทำกิจกรรมที่ได้จัดขึ้นเพื่อหาคำตอบที่เป็นวิธีการเรียนรู้เกี่ยวกับเส้นทางนี้

การออกแบบเส้นทางวัฒนธรรมนั้น นอกจากจะเป็นการนำเสนอคุณค่าหรือ ทรัพยากรในท้องถิ่นที่มีความน่าสนใจและเรื่องราวต่าง ๆ อีกสิ่งหนึ่งที่จำเป็นจำต้องศึกษา ก่อนจะเกิดการสร้างเส้นทางวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยว นั้น จำเป็นจะต้องศึกษา พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและความสนใจของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของ ชุมชนหรือพื้นที่นั้น ๆ รวมถึงการคัดเลือกเส้นทางที่เหมาะสมและตอบโจทย์กับการสร้าง ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวได้

ทั้งนี้ หากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรมของย่าน ชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี รับรู้ถึงข้อมูลด้านพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดิน ทางเข้ามาท่องเที่ยวภายในพื้นที่ชุมชน และจุดเด่นเอกลักษณ์ของทรัพยากรในพื้นที่ จะ สามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาออกแบบให้เกิดเป็นเส้นทางที่ตอบโจทย์ความสนใจของ นักท่องเที่ยวและนำเสนอคุณค่าของทรัพยากรในชุมชน เพื่อการปฏิบัติการอย่างมี ประสิทธิภาพ

2.2.3 รูปแบบของเส้นทางวัฒนธรรม

เส้นทางวัฒนธรรมสามารถที่จะออกแบบและจำแนกเพื่อที่จะจัดทำเส้นทาง วัฒนธรรมได้หลากหลายรูปแบบด้วยกัน ซึ่งจะขึ้นอยู่กับความคิดสร้างสรรค์ของคนที่ศึกษา และออกแบบเส้นทางเหล่านั้น แต่ในการจัดทำหรือออกแบบนั้นจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึง ทรัพยากรในท้องถิ่นที่สามารถสร้างให้เกิดเส้นทางในรูปแบบต่าง ๆ โดยรูปแบบจะมีทั้ง รูปแบบทั่วไปและรูปแบบเสมือนจริง ซึ่งเส้นทางที่ได้ออกแบบนั้นอาจจะสามารถนำมา รวมกันเพื่อให้นำเสนอข้อมูลได้ และการจัดทำเส้นทางยังต้องมีจุดประสงค์ว่าจัดทำขึ้นมาเพื่อ อะไร อาทิ เพื่อศึกษาค้นคว้า เพื่อนำเสนอข้อมูล เพื่อความบันเทิง เพื่อแนะนำสถานที่ ท่องเที่ยว ฯลฯ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. เส้นทางเพื่อนำเสนอข้อมูล ซึ่งเส้นทางควรเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ สามารถนำ ข้อมูลที่ได้ไปใช้งานได้และมีความหลากหลายของข้อมูล จะประกอบด้วยกลุ่มข้อมูลเกี่ยว สถานที่ท่องเที่ยวและจุดสำคัญของเส้นทาง รวมถึงสามารถที่ใส่ความน่าสนใจไปในเรื่องราว ของเส้นทางได้เพื่อนำเสนอข้อมูลไปใช้ได้กิจกรรมต่าง ๆ

2. เส้นทางเพื่อศึกษาเรียนรู้ ซึ่งเส้นทางจะมีการมุ่งเน้นเกี่ยวกับการให้ข้อมูลที่ เป็น ข้อเท็จจริง และมีความเกี่ยวข้องกับวิชาการที่ได้มีการศึกษา ที่เหมาะสมกับคนที่ศึกษา

เส้นทางนั้น ๆ และความสนใจเฉพาะทางของผู้ศึกษา โดยข้อมูลที่ได้มาและนำไปใช้ จำเป็นต้องมีความชัดเจนของข้อมูลและถูกต้องที่จะสามารถเก็บข้อมูลไว้ได้

3. เส้นทางเพื่อสันถนาการ ซึ่งเส้นทางนั้นจะมุ่งเน้นที่จะให้ความสนุกสนานแก่นักท่องเที่ยวหรือนักเดินทาง ส่งผลทำให้ไม่ค่อยมีความจำเป็นที่ต้องมุ่งเน้นเกี่ยวกับเรื่องเนื้อหาสาระ เส้นทางในรูปแบบนี้จะเป็นการนำข้อมูลเข้าร่วมกับกิจกรรม ทั้งนี้ผู้ออกแบบเส้นทางควรคำนึงถึงสถานที่ที่สร้างความบันเทิงหรือการจัดกิจกรรม ที่นักท่องเที่ยวหรือนักเดินทางสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้

รูปแบบของเส้นทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีนั้น เป็นเส้นทางที่จัดทำขึ้นมาโดยเป็นรูปแบบที่ผสมผสานกันระหว่างรูปแบบเส้นทางวัฒนธรรมทั้ง 3 แบบ เนื่องจากในการเดินทางมาเที่ยวชมยังพื้นที่เมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี เป็นชุมชนที่มีกิจกรรมเพื่อความบันเทิงที่สามารถสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินให้แก่นักท่องเที่ยวและนำเสนอข้อมูลที่มีเรื่องราวความเป็นมาของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม รวมถึงข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจชุมชนและท้องถิ่น

2.3 การพัฒนาการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2.3.1 การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

World Tourism Organization (1998) ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้ว่า การท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ให้สามารถรักษาความมั่นคงของระบบนิเวศตลอดจนวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชน เพื่อประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) ได้ให้ความหมาย การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ไว้ว่า การท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มเล็กมีการจัดการอย่างดี และสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจ และธุรกิจท่องเที่ยวมีการปรับปรุงคุณภาพให้ได้ผลกำไรอย่าง

เป็นธรรมชาติ โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมเยือนสม่ำเสมอมากเพียงพอ แต่มีผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ปานฤทัย แห่งพุ่ม (2564) ได้อธิบายความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยอ้างอิงจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งได้ระบุไว้ว่า เป็นการท่องเที่ยวรวมถึงการจัดงานด้านการบริการอื่น ๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยสามารถแบ่งออกเป็นลักษณะดังนี้

1. การจัดการด้านการท่องเที่ยวและบริการต้องดำเนินการอยู่ภายใต้ของขีดความสามารถในศักยภาพการรองรับของสิ่งแวดล้อมภายในพื้นที่ อาทิ ทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชนท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
2. การจัดการด้านการท่องเที่ยวและบริการต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้คนในพื้นที่ท้องถิ่นในด้านการจัดการการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับชุมชนท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิต
3. การจัดการด้านการท่องเที่ยวและบริการต้องมีการจัดการโดยที่ผู้คนในชุมชนทุกภาคส่วนได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และเกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนนั้น ๆ ที่เกิดจากการท่องเที่ยวและเป็นการได้รับผลตอบแทนจากการจัดตั้งการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาค
4. การจัดการด้านการท่องเที่ยวและบริการต้องมีการบริหารจัดการที่เกิดขึ้นมาจากตามความต้องการของผู้คนในชุมชนที่อยู่บริเวณพื้นที่ที่ได้จัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่นนั้น ๆ โดยที่เห็นถึงความต้องการของผู้คนในพื้นที่เป็นสิ่งสำคัญที่สุด

จากการศึกษาความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นการท่องเที่ยวที่ต้องคำนึงถึงผลกระทบไม่ว่าจะเป็นทั้งด้านบวกหรือด้านลบ โดยการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนั้น จะต้องเกิดจากผู้คนในชุมชนเนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรู้และผลกระทบจากการดำเนินการของการท่องเที่ยวที่ดีที่สุด และต้องให้ความสำคัญในการรักษาศิลปวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามที่มีคุณค่าภายในชุมชน

รวมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวให้อยู่ในสถานที่สมบูรณ์และไม่เกิดความเสียหาย เพื่อให้การท่องเที่ยวสามารถอยู่คู่กับพื้นที่ได้อย่างกลมกลืนและยาวนาน

2.3.2 การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

Battan (กรมการพัฒนาชุมชน, 2545) ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาคือการเปลี่ยนแปลงที่ไปในทิศทางที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็น บุคคล สิ่งของหรือกิจกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีจะเรียกว่า “การพัฒนา”

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต, 2541) ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาการที่ยั่งยืนมีลักษณะอยู่ในรูปแบบการบูรณาการ คือ การกำหนดแนวทางการพัฒนานั้นจะต้องคำนึงถึงปัจจัยในด้านมนุษย์โดยให้คุณค่าทางวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นในกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการแก้ปัญหา ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าเป็นการพัฒนาที่ครอบคลุมการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น เพื่อให้คนในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถสืบทอดให้สู่คนรุ่นหลังได้

การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องครอบคลุมหลักการ 3 ประเด็น ดังนี้ 1. การประเมินค่าสิ่งแวดล้อมคือการให้ความสำคัญค่อนข้างสูงต่อการประเมินค่าสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ 2. การขยายมิติของเวลาที่ปรับเปลี่ยนเนื่องจากการประชันหน้าอย่างยั่งยืนเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมในระยะสั้น ขณะเดียวกันต้องมองไปถึงอนาคตของกลุ่มคนรุ่นหลัง 3. ความเท่าเทียมและความยุติธรรมการพัฒนาเน้นเป้าหมายหลักการตอบสนองความต้องการของกลุ่มคนในสังคมและปฏิบัติอย่างยุติธรรม ให้คนรุ่นหลังในอนาคตไม่ได้รับความเดือดร้อน

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับ การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ระบุไว้ว่า เป็นวิธีการในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน โดยการดำเนินการในการจัดการจะมีข้อที่ต้องคำนึงถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นสำคัญ ซึ่งสามารถแบ่งการพัฒนาออกเป็น 8 ประการ ดังนี้

1. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนควรจะต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้คนที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว

2. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนควรจะต้องคำนึงถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยว
3. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนควรจะต้องคำนึงถึงสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีการจัดตั้งอยู่ในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว
4. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนควรจะต้องคำนึงถึงคุณค่าอันดีงามของสภาพสิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว
5. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนควรจะต้องคำนึงถึงศักยภาพหรือขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว
6. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนควรจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมหรือความร่วมมือของคนในชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว
7. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนควรจะต้องคำนึงถึงสิ่งก่อสร้างสถาปัตยกรรม โบราณสถานที่มีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว
8. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนควรจะต้องคำนึงถึงความสำเร็จของแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ทั้งแหล่งท่องเที่ยวภายในประเทศและแหล่งท่องเที่ยวต่างประเทศที่มีลักษณะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่คล้ายคลึงกัน

จากการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน คือ การดำเนินการด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ทำให้การท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น โดยการกำหนดแนวทางในการพัฒนาที่คำนึงถึงปัจจัยในด้านต่าง ๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ขีดความสามารถ ฯลฯ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีและน่าพอใจในระยะยาวแก่การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนั้น รวมทั้งต้องเห็นถึงการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี สถาปัตยกรรม วิถีชีวิต ฯลฯ เป็นสำคัญ เพื่อดำรงไว้ซึ่งสิ่งดีงามของทรัพยากรในชุมชนท้องถิ่น และสืบทอดไปสู่คนรุ่นหลัง

2.3.3 ขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท) ได้มีการจำแนกทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ 2. ทรัพยากรธรรมชาติประเภทประวัติศาสตร์โบราณสถานและศาสนา 3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณี โดยมีเกณฑ์ในการประเมิน (สร้อยสน รัฐสมบูรณ์, 2550) ซึ่งสามารถที่จะจำแนกออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. ความประทับใจของแหล่งท่องเที่ยว คือ คุณค่าที่มีอยู่ในตัวของแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละที่ที่อยากจะปรุงแต่งเพิ่มเติม แต่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่พิจารณาจากความงดงามของสถานที่ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่พิจารณาจากระดับคุณค่าท้องถิ่น ระดับชาติและระดับนานาชาติ ทั้งนี้จะเลือกพิจารณาแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว

2. ความพร้อมทางการท่องเที่ยว คือ สิ่งอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ที่สร้างไว้ในสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อให้บริการผู้ที่เดินทางมาเยือน อาทิ ห้องน้ำ ป้ายบอกทาง ถนน ฯลฯ ความพร้อมเหล่านี้เป็นสิ่งที่ช่วยในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่จะเลือกเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้น ความพร้อมเหล่านี้บางครั้งอาจมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวมากกว่าคุณค่าของพื้นที่ที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวนั้น

โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) ได้กล่าวถึง ขีดความสามารถในการรองรับหรือสมรรถนะในการรองรับพัฒนาการท่องเที่ยว (Carrying capacity for tourism development) ซึ่งระบุว่า ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวเป็นความสามารถในการรองรับจำนวนของนักท่องเที่ยวที่สามารถอยู่ในพื้นที่โดยไม่ส่งผลเสียกับสิ่งแวดล้อม และนักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกได้อย่างเพียงพอ โดยต้องไม่กระทบถึงความรู้สึกหรือวิถีชีวิตของประชาชนคนในท้องถิ่น ซึ่งการแบ่งประเภทของขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวมีอยู่หลากหลายแนวคิด สามารถจำแนกองค์ประกอบได้ 4 ด้าน

ตามแนวคิดของ Wolters (1991) ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านสังคมวัฒนธรรม ด้านจิตวิทยา และด้านการจัดการ

ปรัชญากรรม ไชยคชและธนุวัส สุวรรณวงศ์และนราวดี บัวขวัญ (2559) ได้อธิบายขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ว่า กำหนดขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวใด ๆ จะมีการกำหนดวิธีเพื่อใช้รักษาระดับขีดความสามารถในการรองรับ ฉะนั้นแนวความคิดในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวมีขีดความสามารถในการนำไปใช้เป็นเครื่องมือที่ได้ประสิทธิภาพ สำหรับมาตรฐานและขอบเขตการท่องเที่ยว ซึ่งมีผลต่อการคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

ขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามชนิดของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว เวลา และสถานที่ นอกจากนี้ยังต่างกันตามหลักเกณฑ์และปัจจัยที่นำมาพิจารณา ยังรวมถึงความสามารถหรือโอกาสในการจัดการในการควบคุม ป้องกัน ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปริมาณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มจำนวนขึ้น ดังนั้นการศึกษาเพื่อกำหนดขีดความสามารถในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ดีและเหมาะสมที่สุดภายใต้ระบบการจัดการระดับต่าง ๆ ในขั้นตอนสุดท้ายการตัดสินใจเลือกขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว ต้องคำนึงถึงความเกี่ยวข้องของปัจจัยต่าง ๆ และเลือกข้อกำหนดที่มีประสิทธิภาพ

2.3.4 ลักษณะการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2564) ได้กำหนดลักษณะของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ ซึ่งระบุว่า ลักษณะการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการดำเนินการที่ได้รับความคาดหวังเพื่อให้นำไปสู่การจัดการทรัพยากรทั้งหมด ด้วยวิถีทางที่ตอบสนองต่อความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสุนทรียศาสตร์ ในขณะเดียวกันก็คงไว้ซึ่งบูรณาภาพทางวัฒนธรรม กระบวนการทางนิเวศวิทยาที่จำเป็นกับความหลากหลายทางชีวภาพและระบบต่าง ๆ ที่เอื้อต่อชีวิต เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในอุตสาหกรรมทางเที่ยว

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (ธีระ อินทรเรือง, 2559) ในการดำเนินการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ควรจะมีลักษณะของการท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

- เป็นการท่องเที่ยวที่มีความต่อเนื่อง หมายถึง ความสม่ำเสมอของทรัพยากรธรรมชาติ และความสม่ำเสมอของวัฒนธรรม ซึ่งถือได้ว่าเป็นทรัพยากรหลักในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ จะต้องสามารถมอบประสบการณ์นันทนาการที่ดีและมีคุณค่าที่ดีให้แก่นักท่องเที่ยวอีกด้วย
- เป็นการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ หมายถึง การมุ่งเน้นถึงคุณภาพของ 3 ส่วนหลักที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว คือ คุณภาพของสิ่งแวดล้อม คุณภาพของประสบการณ์นันทนาการที่นักท่องเที่ยวได้รับ และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ให้ทั้งหมดนี้อยู่ในระดับของมาตรฐานที่ดีและมีความน่าพึงพอใจ
- เป็นการท่องเที่ยวที่มีความสมดุล หมายถึง สามารถสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างความต้องการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น กับความต้องการของชุมชนที่เป็นเจ้าของทรัพยากรของการท่องเที่ยว และขีดความสามารถของทรัพยากรในพื้นที่ที่สามารถรองรับจำนวนของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามายังพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวได้

จากการศึกษาลักษณะของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้พบว่า การที่ชุมชนหรือพื้นที่ที่ดำเนินการจัดการทรัพยากรที่อยู่ในท้องถิ่นให้เป็นแหล่งหรือสถานที่ท่องเที่ยว จำเป็นจะต้องมีการดำเนินการที่คำนึงถึงศักยภาพและขีดความสามารถของพื้นที่ในการรับนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ โดยที่การท่องเที่ยวนั้นต้องไม่ส่งผลเสียต่อชุมชน รวมถึงการท่องเที่ยวจะต้องสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นให้แก่ชุมชน ให้เกิดผลประโยชน์ทั้งชุมชนและนักท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอในระยะยาว

2.3.5 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

บูฮาลิส (Buhalis, 2000) ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวในชุมชนให้เหมาะสมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องเกิดการพัฒนาปัจจัย 6 ด้าน (6As) ประกอบไปด้วย ปัจจัยด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยว (Attraction) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว เพราะแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องเป็นสถานที่ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวและนำเสนอเอกลักษณ์ของชุมชนให้เกิดความประทับใจแก่ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว โดยแหล่งท่องเที่ยวสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท อาทิ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวชาติพันธุ์และแหล่งท่องเที่ยวเพื่อความบันเทิง

2. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Assessibility) เป็นหนึ่งองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพราะการเกิดการพัฒนาต้องมีเส้นทางหรือเครือข่ายที่สามารถคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวและเชื่อมระหว่างสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละสถานที่เข้าด้วยกัน รวมทั้งต้องมีที่จอดรถขนส่งสาธารณะและการเดินทางที่สะดวกสบายต่อการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและความปลอดภัยในการเดินทาง

3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวอีกอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่คอยอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามายังแหล่งท่องเที่ยวให้ได้รับความสะดวกสบาย ความประทับใจ และทำให้เกิดความรู้สึกปลอดภัยหรือพอใจเมื่ออยู่ในแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่ท่องเที่ยวเป็นระยะเวลาสั้น

4. โปรแกรมการท่องเที่ยว (Available Packages) เป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยจัดทำโปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว โดยการจัดทำอาจจะเป็นการจัดเตรียมจากโรงแรมที่พัก บริษัททัวร์ หรือหน่วยงานทางภาครัฐที่จัดทำโปรแกรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่

5. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) เป็นกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวที่จัดให้นักท่องเที่ยวโดยมีรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งกิจกรรมในชุมชน กิจกรรมทางวัฒนธรรม กิจกรรมทางธรรมชาติและอื่น ๆ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเลือกทำ

กิจกรรมได้ตามความถนัดหรือความสนใจ เป็นกิจกรรมที่ทำให้นักท่องเที่ยวหรือคนที่เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นได้สัมผัสถึงประสบการณ์จากการท่องเที่ยวหรือเกิดการรับรู้จากการเดินทางแต่ละครั้ง

6. บริการเสริม (Ancillary Services) เป็นบริการที่เพิ่มเติมจากบริการขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิต ซึ่งการบริการโดยปกติจะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานทางภาครัฐที่เป็นฝ่ายพัฒนาและขับเคลื่อนการท่องเที่ยว อาทิ ธนาคาร ไปรษณีย์ โรงพยาบาล เป็นต้น

จากการศึกษาองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยว ได้พบว่า องค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวทั้ง 6 ด้าน (6As) เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การท่องเที่ยวสามารถเกิดการพัฒนาได้ โดยในแต่ละพื้นที่จะมีองค์ประกอบที่แตกต่างกันที่เป็นข้อจำกัดหรือข้อได้เปรียบในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งการดำเนินการพัฒนาปัจจัยทั้ง 6 ด้านขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวในแต่ละชุมชนจะทำให้พื้นที่ที่มีความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพและมีความพร้อมในการเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

2.3.6 หลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (UNWTO) (1997) ได้กล่าวถึงหลักการเบื้องต้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยสามารถที่จะจำแนกออกเป็นหลักการ 7 ประการ ดังนี้

1. มีการดำเนินการจัดการภายใต้ขีดความสามารถของระบบธรรมชาติ ซึ่งตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และความต้องการของชุมชน
2. มีการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมสู่ท้องถิ่น
3. ให้ประสบการณ์ันทนาการที่มีคุณค่าแก่นักท่องเที่ยว
4. เรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ ทรัพยากร และวิถีชีวิต
5. เน้นการออกแบบที่กลมกลืนกับสถาปัตยกรรมท้องถิ่น

6. เน้นการผสมผสานการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนสู่แผนพัฒนาระดับท้องถิ่น ภูมิภาคและระดับประเทศ

7. เน้นข้อมูลพื้นฐานเพื่อเป็นฐานในการตัดสินใจและการติดตามตรวจสอบ อูษาวดี พูลพิพัฒน์ (2545) ได้กล่าวถึง หลักการของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมี การแบ่งหลักการแบ่งออกเป็นข้อ ๆ ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 10 ประการ ดังนี้

1. การอนุรักษ์ และการใช้ทรัพยากรอย่างดี ในส่วนที่เป็น ทรัพยากรธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญและเน้นการทำธุรกิจในระยะยาว

2. การลดของเสียและลดการบริโภคที่ไม่จำเป็น เป็นการช่วยลดค่าใช้จ่าย ในการทำนุบำรุงสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายในระยะยาว และเป็นการเพิ่มคุณภาพของ การท่องเที่ยว

3. การรักษาความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรม ซึ่งจะช่วยขยายฐานของการท่องเที่ยวในอนาคต

4. การรวมการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้าอยู่ในการวางแผน และการ ประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จะช่วยขยายศักยภาพของการท่องเที่ยว

5. การสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยคำนึงถึงราคาและพัฒนาคุณค่าของ สิ่งแวดล้อม และปกป้องสิ่งแวดล้อมไม่ให้ถูกทำลาย

6. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ในการจัดการการท่องเที่ยวและ กระจายรายได้สู่ชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นโดยใช้การ ท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือ

7. การประสานความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชน เพื่อลด ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และป้องกันการเกิดปัญหาในอนาคต

8. การฝึกอบรมบุคคลากร โดยแทรกแนวคิดและวิธีการปฏิบัติในการพัฒนาแบบยั่งยืนแก่บุคคลกรในท้องถิ่นทุกระดับ เพื่อยกระดับการบริการด้านการท่องเที่ยว

9. การตอบสนองการตลาดท่องเที่ยว โดยมุ่งสร้างความเข้าใจในการเคารพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นการยกระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

10. การวิจัยและติดตามผลอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อตรวจสอบการดำเนินการ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ไขที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน

จากการศึกษาเกี่ยวกับหลักการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและการพัฒนาอย่างยั่งยืน สรุปได้ว่า ในการพัฒนาการท่องเที่ยวจำเป็นต้องอาศัยหลักการในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพอย่างสูงสุด และช่วยในการยกระดับมาตรฐานของการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนั้นอย่างแท้จริง ทั้งนี้ จะขึ้นอยู่กับ การวางแผนการจัดการให้ด้านกลยุทธ์เพื่อให้เกิดการดำเนินการโดยมีการร่วมมือหรือประสานงานจากหน่วยงานต่าง ๆ และติดตามผลอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบได้ มีแนวทางในการแก้ไขปัญหา จัดการกับอุปสรรค เพื่อประโยชน์ของชุมชน และดำรงอยู่ซึ่ง มรดกทางวัฒนธรรม

2.4 การมีส่วนร่วม

2.4.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของชุมชนได้มีการให้ความหมาย ซึ่งได้มีการระบุความหมายไว้ว่า สมาชิกหรือกลุ่มคนของชุมชนจะต้องมีความเกี่ยวข้องกับหลักการ 4 ด้าน (Cohen and Uphoff, 1981) ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการพัฒนา

3. การมีส่วนร่วมในการแบ่งผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

เมตตา สินยุบุตร (2548) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วม ไว้ว่า เป็นการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ให้คุณค่าในชุมชนเข้ามาแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนมุมมอง เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจ ซึ่งสร้างให้เกิดกระบวนการและรูปแบบที่คนในชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นหรือความต้องการออกมาได้ในฐานะคนในชุมชน ถือได้ว่าเป็นการให้โอกาสแก่คนในชุมชนได้มีสิทธิในการเป็นผ่านตัดสินใจกำหนดความต้องการของตนเองเป็นการสนับสนุนทำให้มีขีดความสามารถในการพัฒนาและจัดการทรัพยากรท้องถิ่นแบบเชิงรุกมากขึ้น

ประติมา แพทย์รังสี (2556) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วม ไว้ว่า เป็นการที่บุคคลในชุมชนหรือประชากรได้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมแสดงความคิดเห็น และดำเนินการใช้ทรัพยากรในด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นและสามารถที่จะตอบสนองความต้องการของคนหรือประชากรในท้องถิ่นได้อย่างตรงจุด

ท้าวหาญ ทวีแสง (2555) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วม ไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนหรือคนในชุมชนได้เกิดขึ้นมาจากความต้องการที่จะดำเนินการให้เกิดการบรรลุเป้าหมาย ค่านิยมของคนในพื้นที่ ความเชื่อของท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ขีดความสามารถของชุมชน โอกาสของพื้นที่ ความคาดหวังของหน่วยงานในพื้นที่ โดยทั้งหมดนี้จะมีพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของเหตุผล
2. การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของค่านิยม
3. การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของประเพณี
4. การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของความผูกพันและความต้องการ

จากการศึกษาความหมายของการมีส่วนร่วมและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมนั้นเป็นกระบวนการในการดำเนินการพัฒนาโดยมีประชาชนหรือคนในชุมชนเข้ามาแสดงความคิดเห็น ความต้องการ และร่วมตัดสินใจเพื่อสร้างให้เกิดผลประโยชน์ต่อ

ชุมชนตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ และสนับสนุนให้เกิดขีดความสามารถที่จะจัดการพื้นที่ละ
ทรัพยากรในท้องถิ่นได้อย่างตรงจุดความต้องการของคนในชุมชน

2.4.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนหรือของคนในชุมชนนั้นถือเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างให้
เกิดการพัฒนาของพื้นที่หรือท้องถิ่นเพราะถือได้ว่าประชากรภายในชุมชนนั้นเป็นอีกหนึ่งสิ่งที่มี
ความสำคัญต่อชุมชน เนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่พื้นที่และต้องสัมผัสกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง
หากมีการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ ทั้งนี้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนนั้น
(สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546) สามารถที่จะอธิบายได้ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมักจะสร้างให้เกิดการพึ่งพาตนเอง ซึ่งเกิดมาจากการที่คนในชุมชนเรียนรู้วิธีการรับมือกับสิ่งที่เกิดขึ้น ที่เกิดจากความเจริญที่เกิดขึ้นกับชุมชนผ่านกิจกรรมที่มีการดำเนินการขึ้นมา
2. การส่งเสริมให้คนในชุมชนหรือประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและสนับสนุนให้คนในชุมชนมีอิสระทางความคิดที่สร้างให้เกิดเสรีภาพทางการตัดสินใจของคนในชุมชนที่เป็น
การกำหนดทิศทางของชุมชนได้
3. การมีส่วนร่วมช่วยให้ชุมชนเกิดการสะท้อนปัญหาที่เกิดภายในชุมชน ซึ่งเป็นการรู้ถึงปัญหาของชุมชนอย่างแท้จริง
4. การมีส่วนร่วมเป็นการสร้างมิตรร่วมกัน ทำให้คนในชุมชนมีการยอมรับของการตัดสินใจอย่างชอบธรรม เนื่องจากเป็นการตัดสินใจที่เกิดจากการยอมรับของคนในชุมชน
5. การมีส่วนร่วมมีผลต่อการพัฒนาศักยภาพของบุคคล ที่ได้มาจากการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นร่วมกัน
6. การมีส่วนร่วมเป็นการสนับสนุนให้เกิดความรักและห่วงใยกัน และเกิดให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมหรือชุมชน
7. การมีส่วนร่วมทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าตัวเองเป็นเจ้าของทรัพยากร และร่วมเข้ามาช่วยกันดูแลบำรุงรักษาทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชน

อรรถัย หนูสงค์ (2560) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม ไว้ว่า การเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของการพัฒนาชุมชนด้วยความสมัครใจโดยบุคคลที่เป็นสมาชิกที่อยู่ในชุมชน เริ่มจากการเข้ามาเรียนรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น วิเคราะห์ที่มาของปัญหา มีส่วนร่วมวางแผนการเพื่อปรับปรุงแก้ไขในทุกมิติของชุมชน แสดงออกมาในรูปแบบของการร่วมมือ ร่วมปฏิบัติงาน ใช้ความรู้ความสามารถในทางที่เหมาะสมและถูกต้อง เพื่อให้ชุมชนก้าวไปสู่การพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงตามความต้องการของชุมชน ส่งผลให้การดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้มีการกำหนดไว้

จากการศึกษาวิจัยความสำคัญการมีส่วนร่วม สรุปได้ว่า เป็นการร่วมมือร่วมในของกลุ่มคนภายในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถที่มีความต้องการพัฒนาชุมชนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงท้องถิ่นไปยังทิศทางที่ดีขึ้น โดยการที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจหรือจิตอาสาที่ต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงท้องถิ่นตนเอง และร่วมด้วยความต้องการรักษาไว้ซึ่งมรดกของท้องถิ่นที่มีคุณค่าเฉพาะ ให้การดำเนินการพัฒนาสำเร็จด้วยตามจุดประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

2.4.3 ปัจจัยของการมีส่วนร่วม

การที่จะเกิดการมีส่วนร่วมในชุมชนได้นั้น จำเป็นต้องมีองค์ประกอบต่าง ๆ ในการที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนซึ่งปัจจัยดังกล่าวที่ส่งผลให้ประชาชนหรือคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ปัจจัยการเข้ามามีส่วนร่วมของคนในชุมชนจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่แตกต่างกันไประหว่างกลุ่มคนหรือประชาชน ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม (ประยูร ศรีประสาธน์, 2542) ประกอบด้วย 3 ปัจจัย อาทิ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล อาทิ อายุ เพศ ฯลฯ
2. ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ อาทิ การศึกษา อาชีพ รายได้ ฯลฯ
3. ปัจจัยทางการสื่อสาร อาทิ การรับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อออนไลน์

จากการศึกษาปัจจัยของการมีส่วนร่วม สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ในชุมชน ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ ทั้งปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทาง

สังคมและเศรษฐกิจ ปัจจัยทางการสื่อสาร เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือคนในชุมชน

2.4.4 ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

Fomaroff (1980) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน มีการจำแนกขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ดังต่อไปนี้

1. การวางแผน การตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์ รวมถึงการประเมินผล
2. การดำเนินงาน
3. การใช้บริการจากโครงการ
4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

อภิญา กังสนารักษ์ (2544) มีการนำเสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งสามารถที่จะแบ่งออกเป็นการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนเริ่มต้น ร่วมหาที่มาของปัญหาและสาเหตุของปัญหา ภายในชุมชน ร่วมตัดสินใจในการกำหนดความต้องการและร่วมลำดับความสำคัญของความต้องการ
2. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงาน แนวทางการดำเนินงาน รวมถึงทรัพยากรและแหล่งวิทยาการที่ใช้ในการดำเนินการ
3. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการดำเนินงาน ซึ่งทำให้เกิดประโยชน์แก่การดำเนินงาน โดยมีการช่วยสนับสนุนในเรื่องทุน อุปกรณ์ และแรงงาน
4. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการประเมินผลการดำเนินการ เพื่อสามารถทราบผลการดำเนินงานลู่ทางวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยสามารถกำหนดการประเมินผลเป็นระยะ หรือประเมินผลรวมในครั้งเดียว

อคิน รพีพัฒน์ (2547) ได้กล่าวถึงการแบ่งขั้นตอนในการเข้ามามีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการแก้ไขปัญหา ซึ่งได้มีการแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้ต่อไปนี้

1. การศึกษาข้อมูลของปัญหา รวมถึงแนวทางในการแก้ไข
2. แนวทางการตัดสินใจและแนวทางการวางแผนพัฒนา
3. การดำเนินงานในการจัดกิจกรรมในการพัฒนา
4. ผลการประเมินผลงานที่ได้ดำเนินการของกิจกรรมการพัฒนา

ธีรพงษ์ แก้วหาวงษ์ (2543) มีการกล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการมีส่วนร่วมเข้ามาแก้ไขปัญหาของชุมชน ได้มีการแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

จากการศึกษาขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชน สามารถสรุปได้ว่า ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น สามารถแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน อาทิ 1. การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน 2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2.4.5 รูปแบบการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญในการสร้างให้เกิดผลสำเร็จได้ เนื่องจากการสร้างชุมชนท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีองค์ประกอบหลักที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากคือประชาชนคนในชุมชนผู้เป็นเจ้าของทรัพยากรที่จะเป็นแรงสำคัญในการขับเคลื่อนให้การดำเนินการนั้นมีประสิทธิภาพอย่างสูงสุด ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ (ห้าวหาญ ทวีแสง, 2555) ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมโดยความสมัครใจ เป็นการเข้าร่วมด้วยความเต็มใจไม่ได้เกิดมาจากการแทรกแซงหรือการจำใจ ซึ่งเป็นการอาสาเข้ามารวมตัวกันเพื่อแก้ปัญหาของกลุ่มหรือชุมชน โดยเน้นการกระทำที่ได้เน้นความช่วยเหลือจากภายนอก

2. การมีส่วนร่วมแบบบังคับ เป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการแผนนโยบายการบริหารงานของภาครัฐโดยเจ้าหน้าที่รัฐหรือการบังคับโดยตรง การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้จะส่งผลให้บุคคลที่กระทำมีผลทันทีแต่จะไม่ได้รับผลในระยะยาว ซึ่งจะมีผลเสียที่ตามมาโดยการไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนคนชุมชน

จากการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วม สามารถอธิบายได้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นการร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จตามที่ได้ตั้งใจไว้ ทั้งนี้การมีส่วนร่วมนั้นอาจจะมีทั้งรูปแบบของการเต็มใจเข้ามาขับเคลื่อนชุมชนหรือพื้นที่ให้เกิดการพัฒนาด้วยความเต็มใจ กับรูปแบบที่เป็นการทำเพราะหน้าที่หรือโดนบังคับ ซึ่งการศึกษาแนวคิดการมีส่วนร่วมในครั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ภายในพื้นที่ ที่มีศักยภาพและความสามารถในการเข้ามาของการท่องเที่ยวในอนาคต

2.5 ปัจจัยทางการตลาด

การตลาด เป็นกิจกรรมชนิดหนึ่งของมนุษย์โดยเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นเพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจ โดยมีกระบวนการแลกเปลี่ยนเป็นหลักอ้างอิง ซึ่งการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในทางธุรกิจเป็นการทำให้เกิดการนำเสนอสินค้าหรือบริการเพื่อที่จะสร้างความพึงพอใจแก่ผู้บริโภค ในขณะที่เดียวกันก็เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นด้วย (Philip Kotler, 1984) ซึ่งจะมีส่วนประกอบสำคัญ 4 ส่วน ได้แก่ 1. ผู้ซื้อ 2. ผู้ขาย 3. สินค้าหรือบริการ 4. การแลกเปลี่ยน

2.5.1 ความสำคัญของการตลาด

การตลาด ถือได้ว่ามีความสำคัญอย่างมากในปัจจุบันและมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องเป็นวงกว้าง การตลาดเปรียบเสมือนตัวกลางที่ขับเคลื่อนทั้งในด้านของ

ผู้ประกอบการและผู้บริโภค ในทางธุรกิจการตลอดเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการกระตุ้นการขาย สร้างรายได้ และเพิ่มกำไรให้แก่ธุรกิจ ซึ่งการตลาดนั้นสามารถสร้าง 4 องค์ประกอบสำคัญ ซึ่งประกอบไปด้วยการสร้างด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. สร้างคุณค่า คือ การเข้ามาช่วยผู้ประกอบการให้เป็นที่รู้จักในแวดวงของผู้บริโภค เพื่อสร้างความนิยมแก่ธุรกิจหรือผลิตภัณฑ์ โดยการมีกิจกรรมส่งเสริมการขาย ซึ่งเป็นที่มาของการเพิ่มยอดขายให้ผลิตภัณฑ์หรือธุรกิจมีคุณค่าในตัวเอง
2. สร้างความสัมพันธ์ คือ การเป็นตัวเชื่อมให้เกิดการติดต่อสื่อสารกันของทั้งสองฝ่าย ทั้งฝ่ายผู้ประกอบการและฝ่ายของผู้บริโภค เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการได้ติดต่อกับผู้บริโภคเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างทั้งสองฝ่าย
3. สร้างการพัฒนา คือ การปรับปรุงพัฒนาที่เกิดมาจากการที่ผู้ประกอบการและผู้บริโภคมีการสื่อสารและรับรู้ได้ถึงจุดที่ควรแก้ไขหรือควรพัฒนาให้ดีขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคหรือกลุ่มเป้าหมาย
4. สร้างระบบเศรษฐกิจ คือ การที่เกิดขึ้นของการซื้อ การขาย และความต้องการอย่างง่าย ก็ส่งผลทำให้มีการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เกิดการจ้างงานและการหมุนเวียนของระบบสินค้าและบริการ สร้างให้เศรษฐกิจเกิดการเจริญเติบโต

2.5.2 ส่วนประสมทางการตลาด

กลยุทธ์ทางการตลาดเป็นแบบแผนหรือแนวทางที่ได้กำหนดขึ้นมาสำหรับสร้างผลผลิตสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มคนที่ได้ถูกกำหนดไว้เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้ประกอบการจะต้องมีการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการให้สินค้าและบริการ ให้เป็นที่รู้จักและเป็นที่สนใจของกลุ่มเป้าหมายรวมถึงสามารถตอบโจทยความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้ ทั้งนี้ กลยุทธ์ทางการตลาดที่ได้รับความนิยมนำมาใช้คือ ส่วนประสมทางการตลาด หรือ 4P's เป็นเครื่องมือทางการตลาดในการบริหารจัดการธุรกิจ แต่ในปัจจุบันการทำการตลาดเพื่อตอบสนองผู้บริโภคจะต้องคำนึงถึงปัจจัยความต้องการของผู้บริโภค รวมถึงมีปัจจัยทางด้านช่วงเวลาเข้ามาเกี่ยวข้อง จึง

นำหลัก 8P's เป็นการจัดการของธุรกิจแบบบูรณาการณ (นฤทธิ วังษ์มณฑา, 2554) ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนประกอบต่าง ๆ ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์ (Products) คือ สินค้าหรือบริการที่เป็นผลผลิตของผู้ประกอบการที่ต้องคำนึงถึงเรื่องขอบเขตคุณภาพของผลิตภัณฑ์เป็นหลัก ทั้งนี้รวมถึงระดับของสินค้าและบริการที่สามารถสร้างความประทับใจให้แก่ผู้บริโภค ทำให้มีความสามารถในการแข่งขันกับคู่แข่งในท้องตลาดได้

2. ราคา (Price) คือ สิ่งที่ผู้ประกอบการและผู้บริโภคต่างให้ความสำคัญ ซึ่งผู้ประกอบการก็ต้องจัดทำผลิตภัณฑ์ในทุนที่น้อยที่สุดที่สอดคล้องกับสินค้าและบริการ เนื่องจากผู้บริโภคต่างมีความต้องการจะซื้อสินค้าในราคาที่ถูกและคิดว่าคุ้มค่าในการจ่ายเงินให้แก่สินค้าและบริการนั้น ๆ เช่นกัน

3. ช่องทางจัดจำหน่าย (Place) คือ ที่ตั้งที่สามารถเข้าถึงผู้บริโภค เป็นอีกปัจจัยที่สำคัญในการทำตลาดบริการ ซึ่งความง่ายของการเข้าถึงผู้บริโภคแล้วนั้นไม่ใช่เพียงด้านกายภาพเท่านั้น ยังรวมไปถึงการติดต่อสื่อสาร ดังนั้นประเภทของช่องทางในการจัดจำหน่ายก็ยังมีมีความสำคัญในการเข้าถึงผู้บริโภคอีกด้วย ในปัจจุบันได้มีเทคโนโลยีเข้ามาช่องทาง การจัดจำหน่ายแบบออนไลน์จึงกำลังเป็นตัวเลือกที่น่าสนใจและได้รับความนิยม

4. การส่งเสริมการตลาด (Promotion) คือ วิธีการต่าง ๆ ที่สื่อสารทางการตลาดให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเพื่อสร้างให้เกิดเป็นที่รู้จักของกลุ่มผู้บริโภคที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยวิธีการที่สามารถเพิ่มยอดขายแก่ผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณา กิจกรรมออกบูธ การประชาสัมพันธ์ หรือวิธีการในรูปแบบอื่น ทั้งทางตรงและทางอ้อม

5. กระบวนการ (Process) คือ ขั้นตอนในการให้บริการผู้บริโภคและจัดส่งสินค้าและบริการให้ถึงมือของผู้บริโภค เป็นกระบวนการที่ต้องทำให้เกิดประสิทธิภาพเพื่อความพึงพอใจสูงสุดของลูกค้า กระบวนการนั้นจะนับรวมตั้งแต่

ขั้นตอนการคิดงาน ซึ่งหากเกิดความล่าช้าหรือผิดพลาดระหว่างกระบวนการอาจส่งผลให้เกิดความไม่พอใจแก่ลูกค้าได้

6. ความสามารถในการผลิต (Productivity) คือ การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้ได้ผลดีที่น่าพึงพอใจ จะทำให้ลดต้นทุนในการผลิตได้ ทั้งนี้ การลงทุนที่เกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพนั้นหากไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของคุณภาพของสินค้าและบริการที่สามารถสร้างความแตกต่างที่เป็นผลประโยชน์ของกิจการอาจทำให้การลงทุนนั้นเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงของธุรกิจได้

7. บุคลากร (People) คือ คนที่ขับเคลื่อนงานบริการ ซึ่งในที่นี้หมายความว่าถึง ผู้บริโภคและพนักงานที่ให้บริการที่เป็นคนที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภค ผู้บริโภคมักจะตัดสินคุณภาพของการบริการจากคนที่มีประสบการณ์ ดังนั้นการให้บริการผู้ที่มาใช้บริการหรือผู้บริโภคเป็นอีกตัวหนึ่งที่สำคัญในการตัดสินใจของผู้บริโภคอื่น ๆ รวมถึงความสามารถและความใส่ใจในการบริการของพนักงานด้วย

8. ลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) คือ ลักษณะของสิ่งต่าง ๆ ที่สามารถจับต้องได้และสามารถเห็นได้ โดยสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่สามารถสร้างความประทับใจหรือสร้างการจดจำให้แก่ผู้บริโภค ซึ่งหากผู้บริโภคได้พบเห็นสิ่งเหล่านั้นเมื่อไหร่เปรียบเสมือนเป็นตัวแทนของผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคจะนึกถึงสินค้าและบริการ

2.6 ข้อมูลและบริบทของจังหวัดเพชรบุรี

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าและศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริบทด้านพื้นที่ วัฒนธรรม ประเพณีและการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรี (สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี, 2562)

2.6.1 ข้อมูลและบริบทพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี

เพชรบุรีหรือเดิมสะกดว่าเพ็ชรบุรีเป็นเมืองที่ประวัติความเป็นมาที่ยาวนานเคยรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยโบราณและยังเป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญอีกเมืองหนึ่งของไทยในภาค

ตะวันตก มีบทบาททางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของไทย ปรากฏชื่อเมืองเพชรบุรีทั้งในสมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยธนบุรีและสมัยรัตนโกสินทร์ โดยปรากฏหลักฐานจากคำกล่าวของชาวกรุงเก่า เรียกว่า “เมืองวิฑริ” เมืองเพชรบุรีได้มีวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นเมืองหน้าเมืองหนึ่งที่สำคัญ ด้วยเหตุผลที่มีเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยากับเมืองทางใต้ที่เป็นชายทะเล จึงเป็นเหตุผลทำให้เรือขนส่งสินค้าที่จะล่องเข้าเมืองหลวงจะต้องหยุดพักก่อนเข้าเมืองหรือไปยังเมืองทำอื่น ๆ ทำให้เมืองเพชรบุรีมีบทบาทสำคัญทางการค้ากับชาวต่างชาติ มีหลักฐานปรากฏในหนังสือของชาวต่างชาติ เรียกเมืองเพชรบุรีว่า “พิพริย์” “พิพิล” “พิพรี” จึงมีการคาดเดาว่าในสมัยทวารวดีเพชรบุรีน่าจะมีชื่อเดิมว่า “เมืองพริบพรี” (วิภาวรรณ ปิ่นแก้ว, 2551)

ที่มาของชื่อ “เพชรบุรี” มีการสันนิษฐานเป็น 2 แบบ คือ แบบแรกเกิดจากการเรียกตามชื่อแม่น้ำสายสำคัญของจังหวัด คือ แม่น้ำเพชรบุรี และแบบที่สองเป็นการเรียกตามตำนานที่เล่าสืบต่อกันมาจากสมัยโบราณ ซึ่งมีเรื่องเล่าว่าเป็นเมืองที่มีแสงระยิบระยับในเวลากลางคืนที่เขากลางเมือง ทำให้ผู้คนในสมัยก่อนเข้าใจว่ามีเพชรมีพลอยจำนวนมากอยู่บนเขาภูนั้น จึงเรียกเมืองนี้ว่าเพชรบุรีหรือเมืองเพชร (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545)

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์จำพวกสถาปัตยกรรมและศิลาจารึก อาทิ พระปรางค์ 5 ยอด ณ วัดมหาธาตุวรวิหาร และปราสาทหินศิลาแลง ณ วัดกำแพงแลง เป็นต้น เมืองเพชรบุรีมีความเป็นมาที่ยาวนานสันนิษฐานว่าอาจจะกำเนิดขึ้นมาตั้งแต่สมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 หรือราวนับพันปีก่อน ซึ่งคาดการณ์ว่าเมืองเพชรบุรีคือเมืองเก่าแก่ที่มีชื่อว่า “ศรีชัยวัชรปุระ” ในอดีต

ภูมิศาสตร์เป็นจังหวัดในภาคตะวันตกที่มีภูมิประเทศในรูปแบบพื้นที่สูงติดเทือกเขา และมีพื้นที่ราบติดชายฝั่งทะเล มีแม่น้ำสายสำคัญ คือ แม่น้ำเพชรบุรีไหลผ่านตัวเมือง มีพิกัดทางภูมิศาสตร์อยู่ละติจูด 12 องศา 35 ลิปดาเหนือ ถึง 13 องศา 20 ลิปดาเหนือ และละติจูดระหว่าง 99 องศา 6 ลิปดาตะวันออก ถึง 100 องศา 6 ลิปดาตะวันออก

เขตติดต่อทางทิศเหนือของจังหวัดจะติดกับเขตอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี และอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ระยะทางติดต่อประมาณ 184 กิโลเมตร ทางทิศใต้ของ

จังหวัดมีเขตพื้นที่ติดกับเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ระยะทางติดต่อประมาณ 85 กิโลเมตร ทางทิศตะวันออกของจังหวัดมีเขตพื้นที่ติดกับทะเลอ่าวไทย ระยะทางประมาณ 90.6 กิโลเมตร ทางทิศตะวันตกของจังหวัดมีเขตพื้นที่ติดกับเขตตะนาวศรีของสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพเมียนมาร์ (ประเทศพม่า) ระยะทางติดต่อของเขตพรมแดนประมาณ 120 กิโลเมตร และระยะทางจากกรุงเทพฯ ตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 35 สายธนบุรี – ปากท่อ (ถนนพระราม 2) ระยะห่างของเส้นทางมีความยาวโดยประมาณ 123 กิโลเมตร

พื้นที่ของจังหวัดเพชรบุรีมีเนื้อที่ประมาณ 3,890,711 ไร่ หรือ 6,225,138 ตารางกิโลเมตร แบ่งออกเป็น 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอเขาย้อย อำเภอบ้านลาด อำเภอบ้านแหลม อำเภอหนองหญ้าปล้อง อำเภอท่ายาง อำเภอแก่งกระจานและอำเภอชะอำ มีลักษณะภูมิประเทศหลากหลาย เช่น ที่ราบสูง ภูเขาสูงชัน สันปันน้ำ ที่ราบชายฝั่งทะเล ฯลฯ จากภูมิประเทศจึงส่งผลให้เพชรบุรีมีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ (เพชรบุรี, 2564)

รูปภาพที่ 1 แผนที่แสดงพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี

ที่มา : ข้อมูลจังหวัดเพชรบุรี (<http://phetchaburi.go.th>) : 2564

2.6.2 ด้านวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น

ประชากรในจังหวัดเพชรบุรีมีความหลากหลายทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งประชากรในจังหวัดยังมีการนับถือศาสนาที่แตกต่างกัน ซึ่งแบ่งเป็น คนที่นับถือศาสนาพุทธ 96.67 % คนที่นับถือศาสนาอิสลาม 3.26 % คนที่นับถือศาสนาคริสต์ 0.07 % และอื่น ๆ

สถานที่สำคัญทางวัฒนธรรมและศาสนสถาน มีอยู่จำนวนมากกระจายตั้งอยู่ทุกเขตอำเภอในจังหวัดเพชรบุรี (เพชรบุรี, 2564) แบ่งออกดังนี้

ด้านศาสนา จังหวัดเพชรบุรีมีศาสนสถานของพุทธศาสนิกชน จำนวน 263 วัด ศาสนสถานของชาวมุสลิมหรือมัสยิด จำนวน 14 แห่ง ศาสนสถานของคริสเตียนหรือโบสถ์คริสต์ จำนวน 8 แห่ง และการศาสนศึกษา จำนวน 209 แห่ง ซึ่งสามารถจำแนกออกได้ ดังนี้

- วัด	จำนวน	263	แห่ง
- แบ่งตามฐานะ			
- พระอารามหลวง	จำนวน	4	แห่ง
- วัดราษฎร์	จำนวน	249	แห่ง
- แบ่งตามนิกาย			
- นิกายมหายาน	จำนวน	242	แห่ง
- นิกายธรรมยุต	จำนวน	21	แห่ง
- วัดร้างที่ปลัดระวาง	จำนวน	68	แห่ง
- มัสยิด	จำนวน	14	แห่ง
- โบสถ์คริสต์	จำนวน	8	แห่ง

การศาสนศึกษา จำนวน 209 แห่ง แบ่งออกเป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม-บาลี จำนวน 206 แห่ง และโรงเรียนการกุศลของวัด จำนวน 3 แห่ง, ศูนย์การเผยแพร่พระพุทธศาสนา จำนวน 146 แห่ง แบ่งออกเป็น ศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำนวน 35 แห่ง หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล จำนวน 74 แห่ง สำนักปฏิบัติธรรมประจำวัด จังหวัด จำนวน 33 แห่ง ศูนย์การเผยแพร่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัด จำนวน 1 แห่ง ศูนย์ปฏิบัติการสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จำนวน 1 แห่ง สภาพระนักเผยแผ่จังหวัด

เพชรบุรี จำนวน 1 แห่ง และพุทธสมาคมจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 1 แห่ง ซึ่งสามารถจำแนกออกได้ ดังนี้

- การศาสนศึกษา	จำนวน	209	แห่ง
- โรงเรียนพระปริยัติธรรม	จำนวน	206	แห่ง
- โรงเรียนการกุศลของวัด	จำนวน	3	แห่ง
- ศูนย์การเผยแพร่พระพุทธศาสนา	จำนวน	146	แห่ง
- ศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวันอาทิตย์	จำนวน	35	แห่ง
- หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล	จำนวน	74	แห่ง
- สำนักปฏิบัติธรรมประจำวัดจังหวัด	จำนวน	33	แห่ง
- ศูนย์เผยแพร่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัด	จำนวน	1	แห่ง
- ศูนย์ปฏิบัติการสอนศีลธรรมในสถานศึกษา	จำนวน	1	แห่ง
- สภามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	จำนวน	1	แห่ง
- พุทธสมาคมจังหวัดเพชรบุรี	จำนวน	1	แห่ง

ด้านวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรีมีสถานที่สำหรับเผยแพร่วัฒนธรรมของท้องถิ่นอยู่เป็นจำนวนมากกระจายอยู่ตามพื้นที่ชุมชน จำแนกออกเป็นส่วนต่าง ๆ ดังนี้

๑. หน่วยพิพิธภัณฑสถาน

- พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนครศรีอยุธยา
- พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามราชนิเวศน์
- แหล่งการเรียนรู้ทางด้านวัฒนธรรม และพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้าน
 - ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี
 - ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมอำเภอบ้านลาด โรงเรียนบ้านลาดวิทยา
 - พิพิธภัณฑสถานวัดมหาธาตุวรวิหาร อำเภอมืองเพชรบุรี
 - พิพิธภัณฑสถานวัดเพชรพลี อำเภอมืองเพชรบุรี

- พิพิธภัณฑ์วัดเกาะ อำเภอเมืองเพชรบุรี
- เรือนกฤษณา บริเวณจวนผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี
- พิพิธภัณฑ์กัลยาณวุฒิกิจร วัดเขากระจิว อำเภอท่ายาง
- พิพิธภัณฑ์ไทยพวน วัดมาบปลาเค้า อำเภอท่ายาง
- พิพิธภัณฑ์ไทยทรงดำ โรงเรียนเขาย้อยวิทยา อำเภอเขาย้อย
- พิพิธภัณฑ์ปานถนนอม อำเภอเขาย้อย
- ศูนย์อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน บ้านสามเรือน อำเภอหนองหญ้าปล้อง
- แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนหนองหญ้าปล้องวิทยา
- ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ บ้านหนองจิก อำเภอเขาย้อย
- พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่ วัดพลับพลาชัย อำเภอเมืองเพชรบุรี
- ศูนย์การเรียนรู้วัดม่วงงาม อำเภอบ้านลาด
- ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำเทศบาลเขาย้อย บ้านวัง อำเภอเขาย้อย
- ศูนย์วัฒนธรรมวัดนาพรม อำเภอเมืองเพชรบุรี
- ศูนย์เรียนรู้วัดช่องม่วง อำเภอบ้านลาด
- สภาวัฒนธรรม
 - สภาวัฒนธรรมจังหวัด 1 แห่ง
 - สภาวัฒนธรรมอำเภอ 8 แห่ง
 - สภาวัฒนธรรมตำบล 79 แห่ง
- กลุ่มอาสาสมัครถิ่นในการดูแลรักษาทางศิลปวัฒนธรรม (อส.มศ)
 - กลุ่ม อส.มศ ที่จัดตั้ง ปี 2537 3 กลุ่ม
 - กลุ่ม อส.มศ ที่จัดตั้ง ปี 2546 2 กลุ่ม
- ศูนย์วัฒนธรรม
 - ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
 - ศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่นวัดภาคกลาง ณ วัดมหาธาตุวรวิหาร

- ศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียนคงคาราม ณ โรงเรียนวัดคงคาราม
- เขตแหล่งโบราณคดี (โบราณสถาน-โบราณวัตถุ)
 - เขตอำเภอเมืองเพชรบุรี 54 แห่ง
 - เขตอำเภอเขาย้อย 12 แห่ง
 - เขตอำเภอชะอำ 12 แห่ง
 - เขตอำเภอยาย่าง 13 แห่ง
 - เขตอำเภอแก่งกระจาน 10 แห่ง
 - เขตอำเภอบ้านลาด 31 แห่ง
 - เขตอำเภอบ้านแหลม 8 แห่ง

วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น ของจังหวัดเพชรบุรีมีขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมที่สำคัญและนิยมสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ประจำพื้นถิ่นของ วัฒนธรรมและประเพณีที่สืบทอดผ่านการอนุรักษ์ของคนในจังหวัดเพชรบุรี (เพชรบุรี, 2564; ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี, 2564) ประกอบด้วย

งานพระนครคีรีเมืองเพชร คือ งานประจำปีของจังหวัดเพชรบุรีที่ได้จัดเป็นประจำเป็นประเพณี ในทุกปี ซึ่งจะเริ่มจัดงานในวันศุกร์สัปดาห์แรกของเดือนกุมภาพันธ์ มีระยะเวลาในการ ดำเนินงาน 10 วัน 10 คืน การจัดงานพระนครคีรีมีจุดประสงค์เพื่อรำลึกถึงความสำคัญของ ประวัติศาสตร์เมืองเพชรบุรี รวมถึงเพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่พบเจอได้ยากใน ปัจจุบัน ในการจะมีกิจกรรมหลากหลายที่น่าสนใจและหาชมได้ยาก อาทิ การแสดงละคร ชาตรี งานสาธิตหัตถกรรมท้องถิ่น ศิลปะวัฒนธรรมพื้นบ้าน ฯลฯ โดยกลุ่มคนจากหน่วยงาน ต่าง ๆ ที่ร่วมกันสืบสานประเพณีอันดีและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัด

ประเพณีวัวลาน คือ เป็นการละเล่นชนิดหนึ่งประจำท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี มี วิวัฒนาการมาจากการใช้วัวที่นำมาเพื่อเดินนวดข้าว ซึ่งวัวจะเดินเป็นลักษณะวงกลม วิธีการ นวดข้าวจะเริ่มจากการที่ผูกวัวไว้ตรงเสาที่อยู่ศูนย์กลางของวงกลม โดยจะเลือกวัวที่เท้าดีไว้ รอบนอกสุดของวงกลมเนื่องจากวัวจะต้องวิ่งเป็นวงกว้างและจะให้วัวตีเท้าไม่ติดอยู่รอบในของ วงกลมเพื่อให้วัววิ่งรอบสั้น ๆ และหากวัวตัวไหนชนะหรือโดดเด่นจะทำให้ราคาของวัวตัวนั้น

มีผู้สนใจซื้อในราคาที่สูง เป็นที่ต้องการของคนประกอบอาชีพเลี้ยงวัว ซึ่งถือเป็นความสนุกสนานของคนในท้องถิ่นอีกด้วย

ละครชาตรี คือ เป็นศาสตร์ของการแสดงอีกแขนงหนึ่ง ลักษณะคล้ายลิเกของภาคกลาง ซึ่งเป็นละครรำในสมัยโบราณที่มีประวัติความเป็นมาเก่าแก่ ได้รับวัฒนธรรมจากละครของอินเดียที่เผยแพร่ขยายเข้ามาสู่จังหวัดเพชรบุรี แต่ไม่มีหลักฐานที่ยืนยันในการเข้ามาอย่างชัดเจน พบเพียงประวัติว่า “หม่อมเมือง” หม่อมชาวเพชรบุรีที่อยู่ในยุคสมัยของรัชกาลที่ 5 มีความรู้และความสามารถในการร้อง รำ เล่น ละครชาตรี จึงมักจะรำถวายทุกครั้งเมื่อสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เสด็จมา ณ หน้าพระที่นั่งจนได้พระราชทานให้หน้าพระลานเป็นที่ในการแสดง และในสมัยรัชกาลที่ 6 ได้มีคนนำละครนอกและละครชาตรีมาประสมกัน เรียกว่า ละครเข้าเครื่องหรือละครชาตรีเครื่องใหญ่ เป็นละครที่รวมศิลปะการร้อง และการรำเข้าด้วยกัน

หนังใหญ่ คือ การแสดงในงานมหรสพที่ได้รับความนิยมของคนไทยในสมัยโบราณ มีลักษณะคล้ายกับหนังตะลุงในภาคใต้ ตัวหนังจะใช้แผ่นหนังวัวฉลุเป็นรูปตัวละครในเรื่องรามเกียรติ์ และซึงติดกับไม้ทั้งสองด้าน เพื่อให้ตัวหนังไม่คดหรืองอทำให้ไม้ที่ไว้เป็นที่จับถือหรือยกได้อย่างถนัด โรงละครที่ไว้เล่นจะสร้างด้วยการชิงผ้าขาวเป็นจอและด้านหลังจะจุดกองไฟเพื่อส่องแสงให้เห็นเป็นเงาที่มีลวดลายความวิจิตรของงานฝีมือที่ผลิตอย่างประณีต การแสดงหรือการเชิดคนเชิดจะต้องเดินไปตามจังหวะดนตรีและบทพากย์บทเจรจา

ไทยทรงดำ คือ ชื่อกลุ่มของกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี มีชื่ออื่น อาทิ ไทยดำ ไทยโซ่งและลาวโซ่ง ประชากรส่วนมากของกลุ่มไทยทรงดำจะกระจายอาศัยอยู่อำเภอเขาย้อย การประกอบอาชีพส่วนใหญ่ของประชากรกลุ่มนี้จะมีอาชีพ เกษตรกร ซึ่งกลุ่มของไทยทรงดำยังมีการใช้ภาษาของตนเองในการสื่อสารโดยมีลักษณะของภาษาคลายคลึงกับภาษาไทย แต่จะมีคำศัพท์เฉพาะที่เข้าใจกันภายในกลุ่มคนไทยทรงดำเอง ลักษณะของผู้หญิงไทยทรงดำจะใส่เสื้อที่ตัดจากผ้าไทยทรงดำที่เป็นผ้าของกลุ่มโดยเฉพาะ ซึ่งมีลักษณะผ้าส่วนใหญ่เป็นสีดำล้วน เดินด้วยสีต่าง ๆ ตัดกับผ้าสีดำโดยส่วนมากจะใช้สีแดง (ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี, 2564) ทรงผมของผู้หญิงไทยทรงดำจะมีลักษณะเฉพาะ

ของกลุ่ม โดยมีจำนวนทรงผมของผู้หญิงไทยทรงดำทั้งหมด 8 แบบ แต่ละแบบจะเป็นการบ่งบอกถึงสถานภาพของผู้หญิงคนนั้น

2.6.3 ด้านแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรี

จังหวัดเพชรบุรีมีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายด้านการท่องเที่ยว ทั้งจากการเกิดขึ้นโดยธรรมชาติและเกิดขึ้นโดยมนุษย์สร้างขึ้น ทำให้จังหวัดเพชรบุรีมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจเป็นจำนวนมาก ซึ่งสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงที่สุดของจังหวัดเพชรบุรี และเป็นสถานที่สำคัญของคนในจังหวัดเพชรบุรี คือ พระราชวัง ทั้ง 3 แห่ง ในเขตจังหวัดเพชรบุรี

พระราชวังแห่งแรก คือ “พระนครคีรี” หรือ “เขาวัง” เป็นพระราชวังฤดูร้อนที่สร้างขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ตั้งอยู่ที่ตำบลคลองกระแชง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยสร้างขึ้นบนภูเขา 3 ยอด ที่มีชื่อเดิมว่า เขาสมน (สะ-หมน) ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น “เขามไหศวรรย์หรือเขามหาสวรรค์” ภูเขามไศวรรย์มีความสูงประมาณ 95 เมตร ด้านบนภูเขาเป็นเขตพื้นที่พระราชวัง ซึ่งมีการแบ่งออกเป็นพระตำหนัก พระที่นั่งต่าง ๆ รวมถึงวัดและอาคารสำคัญ ส่วนใหญ่เป็นสถาปัตยกรรมในรูปแบบตะวันตกแบบนีโอคลาสสิกผสมผสานกับสถาปัตยกรรมแบบจีน ได้มีรับสั่งให้ทรงสร้างใน ปีพุทธศักราช 2402 โดยมีเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) เป็นแม่กองในการก่อสร้าง กับพระเพชรพิไสยศรีสวัสดิ์ (ท้วม บุนนาค) เป็นนายกองงานก่อสร้าง และในปัจจุบันพระนครคีรีได้ถูกขึ้นทะเบียนในปี 2478 เป็นอุทยานประวัติศาสตร์โดยอยู่ในความดูแลของกรมศิลปากร (อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี, 2564)

พระราชวังแห่งที่สอง คือ “พระรามราชนิเวศน์” หรือ “วังบ้านปืน” เป็นพระราชวังสำหรับการแปรพระราชฐาน ได้จัดสร้างขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ตั้งอยู่ที่ตำบลคลองกระแชง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยสร้างบริเวณพื้นที่ติดริมแม่น้ำเพชรบุรี ห่างจากพระนครคีรีประมาณ 2 กิโลเมตร ซึ่งสถาปัตยกรรมของพระราชวังบ้านปืนเป็นสถาปัตยกรรมบาโรกและแบบอาร์ต นูโว หรือเรียกว่า จุงเกนสติล ในภาษาเยอรมันที่เน้นความสูงของหน้าต่างและเพดานทำให้พระราชวังดูกว้างใหญ่และสวยงาม ได้มีรับสั่งให้สร้างให้แล้วเสร็จใน ปีพุทธศักราช 2469 มีพระราชตำหนักเพียงหลังเดียว คือ

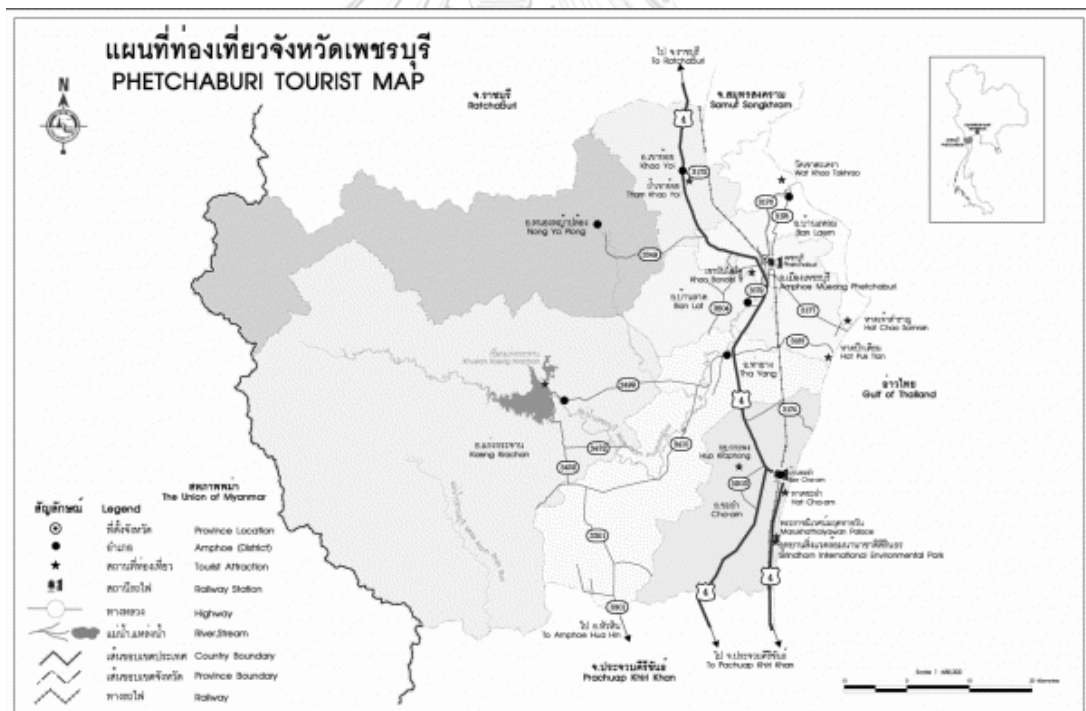
พระที่นั่งศรเพชรปราสาท ซึ่งพระตำหนักหลังนี้ยังเป็นที่ตั้งของสนามแบดมินตันแห่งแรกของประเทศไทยที่ได้มีการปรับปรุงให้เป็นสวนและน้ำพุในปัจจุบัน (เทศบาลเมืองเพชรบุรี, 2561)

พระราชวังแห่งสุดท้าย คือ “พระรามราชนิเวศน์มฤคทายวัน” พระราชวังลำดับที่สามในจังหวัดเพชรบุรี เป็นพระราชวังที่ไว้สำหรับแปรพระราชฐานในฤดูร้อน ถูกจัดสร้างขึ้นในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ตั้งอยู่เขตกองบังคับการฝึกพิเศษ ค่ายพระรามหก ตำบลห้วยทรายเหนือ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งพระราชวังได้ตั้งอยู่ริมชายฝั่งทะเลมีบรรยากาศที่สวยงาม พระตำหนักเป็นสถาปัตยกรรมในรูปแบบไทยผสมตะวันตกโดยใช้ไม้สักทองประกอบขึ้นทั้งหลังและยกใต้เสาตอม่อคอนกรีตเสริมเหล็กเพิ่มความแข็งแรง ภายในเขตพระราชฐานมีการจัดสวนที่ได้รับอิทธิพลมาจากตะวันตกอย่างโดดเด่นและสวยงาม มีการจัดสร้างโดยรับสั่งใน ปีพุทธศักราช 2466 โดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ได้มีการเสด็จพระราชดำเนินมาประทับแรม จำนวน 2 ครั้ง เมื่อปีพุทธศักราช 2467 และ พุทธศักราช 2468 จุดประสงค์ในการสร้างพระราชวังเนื่องจากพระยาแพทยพงศาสุทธาธิบดี แพทย์หลวงประจำพระองค์ ได้กราบบังคมทูลแนะนำให้ รัชกาลที่ 6 ซึ่งประชวรด้วยโรครูมาติซึม ให้ประทับในสถานที่ที่มีอากาศถ่ายเทสะดวกริมทะเล ซึ่งในขณะนั้นบริเวณอำเภอชะอำและอำเภอหัวหินกำลังได้รับความนิยมในการตากอากาศ จึงมีรับสั่งให้กระทรวงทหารเรือจัดหาสถานที่เพื่อใช้ดำเนินการก่อสร้างพระราชวังฤดูร้อน (มิวเซียมไทยแลนด์, 2564)

เพชรบุรีเป็นจังหวัดติดชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกของอ่าวไทย มีลักษณะของพื้นที่เป็นรูปทรงเกือบสี่เหลี่ยม มีพื้นที่ของจังหวัดเป็นที่ราบ พื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดและพื้นที่ภูเขาทางทิศเหนือและทิศใต้ มีพื้นที่ราบชายฝั่งทะเลด้านทิศตะวันออก และพื้นที่ภูเขาด้านทิศตะวันตก เนื่องด้วยมีลักษณะของพื้นที่หลากหลายส่งผลทำให้เอื้อประโยชน์ต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้พื้นที่ชายฝั่งทะเลที่มีทัศนียภาพที่สวยงาม ยังมีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์และความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงในยุคสมัยโบราณเมืองเพชรเป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองทางการค้าจึงส่งผลทำให้มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและโบราณสถานอีกมากมาย รวมถึงโครงการต่าง ๆ ที่ได้ก่อตั้งจากพระราชดำริของพระราชวงศ์ในราชวงศ์ปัจจุบัน ซึ่งโครงการในพระราชดำริเขตพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี มีการจัดตั้งทั้งหมด 22 โครงการ โดยเป็นการเข้าไปพัฒนาพื้นที่ของชุมชนที่มีปัญหาให้เกิดการพัฒนาและสามารถสร้าง

ช่องทางอาชีพให้แก่บุคคลในท้องถิ่น เนื่องด้วยการพัฒนารวมถึงการจัดทำโครงการตัวอย่าง หรือศูนย์การเรียนรู้ จึงส่งผลให้เกิดการเข้ามาเยี่ยมชมในเขตพื้นที่ ทำให้พื้นที่กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาสัมผัสประสบการณ์และได้รับความรู้จากโครงการ ในพระราชดำริ ตัวอย่างโครงการในจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ โครงการชั่งหัวมันในพระราชดำริ โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง ศูนย์ศึกษาและพัฒนาห้วยทราย ในพระราชดำริ ฯลฯ จึงทำให้จังหวัดเพชรบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวหลายประเภทที่นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาเยี่ยมชม ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวสำคัญในจังหวัดเพชรบุรี สามารถจำแนกออกได้ ดังนี้

รูปภาพที่ 2 แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (<https://www.tat.or.th>) : 2564

ตารางแสดงประเภทของแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม	แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนา	แหล่งท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ	แหล่งท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ
<ul style="list-style-type: none"> - ถ้ำเขาหลวง - ถ้ำเขาย้อย - ถ้ำค้างคาวนายาง - แหลมผักเบี้ย - หาดเจ้าสำราญ - หาดปึกเตียน - หาดชะอำ - วนอุทยานชะอำ - วนอุทยานเขานางพันธุรัต - อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน - เขาพะเนินทุ่ง - เขาทะโมน - อื่น ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรี (เขาวัง) - พระราชวังรามราชนิเวศน์ (วังบ้านปืน) - พระราชวังรามราชนิเวศน์มฤคทายวัน - ศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำ - พิพิธภัณฑ์สมบัติลุ่มแม่น้ำเพชรบุรี - พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่ - วัดพลับพลายชัย - พิพิธภัณฑ์บ้านถนอม - อื่น ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - วัดพระพุทธไสยาสน์ (วัดพระนอน) - วัดเขابันไดอิฐ - วัดเขาตะเครา - วัดกำแพงแลง - อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม - วัดพลับพลายชัย - วัดทองนพคุณ - วัดเกาะแก้วสุทธาราม - วัดใหญ่สุวรรณาราม - วัดมหาธาตุวรวิหาร - อื่น ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - โครงการชั่งหัวมันตามพระราชดำริ - โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมลุ่มน้ำเขาวัง - อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร - ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย - ศูนย์สาธิตสหกรณ์โครงการหุบกระพง - โครงการตามพระราชประสงค์หุบกระพง - อื่น ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - ซานโตรินี พาร์ค - คาเมลรี่ฟาร์ม - สวีท ซีฟ ฟาร์ม - เดอะ เวนเซีย - มัลลีย์ฟาร์ม - เดอะฟิลล์แอนนิมอลดริม - ดานุชออบบี้ฟาร์ม - ตลาดน้ำกาจโจว - ฟันสุข ฟาร์ม - สวนตาลลุงถนอม - ชุมชนคนตาล ถ้ำรงค์ - สป่าเกลือกังหันทอง - อื่น ๆ

ที่มา : ข้อมูลจังหวัดเพชรบุรี (<http://phetchaburi.go.th>) : 2564

2.6.4 ข้อมูลของชุมชนตลาดเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

ชุมชนตลาดเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี หรือ ชุมชนย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี เป็นชุมชนเก่าตั้งอยู่ในตำบลท่าราบ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ในอดีตบริเวณนี้ได้มีการค้าขายและเป็นสถานที่แลกเปลี่ยนสินค้ากันอย่างคึกคัก ทำให้พื้นที่เกิดความเจริญรุ่งเรือง ซึ่งนอกจากเป็นสถานที่ค้าขายหรือแลกเปลี่ยนสินค้า บริเวณนี้ยังเป็นสถานที่ตั้งวัดสำคัญของจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นพระอารามหลวงชั้นตรีของประเทศไทย คือ วัดมหาธาตุวรวิหาร

รวมถึงวัดสำคัญอีกมากมายในบริเวณใกล้เคียง อาทิ วัดใหญ่สุวรรณาราม วัดพลับพลาชัย วัดเกาะ เป็นต้น สถาปัตยกรรมและศิลปกรรมในย่านนี้ยังคงรักษาความเป็นสถาปัตยกรรมในรูปแบบเก่าสมัยรัชกาลที่ 5 ในปัจจุบันบริเวณนี้เป็นตลาดที่เป็นศูนย์รวมในการจับจ่ายสินค้าของชาวบ้านในจังหวัดเพชรบุรี รวมถึงอาหารหรือขนมหวานที่มีชื่อเสียงและหาทานได้ยากในปัจจุบัน และด้วยวิถีชีวิตที่มีความโดดเด่นและยังคงมีกลิ่นไอของวิถีชีวิตในอดีต ส่งผลทำให้ชุมชนตลาดเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท), 2564)

สถานที่สำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ ศาสนา และวัฒนธรรมภายในพื้นที่ มีความน่าสนใจในการเดินทางมาเที่ยวชม ซึ่งจากประวัติของจังหวัดเพชรบุรีที่มีอายุความเป็นมานับพันปีจึงมีความหลากหลายทั้งทางด้านศิลปะวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ ฯลฯ ส่งผลให้ในย่านชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีมีสถานที่ที่น่าสนใจและโดดเด่นอยู่รวมกัน (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี, 2564) ประกอบด้วยสถานที่ที่น่าสนใจ ดังนี้

- วัดมหาธาตุวรวิหาร
- วัดพลับพลาชัย
- ศาลาคามวาสี
- พิพิธภัณฑ์สมบัติแม่น้ำเพชร
- บ้านมิตรชัยบัญชา
- วัดเกาะ
- บ้านขนมไทยครูปราณี
- โรงเจฮักเสียนเสี้ยนตั้ง

ปัจจุบันในพื้นที่ชุมชนตลาดเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี มีการเข้ามาดำเนินการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบพื้นที่ที่เหมาะสมกับการรองรับนักท่องเที่ยว โดยดึงนำเอาเอกลักษณ์ของพื้นที่ตลาดเก่าที่มีสถาปัตยกรรมเป็นอาคารบ้านเรือนรูปทรงโบราณ ที่สะท้อนเรื่องราวความเป็นมาของชุมชนที่เป็นที่อาศัยและประกอบกิจการของชาวไทยเชื้อสายจีน สร้างเส้นทางให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเที่ยวชมสัมผัสกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่จริงของชาวบ้านในชุมชน และนำจิตรกรในพื้นที่เป็นคน

ในจังหวัดเพชรบุรีมาวาดภาพตามผนังบ้านในบริเวณเส้นทางท่องเที่ยวย่านชุมชนตลาดเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีในจุดต่าง ๆ ทำให้บริเวณตรอกหรือซอยกลายเป็น สตรีทอาร์ต (street art) ที่สามารถให้นักท่องเที่ยวเก็บรูปที่ระลึกหรือถ่ายภาพนำลงสื่อสังคมออนไลน์ได้ ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์พื้นที่ชุมชนไปในเวลาเดียวกัน

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7.1 งานวิจัยในประเทศ

ห่าวหาญ ทวีแสง (2555) ได้ศึกษาวิจัย “การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษา : ศูนย์กลางเศรษฐกิจนิก เทศบาลนครยะลา” จากการศึกษาแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของข้อมูลทั้งสองด้าน คือ ด้านอุปสงค์และด้านอุปทาน ดังนี้

- ด้านอุปสงค์ เป็นการศึกษาข้อมูลที่ได้มาจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มหกรรมการแข่งชันนกเขาชวาเสียงในสนามแข่งจังหวัดยะลา สนามแข่งจังหวัดปัตตานี และสนามแข่งจังหวัดสงขลา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้โดยตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวไทย ได้แก่ พฤติกรรมนักท่องเที่ยวไทย และสิ่งที่กระตุ้นการตลาด 7 ด้าน คือ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากร กระบวนการให้บริการ และลักษณะทางกายภาพ

- ด้านอุปทาน เป็นการศึกษาข้อมูลจากผู้นำองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำสมาคมนกเขาชวาเสียงภาคใต้ และผู้ประกอบการเพาะเลี้ยงนกเขาชวาเสียง โดยมีการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับการจัดกิจกรรมมหกรรมแข่งชันนกเขาชวาเสียงภาคใต้

ผลการศึกษา พบว่า แหล่งท่องเที่ยวศูนย์กลางเศรษฐกิจนิก เทศบาลนครยะลา มีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยที่ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำของสมาคมนกเขาชวาเสียงภาคใต้ให้ความสำคัญกับศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ด้านสังคม ส่วนของผู้ประกอบการก็ให้ความสำคัญกับศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ด้านเศรษฐกิจ ซึ่งทุกฝ่ายในท้องถิ่นทั้งองค์กรการปกครองท้องถิ่น

ผู้นำสมาคมและกลุ่มของผู้ประกอบการก็ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผลตามลำดับ ทั้งนี้ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ควรสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ สร้างมูลค่าให้แก่การท่องเที่ยว ยกกระดับมาตรฐานในการให้บริการ พัฒนาลักษณะทางกายภาพเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และพัฒนาการส่งเสริมการตลาดอย่างสร้างสรรค์

พิศาล แก้วอยู่ (2557) ได้ศึกษาวิจัย “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยการปรับใช้หัตถกรรมจักสานผักตบชวา ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา” ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ในการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มหัตถกรรมผักตบชวาเพื่อทำให้เกิดการพัฒนา สามารถแบ่งได้ดังนี้

- ด้านศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือ กลุ่มหัตถกรรมจักสานผักตบชวา มีกลุ่มที่มีศักยภาพต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกจำนวน 4 แห่ง ซึ่งผ่านเกณฑ์ในด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในชุมชน ด้านนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

- ด้านความต้องการของนักท่องเที่ยว คือ นักท่องเที่ยวมีความต้องการให้สภาพแวดล้อมอยู่ในสภาพเดิมให้มากที่สุด และต้องการใช้เวลาทำกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชนอย่างอิสระมากที่สุด และต้องการให้ธุรกิจการท่องเที่ยวพัฒนารายการนำเที่ยวให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ภูมิปัญญาและวัฒนธรรม และต้องการให้ชุมชนมีอัธยาศัยที่ดีต่อนักท่องเที่ยว และต้องการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวและปลอดภัยในการรับรองนักท่องเที่ยว

- ด้านแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือ กลุ่มหัตถกรรมจักสานจากผักตบชวา ควรให้ความสำคัญในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดความหลากหลายและสามารถสร้างทางเลือกให้แก่นักท่องเที่ยวได้ รวมถึงการให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรทางด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีคุณค่าของชุมชนท้องถิ่น

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่พัฒนารูปแบบกิจกรรมผักรับชมชาว อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา ควรให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้คงอยู่ และพัฒนารูปแบบกิจกรรมการทำผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานผักรับชมชาว ให้มีความหลากหลาย พร้อมกับการบริหารจัดการขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ เพื่อที่จะให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงวัฒนธรรม สัมผัสประสบการณ์ และสามารถแลกเปลี่ยนวิถีชีวิตอย่างเต็มความสามารถ ซึ่งควรมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ชุมชน สินค้าและบริการให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สืบไปอย่างยั่งยืน

ปริยาภรณ์ รัตนพงษ์ (2556) ได้ศึกษาวิจัย “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนรอบตลาดน้ำคลองลัดมะยม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร” ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ตลาดน้ำคลองลัดมะยม ได้มีระดับความคิดเห็นต่อส่วนประสมทางการตลาด อาทิ ด้านลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านบุคคลากรที่ให้บริการ อยู่ในระดับมาก ซึ่งการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อส่วนประสมทางการตลาดในการท่องเที่ยวชุมชนนั้น นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพที่แตกต่างกันในด้านต่าง ๆ มีผลลัพธ์ของส่วนประสมทางการตลาดในการท่องเที่ยวชุมชนที่ไม่แตกต่างกัน และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันที่ว่า การเข้ามาของการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่ส่งผลทำให้วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ในคนในชุมชนเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ซึ่งการมีแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในบริเวณท้องถิ่นทำให้เกิดการกระจายรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่น และทำให้มีการสร้างอาชีพให้เกิดขึ้นภายในชุมชน

ผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนควรเพิ่มเติมในการดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว โดยควรมีการพัฒนาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น และการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการตลาดให้เกิดการรับรู้ที่เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ชุมชนควรมีการจัดการสภาพแวดล้อมที่เป็นสถานที่บริการนักท่องเที่ยวชุมชนให้มีความสะอาดและสวยงาม และสร้างจิตสำนึกให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมที่เป็นทรัพยากรสำคัญของชุมชนที่เป็นต้นทุนในการดำเนินการการท่องเที่ยว ซึ่งแสดงให้เห็นนักท่องเที่ยวแล้วคนในชุมชนเห็นถึงคุณ

ค่าที่มีความงดงามและควรสืบทอดให้เกิดความยั่งยืน และควรมีการวางแผนในการพัฒนาอย่างจริงจังทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นวิถีชีวิตที่กลมกลืนกับการใช้ชีวิตของคนในชุมชน

กนกพร ศิริโรจน์ (2557) ได้ศึกษาวิจัย “การนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์” จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่มีความสำคัญกับความยั่งยืน ซึ่งแบ่งข้อค้นพบ ดังนี้

- คุณลักษณะของชุมชน เป็นคุณลักษณะที่พึงมีเพื่อสามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สำคัญ อาทิ การจัดการอย่างมีระบบ การรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม กิจกรรมที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์ชุมชน วิถีชีวิต วัฒนธรรม ฯลฯ และการบริหารในปัจจุบันจะใช้ 4 องค์ประกอบหลักในการช่วยบริหารการท่องเที่ยว คือ คน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ รวมถึงเทคโนโลยี และข้อมูลสารสนเทศ ก็มีส่วนสำคัญในปัจจุบัน

- กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และสัมผัสประสบการณ์ของชุมชนอย่างแท้จริง และการส่งเสริมความสัมพันธ์ของนักท่องเที่ยวกับคนในชุมชนผ่านการใช้สื่อสังคมออนไลน์ติดต่อสื่อสารกัน เพื่อสร้างความพึงพอใจจนทำให้เกิดการบอกต่อกัน

- รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้และมีส่วนร่วมระหว่างนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนในเอกลักษณ์ที่มีเฉพาะถิ่นอย่างแท้จริง และมุ่งให้ความสำคัญต่อการสืบทอดและรักษาเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นแบบดั้งเดิมไว้ ซึ่งเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการลอกเลียนแบบการท่องเที่ยวที่มีความเข้าใจผิดของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

- องค์ความรู้ เป็นเนื้อหาความรู้ที่มีความสำคัญ ซึ่งเป็นเนื้อหาความรู้เฉพาะถิ่นทางด้านการท่องเที่ยว โดยจะให้ความสำคัญกับการค้นหาเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและระดับอื่น สังคม-วัฒนธรรม วิถีชีวิตและศาสนา ที่อยู่ในท้องถิ่นไม่

น้อยกว่า 3 ช่วยอายุคนที่สามารถเห็นถึงความสัมพันธ์ทางสังคมได้อย่างชัดเจน นับได้ว่าเป็นประวัติศาสตร์ที่ยังมีชีวิต

- วิธีการเรียนรู้ เป็นการนำองค์ความรู้ที่ได้หลังจากการเรียนรู้ อบรม มาดำเนินการจริงไม่ว่าจะเป็นการวางแผน ปฏิบัติ หรือประเมินผล เพื่อที่ชุมชนจะได้มีประสบการณ์จากการทดลองทำจริง และจะพัฒนาไปสู่ชุมชนท่องเที่ยวที่เข้มแข็งและสามารถไปเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ชุมชนอื่น

- แหล่งเรียนรู้ เป็นแหล่งการศึกษาหาข้อมูลที่สำคัญในชุมชนที่ถือว่าเป็นกลไกที่สำคัญในการรักษาไว้ซึ่งภูมิปัญญา เอกลักษณ์ ของท้องถิ่น โดยมีปัจจัยภายนอก อาทิ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน และปัจจัยภายใน อาทิ ผู้มีความรู้ ผู้นำกลุ่ม ในการรักษาอัตลักษณ์ของชุมชน

การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ชุมชนจำเป็นต้องศึกษาองค์ความรู้ที่เป็นความรู้เฉพาะถิ่นและความรู้ด้านการท่องเที่ยว รวมถึงการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งถึงแม้ว่าการท่องเที่ยวเป็นเพียงทางสร้างรายได้เสริมแต่หัวใจสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นั้น จำเป็นต้องให้ความสำคัญและดำเนินการท่องเที่ยวอย่างมีระบบ รักษาความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น มีการสร้างกิจกรรมสำหรับเรียนรู้และการมีส่วนร่วมระหว่างคนในชุมชนกับนักท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นตั้งเครื่องมือในการสร้างรายได้เสริมให้แก่ชุมชนและพัฒนาชุมชนให้แข็งแรงและยั่งยืน

2.7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Christian Stipanovic and Elena Rudan (2014) ได้ศึกษาวิจัย “แนวความคิดการพัฒนาและกลยุทธ์สำหรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของแหล่งท่องเที่ยวในควาร์เนอร์ประเทศโครเอเชีย” จากการศึกษาสามารถแสดงให้เห็นว่า แหล่งท่องเที่ยวในควาร์เนอร์ยังไม่มีคามตระหนักเกี่ยวกับแนวความคิดพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์หรือการวางแผน ซึ่งรูปแบบในการท่องเที่ยวที่ดำเนินการด้วยผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยวควาร์เนอร์ ยังไม่มีส่วนได้ส่วนเสียผลประโยชน์เท่าที่ควรเป็นเพียงแค่ส่วนประกอบรองเท่านั้น ซึ่งจากข้อเสนอที่

มีอยู่เดิมยังไม่ได้เอื้อให้เกิดการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเดิมให้กลายเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งยังต้องเพิ่มเติมการให้องค์ความรู้และศึกษาเพื่อให้เกิดกิจกรรมและการอนุรักษ์ที่แท้จริง

ผลการวิจัย พบว่า แหล่งท่องเที่ยวในควาร์เนอร์ ประเทศโครเอเชีย มีศักยภาพในการพัฒนาไปสู่การเป็นแหล่งการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แต่จำเป็นต้องสร้างเครือข่ายของพันธมิตร อาทิ ผู้ประกอบการ ชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ฯลฯ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการสร้างให้เกิดความหลากหลาย ซึ่งแนวคิดในการพัฒนาจะต้องเป็นการดำเนินงานที่เป็นระบบอย่างมีความรู้ เพื่อจะได้เกิดผลลัพธ์ที่ไปในแนวทางที่ดีและถูกต้อง รวมถึงแนวทางการพัฒนาจำเป็นต้องสร้างคุณภาพความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ให้ดีขึ้น รวมถึงสร้างจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมที่เป็นทรัพยากรที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้ ให้เกิดความยั่งยืนของพื้นที่ ทั้งนี้แนวคิดการพัฒนาและกลยุทธ์การสร้างให้แหล่งท่องเที่ยวควาร์เนอร์เป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวและคนที่อยู่ในพื้นที่ โดยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

Richard Sharpley and David J. Telfer (2016) ได้ศึกษาวิจัย “การท่องเที่ยวและการพัฒนาในโลกที่กำลังพัฒนา” จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับความก้าวหน้าเศรษฐกิจและสังคมที่เชื่อมโยงความเติบโตของการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ เนื่องจากกระแสของสังคมต่าง ๆ พัฒนาอย่างรวดเร็วและสามารถเข้าถึงยังพื้นที่ต่าง ๆ ได้สะดวกยิ่งขึ้น จึงทำให้เกิดสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน กับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมีบทบาทสำคัญมากขึ้นในปัจจุบัน โดยเฉพาะกลุ่มของประเทศที่อยู่ในประเภทประเทศกำลังพัฒนา การท่องเที่ยวได้มีการให้ความสำคัญในด้านเศรษฐกิจและสังคมจากภาครัฐและเอกชน แต่ในทุกระดับจะต้องสอดคล้องกับขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้เกิดแนวคิดที่แตกต่างกันเพื่อทำให้เกิดการพัฒนาที่เหมาะสมสำหรับท้องถิ่น

ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวซึ่งจำเป็นต้องมีงบประมาณในการสร้างกลยุทธ์และการพัฒนาทรัพยากรเพื่อทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีความดึงดูดน่าสนใจ ซึ่งต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานทางภาครัฐและเอกชนในการดำเนินการพัฒนาการ

ท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่น และการพัฒนาการท่องเที่ยวอาจจะส่งผลกับความขัดแย้งในด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม ที่ล้อมรอบด้วยเศรษฐกิจและการเมืองทั่วโลก จึงจำเป็นต้องมีการสร้างความรับรู้ในทางที่ถูกต้องของข้อมูล และเพื่อสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบในด้านลบที่เกิดขึ้นมาจากพฤติกรรมในการท่องเที่ยวของทั้งนักท่องเที่ยวและคนในชุมชน

Rui Carvalho and Ana Maria Ferreira and Luis Mota Figueira (2016) ได้ศึกษาวิจัย “การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเชิงวัฒนธรรมในโปรตุเกส” จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เกี่ยวข้องข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนและนักท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นสร้างประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมหรือทรัพยากรเฉพาะของพื้นที่ชุมชน และการกำหนดลักษณะของนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยการใช้นโยบายทางวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ ในปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จของการวางกลยุทธ์การพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ มุมมองที่สร้างสรรค์ พื้นที่สร้างสรรค์ และการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ แต่สิ่งสำคัญที่ไม่คำนึงถึงไม่ได้คือภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวและผลประโยชน์ของชุมชน รวมถึงจะต้องสอดคล้องผลิตภัณฑ์และความสามารถของชุมชน จะต้องมีการจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบความรู้ที่ถูกต้องเพื่อจะสามารถขับเคลื่อนการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้เกิดผลสำเร็จ นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนยังช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจภายในพื้นที่และสร้างภาพลักษณ์ให้เกิดการจดจำแก่นักท่องเที่ยวในด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ฯลฯ ที่มีคุณค่า

ผลการวิจัย พบว่า มีความพยายามบ่อยครั้งในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในโปรตุเกสโดยมีเป้าหมายในการปรับปรุงทั้งในเมืองและชนบท ซึ่งมีเมืองตัวอย่างที่รู้จักกันโดยทั่วไปที่พยายามผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือ Óbidos ที่มีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ส่งผลในเชิงบวกหลายประการแก่ชุมชนท้องถิ่น อาทิ เทศกาลซ็อกโกแลตนานาชาติหมู่บ้านนาตาล งานเทศกาลโอเปร่า ตลาดยุคกลางและกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งในอนาคตทำให้เกิดความสนใจจะพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในภูมิภาคอัลการ์ฟของโปรตุเกส ที่มีความอุดมสมบูรณ์และน่าสนใจของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรม ภูมิศึกษา : ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี” ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการวิจัย ดังนี้

3.1 วิธีการวิจัย

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิธีการวิจัย

วิธีการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรม ภูมิศึกษา : ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี” ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาวิจัย โดยประกอบไปด้วยวิธีการศึกษา 2 วิธีการ ได้แก่ วิธีการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กับวิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

3.1.1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจะมีรายละเอียดสำคัญในการจัดทำ เครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมีโครงสร้างผู้ทำการศึกษาวิจัยจะมีการจัดทำเนื้อหา ภายในแบบสอบถาม 1 ชุด จะประกอบไปด้วยข้อมูลที่จำเป็นและรายละเอียดสำคัญ โดยสามารถแบ่ง ออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ทูทางวัฒนธรรมในชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

ส่วนที่ 4 ศักยภาพของชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับปัจจัยที่สามารถนำมาพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ชุมชนตลาดเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

3.1.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยจะใช้การสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก (In-depth Interview) โดยเป็นการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกจากตัวแทนชุมชนและตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

ในการดำเนินการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยจะมีหัวข้อเป็นแนวคำถามในการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็นรายละเอียดของบทสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

- ชื่อ - นามสกุลของผู้ให้สัมภาษณ์
- ตำแหน่งหน้าที่ในชุมชน
- อายุผู้ให้สัมภาษณ์
- เพศผู้ให้สัมภาษณ์
- ศาสนาของผู้ให้สัมภาษณ์
- ระยะเวลาในการอยู่ในชุมชนของผู้ให้สัมภาษณ์
- ความคิดเห็นเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี
- ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
- ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนในการรองรับนักท่องเที่ยว
- ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน

วิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้จะใช้การตีความเชิงตรรกะ โดยนำหลักของเหตุและผลเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายละเอียดหรือความเป็นจริงที่สามารถเชื่อถือได้

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนหรือประกอบกิจการและสัมมาอาชีพในพื้นที่ชุมชนท่องเที่ยวในเขตชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านตลาดเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ตำบลท่าราบ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 13,517 คน (ประกอบด้วยชุมชนคลองกระแซง ชุมชนตลาดเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี และชุมชนวัดเกาะ) โดยอ้างอิงจากเอกสารรายงานผลจำนวนประชากรและที่พักอาศัยจำแนกเป็นรายตำบล จังหวัดเพชรบุรี พ.ศ.2563 ของสำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย โดยการคำนวณหาประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาวิจัย ดังนี้ (สำนักงานสถิติจังหวัดเพชรบุรี, 2563)

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ซึ่งจะใช้สูตรการหาค่าของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) โดยใช้สูตรคำนวณ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+N(e^2)}$$

แทน n เท่ากับ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N เท่ากับ ขนาดของประชากร

e เท่ากับ ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (=0.05)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แทนค่าจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างสามารถนำมาคำนวณได้ ดังนี้

$$n = \frac{13,517}{1+13,517(0.05^2)}$$

$$= 388.50 \approx 389 \text{ คน}$$

ผลการแทนค่าจำนวนประชากรในพื้นที่เพื่อหากกลุ่มตัวอย่างการวิจัยสามารถคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีจำนวนทั้งหมด 389 คน

3.2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผู้ให้สัมภาษณ์ คือ ตัวแทนชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมดำเนินการด้านการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี จำนวน 3 คน (ประกอบด้วยตัวแทนของชุมชนคลองกระแซง ชุมชนตลาดเก่าริมน้ำและชุมชนวัดเกาะ) ตัวแทนของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวที่ประกอบธุรกิจอยู่ในชุมชน จำนวน 4 คน และตัวแทนกลุ่มลูกหัวว่า (กลุ่มผู้จัดกิจกรรมเพชรบุรีดีจัง) หน่วยงานอิสระที่ดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 1 คน

3.3 เครื่องมือในการวิจัย

3.3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ได้จัดทำจากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยต่าง ๆ รวมถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อจากการท่องเที่ยว และการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวในชุมชน โดยนำมาปรับให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา

ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ประชากรที่อาศัยหรือประกอบกิจการอยู่ในบริเวณชุมชนตลาดเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี โดยรายละเอียดในแบบสอบถามสามารถแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล
- ส่วนที่ 2 ทู่นทางวัฒนธรรมในชุมชนย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี
- ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของชุมชนย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี
- ส่วนที่ 4 ศักยภาพของชุมชนในการรองรับนักท่องเที่ยว
- ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

3.3.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาโดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรม รวมถึงแนวทางการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนตลาดเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี โดยที่มีกรอบการสัมภาษณ์ที่ดำเนินการจัดทำขึ้นแบบมีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ทิศทางวัฒนธรรมในชุมชนย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของชุมชนย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

ส่วนที่ 4 ศักยภาพของชุมชนในการรองรับนักท่องเที่ยว

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

3.4 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยจะสร้างแบบสอบถามนำไปตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา ตรวจสอบ แก้ไข และนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ โดยการหาค่าความสอดคล้อง (IOC : The Index of Item Objective Congruence) มีสมการ ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

แทน IOC เท่ากับ ความสอดคล้องของแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์

$\sum R$ เท่ากับ ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N เท่ากับ จำนวนของผู้เชี่ยวชาญ

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อหาค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญกำหนดเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ค่า +1 หมายถึง แบบสอบถามที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหา

ค่า 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบสอบถามสอดคล้องกับเนื้อหา

ค่า -1 หมายถึง แบบสอบถามไม่มีความสอดคล้องกับเนื้อหา

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะเลือกใช้เฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ขึ้นไป เพราะถือว่าเป็นคำถามที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ครอบคลุมกับปัจจัยในแต่ละด้านและวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการลงพื้นที่สังเกตการณ์ ใช้แบบสอบถาม และใช้แบบสัมภาษณ์ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลมีรายละเอียดขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการวิจัย

ผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูล ทฤษฎี แนวคิดและเอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับปัจจัยการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรม เพื่อวางแผนในการจัดทำเครื่องมือเพื่อลงไปใช้สำรวจข้อมูลในพื้นที่ชุมชนตลาดเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำแบบสอบถาม ทดสอบและปรับปรุงแก้ไข

ผู้วิจัยจัดทำเครื่องมือการศึกษาวิจัยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และมีการพัฒนาเครื่องมือโดยการจัดทำ IOC ซึ่งมีการนำให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถาม ทั้งหมดได้ดำเนินการด้วยความระมัดระวังทางด้านจริยธรรม จากนั้นทดสอบเครื่องมือและปรับปรุงแก้ไขเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ศึกษา และดำเนินการประสานงานกลุ่มตัวแทนชุมชนและตัวแทนผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อมาให้ข้อมูลเชิงลึกแก่ผู้ทำการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเดินทางลงพื้นที่ศึกษาวิจัยชุมชนตลาดเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ตำบลท่าราบ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำแบบสอบถามแจกให้แก่กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ชุมชน และเพื่อพบกลุ่มผู้นำกับตัวแทนกลุ่มในชุมชนเพื่อสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชน รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมในพื้นที่ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ขั้นตอนที่ 4 สรุปวิเคราะห์ข้อมูลและรายงาน

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้จากการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่ได้จัดเก็บมาวิเคราะห์ จัดระเบียบและตรวจสอบความถูกต้องเพื่อความสมบูรณ์ของเนื้อหาที่ได้มา จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจากแบบสอบถามจัดลำดับและลงรายละเอียดข้อมูลเพื่อวิเคราะห์

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางด้านสถิติ โดยใช้โปรแกรม IBM SPSS Statistics ในการประมวลผลและจัดทำตารางวิเคราะห์ทางสถิติ ซึ่งเป็นการใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อใช้วัดระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนจากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และหาค่าของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.6.1 ดำเนินการในการแจกแจงความถี่เป็นระดับตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ได้ตอบแบบสอบถาม และมีการกำหนดมาตราส่วนในการประมวลผลที่ได้จากแบบสอบถาม

3.6.2 ดำเนินการหาค่าเฉลี่ย โดยแปลความหมายของค่าเฉลี่ยซึ่งกำหนดช่วงค่าเฉลี่ย เพื่อแปรผลตามเกณฑ์ในการประมวลผล โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กระบวนการวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งได้จากการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลทางเอกสาร การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์ (Interview) หลังจากนั้นได้นำมาเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาแล้วนำเสนอเชิงพรรณนา

ตารางแสดงแนวทางการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลและเครื่องมือ

แนวทางการศึกษา	การวิเคราะห์ข้อมูล	เครื่องมือ
ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนในการดำเนินการสร้างชุมชนตลาดเก่าริมน้ำให้เป็นชุมชนท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ	แบบสอบถาม
ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดเพชรบุรี	การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	แบบสัมภาษณ์
แนวทางการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรีสู่การเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	แบบสัมภาษณ์
ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชน	การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ	แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

บทที่ 4 ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรมกรณีศึกษา : ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี” เป็นการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับสมาชิกภายในชุมชนย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี จำนวน 389 ราย และใช้การเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึกซึ่งเก็บข้อมูลกับตัวแทนชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนคลองกระแซง ชุมชนตลาดเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีและชุมชนวัดเกาะ รวมถึงตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการกิจการท่องเที่ยวในชุมชนและกลุ่มจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 8 คน โดยผู้วิจัยจะนำเสนอจากการลงเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามและแจกแจงออกเป็นหัวข้อตามเนื้อหาที่สอดคล้องกับแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการประเมินคุณภาพของเครื่องมือเรียบร้อยแล้ว ซึ่งการนำเสนอผลการศึกษาจะเรียงตามลำดับการเก็บข้อมูลวิจัยและแบ่งผลการศึกษาออกเป็นส่วนต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้

- 4.1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นตัวแทนของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีและตัวแทนของกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในชุมชน
- 4.2 ข้อมูลทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีตามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์
- 4.3 ข้อมูลการมีส่วนร่วมของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีตามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์
- 4.4 ข้อมูลศักยภาพของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีในการรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยตามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์
- 4.5 ข้อมูลความคิดเห็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของผู้ให้สัมภาษณ์
- 4.6 ข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี
- 4.7 ทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

4.8 การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการและสมาชิกในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

4.9 ศักยภาพของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีในการรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทย

4.10 ข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการและสมาชิกในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

4.1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นตัวแทนของชุมชนและตัวแทนของกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในชุมชน

ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นตัวแทนชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีและตัวแทนของกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี โดยเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมหรือประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชนการท่องเที่ยว ซึ่งข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์มีรายละเอียด ดังนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, ตัวแทนชุมชนคลองกระแชงและกรรมการและผู้ประสานงานชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมริมแม่น้ำเพชรบุรี

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2, ตัวแทนและกรรมการชุมชนตลาดเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3, ตัวแทนและกรรมการชุมชนวัดเกาะ

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4, ตัวแทนกลุ่มลูกหว่า (กลุ่มจัดงานกิจกรรมเพชรบุรีดีจัง)

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5, ตัวแทนผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหาร

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6, ตัวแทนผู้ประกอบการธุรกิจที่พัก

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7, ตัวแทนผู้ประกอบการธุรกิจมีคคุเทศก์

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8, ตัวแทนผู้ประกอบการธุรกิจของที่ระลึก

4.2 ข้อมูลทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีตามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์

ทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีตามความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนและตัวแทนของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนเป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคลจากตัวแทนสมาชิกในชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรทางวัฒนธรรมของชุมชนที่เป็นทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะประกอบด้วย ด้านประวัติศาสตร์ ด้านสุนทรียภาพ ด้านวิชาการและด้านสังคม

4.2.1 ทุนทางวัฒนธรรมด้านประวัติศาสตร์

ตัวแทนชุมชนและตัวแทนของกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในชุมชนได้ให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสถานที่สำคัญในชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีเรื่องราวความเป็นมาทางประวัติศาสตร์อย่างยาวนานของชุมชนนับตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในบริเวณชุมชนเป็นสถานที่สำคัญด้านวัฒนธรรมหลากหลายแห่งที่ประกอบรวมกันเป็นเส้นทางท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้ศึกษาและสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกจากผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ที่เป็นทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนที่แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์และทรัพยากรที่มีคุณค่า ซึ่งผู้วิจัยได้รับข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

“...ทุนทางวัฒนธรรมด้านประวัติศาสตร์ของชุมชนมีหลากหลาย เช่น วัดที่มีความเป็นมาตั้งแต่อยุธยาตอนกลาง ที่ได้กล่าวถึงในบทความนิราศเมืองเพชร และนิราศสุนทรภู่ มีหนังใหญ่ที่มีประวัติความเป็นมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 และได้จัดแสดงครั้งสุดท้ายในสมัยรัชกาลที่ 5 และมีบุคคลที่มีชื่อเสียงอีกมากมาย ทั้ง หลวงพ่อฤทธิ์ หลวงพ่อกร และนักเขียนเรื่องสั้น ราชารื่องสั้น นายมนัส จรรย์ และมศิลป์กรรมการด้านการแสดงคือละครชาตรีที่เป็นการแสดงสมัยโบราณที่ใกล้จะสาบสูญในปัจจุบันแต่ชุมชนยังมีการอนุรักษ์อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งจะตั้งอยู่บริเวณวัดแก่นเหล็กในปัจจุบัน...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, 2565)

“...ชุมชนตลาดเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีเดิมเป็นจวนเจ้าเมืองเพชรบุรีเก่าและในบริเวณทำน้ำในอดีตเป็นศูนย์กลางในการขนส่งเปลี่ยนถ่ายค้าขายสินค้าตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ทำให้ชุมชนในบริเวณตลาดริมน้ำมีสถาปัตยกรรมแบบโปรตุเกสที่รัชกาลที่ 5 ทรงนิยมชอบ และยังมีบ้านเก่าที่มีประตูบานเขี้ยวที่ยังคงอนุรักษ์เอาไว้ที่เป็นสมบัติของชุมชน...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2, 2565)

“...ชุมชนวัดเกาะเป็นชุมชนเก่าและได้อนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมในอดีต เช่น วิถีชีวิตเข้าตู่ คือ การตักบาตรทองเหลือง หรือวัดเกาะที่ถือว่าเป็นวัดเก่าสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย มี

จิตรกรรมฝาผนังที่ยังสีสดและสมบูรณ์ไม่แพ้กับจิตรกรรมฝาผนังของวัดใหญ่สุวรรณารามที่มีชื่อเสียงที่นักท่องเที่ยวนิยมไปดูกัน และยังมีบ้านเก่าเล่าเรื่องที่เป็นบ้านของขุนนางเก่าสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นบ้านที่มีห้องใต้ดินที่ไว้เป็นที่หลบภัยสมัยก่อน และมีวิถีชีวิตที่ติดสายน้ำเพชรบุรีที่ยังคงสวยงามอยู่เป็นวิถีชีวิตแบบเดิมที่ไม่มีการปรุงแต่งเพิ่มเติม...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3, 2565)

“...พื้นที่บริเวณชุมชนท่องเที่ยววัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีเป็นพื้นที่ที่มีเรื่องราววิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ยังมีตลาดเช้าที่เป็นแหล่งในการซื้อขาย แลกเปลี่ยนสินค้าตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่เป็นพื้นที่ของคนในชุมชนมาขายสินค้าเพื่อสร้างรายได้ เป็นตลาดชุมชนจริง ๆ โดยคนที่อาศัยแถวตลาดนั้นตอนเช้าจะเอาของมาขายและตอนสายจะกลับบ้าน และประกอบกับศิลปวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายและเป็นเอกลักษณ์สามารถนำมาแสดงให้เห็นถึงทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน อีกทั้งสถาปัตยกรรมต่างๆ ที่เป็นแบบโบราณและสวยงาม...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4, 2565)

“...ชุมชนมีทรัพยากรทั้ง วัดวาอาราม ชุมชน วัฒนธรรม ที่มากมายที่น่าสนใจและน่าอนุรักษ์ และได้นำบ้านไม้เก่าที่เป็นสถาปัตยกรรมเก่าแก่ที่มีคุณค่ามีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและเป็นสถานที่ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาได้...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5, 2565)

“...ที่มาทำธุรกิจที่พิกัดในชุมชนนี้เพราะว่าเป็นชุมชนท่องเที่ยว และก็เป็นชุมชนที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่เก่าแก่เยอะ เช่น วัด พิพิธภัณฑสถาน อยู่บริเวณโดยรอบในชุมชน ที่คิดว่าเป็นจุดเด่นที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่ชอบเกี่ยวกับด้านวัฒนธรรมหรือเมืองเก่าเดินทางมาท่องเที่ยวได้...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6, 2565)

“...มีประวัติความเป็นมาของโบราณสถานและสถานที่สำคัญ วัด ศาลเจ้า บ้านเก่า บุคคลสำคัญ และประเพณีสำคัญในชุมชน...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7, 2565)

“...พื้นที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมมาก และมีนักท่องเที่ยวทั้งคนไทยและชาวต่างชาติเข้ามาอย่างต่อเนื่อง และเพชรบุรีก็ยังมีสินค้าที่มีชื่อเสียงหลายอย่างทำให้สามารถนำมาขายให้นักท่องเที่ยวได้ เป็นสินค้าที่มาจากงานวัฒนธรรม...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8, 2565)

จากข้อมูลข้างต้น ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีมีทุนทางวัฒนธรรมทางด้านประวัติศาสตร์ที่มีความสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรทางวัฒนธรรมตามองค์ประกอบของทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นมรดกตกทอดที่สืบสานจากรุ่นสู่รุ่นที่มีเรื่องราวสำคัญในอดีต และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของวัฒนธรรมในท้องถิ่น รวมถึงภูมิปัญญาดั้งเดิมที่ผสมกับภูมิปัญญาสมัยใหม่ของคนในชุมชน ซึ่งในชุมชนทั้ง 3 แห่งมีประวัติศาสตร์ทางศิลปวัฒนธรรมที่ยังคงมีความสมบูรณ์

สามารถนำมาเป็นจุดเด่นของชุมชนรวมถึงนำต้นทุนทางประวัติศาสตร์นี้มาสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่พื้นที่ที่มีคุณค่าและเรื่องราวที่เอื้อต่อการพัฒนา

4.2.2 ทุนทางวัฒนธรรมด้านสุนทรียภาพ ชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีเป็นพื้นที่ชุมชนเก่าที่มีวิถีความเป็นอยู่แบบดั้งเดิมและมีการพัฒนาพื้นที่ชุมชนที่เป็นพื้นที่อยู่อาศัยให้กลายเป็นชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และนำทรัพยากรที่มีภายในชุมชนที่มีความน่าสนใจทางวัฒนธรรม อาทิ ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม นาฏยกรรม ฯลฯ มานำเสนอในแง่มุมมองของการท่องเที่ยว โดยปรับปรุงพื้นที่ในชุมชนและทัศนียภาพโดยรอบให้เหมาะสมแก่การเป็นชุมชนในการท่องเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...ในชุมชนมีวัดวาอารามและสถานที่ที่มีความสวยงาม และมีเก๋งจีนที่เป็นสถาปัตยกรรมจีน ที่เป็นการผสมผสานการอยู่ร่วมกันของชาวไทยและชาวจีนในสมัยอดีต และเมื่อจะมีงานหรือกิจกรรมอะไรจะมีชาวบ้านที่มาช่วยเดินเก็บขยะทำความสะอาดเรียบร้อย...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, 2565)

“...ปัจจุบันชุมชนตลาดริมแม่น้ำเพชรบุรีได้มีการปรับปรุงตลาดที่เป็นย่านการค้าที่เดิมมีความเก่าและทรุดโทรมตามกาลเวลาให้มีความเจริญและสะดวกมากขึ้น...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2, 2565)

“...ถ้ามีคณะดูงานหรือนักท่องเที่ยวเข้ามาก็จะใช้พื้นที่วัด เช่น หอระฆัง ทำน้ำ หรือโบสถ์ ก็จะมีคนคอยช่วยทำความสะอาดเพื่อจะได้สามารถใช้พื้นที่เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว ส่วนในชุมชนก็ดูแลความสะอาดเรียบร้อยกันอยู่แล้ว...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3, 2565)

“...ชุมชนจัดระเบียบความเรียบร้อยของความสะอาดได้ดี มีการจัดจุดให้ทิ้งขยะเป็นที่เป็นที่ทางและก็มีรถขยะของเทศบาลมาเก็บขยะทุกวัน วันละ 2 เวลา เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาขยะล้นถัง...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5, 2565)

“...รอบ ๆ ชุมชนมีการจัดการขยะที่ดี มีรถขยะของเทศบาลมาเก็บทุกวันและจะมีที่ทิ้งขยะเป็นจุดด้วย ส่วนนักท่องเที่ยวที่มาพักก็ค่อนข้างรักษาความสะอาดได้ดีไม่มีทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทาง แต่ก็ยังมีอะไรให้นักท่องเที่ยวดูน้อยเพราะสถานที่ท่องเที่ยวขอบปิด นักท่องเที่ยวก็จะเข้าไม่ค่อยได้...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6, 2565)

“...ในบริเวณชุมชนจะมีต้นทุนคือมีทัศนียภาพของบรรยากาศตามชุมชนริมแม่น้ำเพชรบุรี...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7, 2565)

“...มีพื้นที่ชุมชนและตลาดที่ชาวบ้านไว้ขายของอย่างชัดเจน และเทศบาลก็มีการดูแลอยู่ตลอด มีรถขยะมาคอยดูแลเรื่องความสะอาดตรงจุดทิ้งขยะ และชาวบ้านก็ดูแลความสะอาดบริเวณที่ของตัวเอง พอมีงานก็ช่วยๆกันดู ทำให้เกิดความเรียบร้อยดี...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8, 2565)

จากข้อมูลข้างต้น องค์ประกอบทางสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนมีความหลากหลายและสร้างแรงดึงดูดใจให้แก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาได้อย่างดี มีกระบวนการจัดการให้การท่องเที่ยวไม่ส่งผลกระทบต่อทางด้านความสะอาดหรือสิ่งแวดล้อมให้เสียหาย และมีหน่วยงานหรือกลุ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวช่วยเหลือพื้นที่ชุมชนให้เกิดความเป็นระเบียบพร้อมทั้งดำเนินการพัฒนาทัศนียภาพในชุมชนให้เกิดความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้น

4.2.3 ทูทางวัฒนธรรมด้านวิชาการ ทรัพยากรทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนที่นำเสนอองค์ประกอบของวัฒนธรรมที่ประกอบไปด้วยองค์ความรู้และเรื่องราวต่าง ๆ ที่สามารถนำเสนอในการท่องเที่ยวเพื่อสร้างประสบการณ์ให้แก่นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจสัมผัสประสบการณ์และหาความรู้จากชุมชน โดยมีการจัดการจากหน่วยงานหรือชุมชนที่มีเกี่ยวข้องเพื่อแบ่งปันความรู้หรือสร้างทักษะต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความสามารถและการรับรู้ที่เป็นประโยชน์ ซึ่งจากการทำการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้รับข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

“...ชุมชนได้รับเลือกจากศูนย์วิจัยแห่งชาติ (วช) เป็นศูนย์วิจัยหลักแห่งเดียวในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรีและได้จัดตั้งเป็นศูนย์วิจัยชุมชนเมืองเพชรเพื่อจับเก็บข้อมูลต่างๆด้านวัฒนธรรมของเพชรบุรี เพราะงานที่ชุมชนทำเป็นงานวิจัยได้ทั้งนั้น และในปีพ.ศ.2564 ได้รับคัดเลือกเป็นตัวแทนของภาคกลางในการเสนอผลงานวิจัยด้านวัฒนธรรมแห่งชาติ...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, 2565)

“...คนในชุมชนมีการเก็บรักษาของเก่าที่เป็นเครื่องใช้ในสมัยอดีตที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยเชื้อสายจีนที่ได้มีการทำการค้าขายอยู่ในพื้นที่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2, 2565)

“...นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสประสบการณ์ได้ตามบ้านเรือนในชุมชนที่เปิดให้ร่วมลงมือทำกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน อาทิ บ้านขนมครูปราณี บ้านกระแสด บ้านแสงมณี และชุมชนจะใช้วัดเป็นศูนย์ชุมชนในการดูงาน ในสมัยก่อนจะมีคณะดูงานชุมชนวัดเกาะได้เป็นตัวอย่างเมืองน่าอยู่ใน 46 จังหวัดของไทย...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3, 2565)

“...ทางร้านนอกจากเป็นร้านอาหารแล้วก็เปิดให้ความรู้หรือสอนนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่มีความสนใจในอาหารท้องถิ่น เป็นการเปิดครัวหลังบ้านเป็นแหล่งการเรียนรู้ และอาหารที่เป็นอาหารแนะนำ

ที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นก็คือ แกงหัวตาล ที่เพิ่งได้รับเลือกจาก UNESCO เป็นมรดกของชาติปี พ.ศ.2564 ที่ผ่านมา...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5, 2565)

“...คนในชุมชนมีความริ่ความสามารถองค์ความรู้ด้านการกระทำผลิตภัณฑ์ อาหาร ขนมไทย ในชุมชน มีอาหารที่มีชื่อเสียงของชุมชน เช่น ข้าวแช่ ขนมไทย ฯลฯ และมีองค์ความรู้พวกศิลปะเยอะมาก ในกลุ่มช่างสิบหมู่ที่เป็นกลุ่มคนที่มีความรู้ความสามารถในศิลปะด้านต่าง ๆ เช่น ช่างปั้น ช่างหล่อ ช่างทอง เป็นต้น...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7, 2565)

“...ทางร้านก็เปิดเป็นที่เรียนรู้เกี่ยวกับขนมด้วย มีพวกรายการโทรทัศน์มาถ่ายรายการหรือพวกนางสาวมาเก็บตัวก็ใช้ชุมชนตรงนี้เป็นสถานที่ทำกิจกรรม...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8, 2565)

จากข้อมูลข้างต้น กลุ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนร่วมกับหน่วยงานทางภาครัฐจัดตั้งศูนย์วิจัยในชุมชนเพื่อให้เกิดการเก็บรวบรวมความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรม และผลักดันให้องค์ความรู้ทางด้านวิชาการได้นำมาเสนอให้เกิดประโยชน์ด้านวิชาการ จนปัจจุบันทางชุมชนได้รับเลือกจากองค์กร UNESCO ให้ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีเป็นแหล่งชุมชนมรดกทางวัฒนธรรมด้านอาหารของไทย

4.2.4 ทูทางวัฒนธรรมด้านสังคม บริเวณชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีเป็นชุมชนการท่องเที่ยวที่รวบรวมชุมชน 3 ชุมชนเข้าด้วยกัน มีสภาพภูมิศาสตร์เป็นที่ราบริมแม่น้ำเพชรบุรี มีวิถีชีวิตของคนท้องถิ่นมาตั้งแต่อดีตและยังคงรักษาไว้จนถึงปัจจุบัน เป็นย่านการค้าขายที่มีการแลกเปลี่ยนสินค้าและการเปลี่ยนถ่ายสินค้าที่ได้รับความนิยมในอดีตและเป็นศูนย์รวมวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในชุมชน ซึ่งผู้วิจัยได้ข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“...ชุมชนมีการดำรงไว้ซึ่งวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมคือการนำของมาแลกเปลี่ยนเป็นตลาดยามเช้าตามวิถีชีวิตเดิม และยังอนุรักษ์อาหารพื้นถิ่นที่สามารถหาทานได้ในชุมชนตลาดริมน้ำ อาทิ ขนมจีนทอดมัน ขนมหม้อแกง ข้าวแช่โบราณ เป็นต้น...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2, 2565)

“...เป็นชุมชนเก่าที่มีบ้านเรือนที่สวยงามและเก่าแก่ที่เป็นวิถีชุมชนเก่าที่แท้จริง ผู้คนในชุมชนก็มีความเป็นมิตรให้ความยินดีต้อนรับแก่นักท่องเที่ยว...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5, 2565)

“...ชุมชนมีข้อดีตรงเป็นตลาดและสามารถหาของกินได้ตลอดเวลา ตอนเข้ามาสามารถข้ามฝั่งวัดกลับไปก็จะมีร้านโจ๊ก ร้านกาแฟตอนเช้าหรือข้ามสะพานตรงวัดมหาธาตุก็จะเจอตลาดเช้าที่ของกินเยอะมาก ส่วนตอนเย็นก็หาของกินได้ง่ายเหมือนกันสามารถหากินได้ในตลาดมีคนมาขายของหรือร้านเปิดมากมายเลย...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6, 2565)

“...ในชุมชนแถวตลาดเก่าริมแม่น้ำมีวัฒนธรรมคนไทยเชื้อสายจีนที่สืบทอดกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน และในชุมชนก็มีตลาดการค้าขายที่คึกคัก...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7, 2565)

“...มีตลาดทั้งวัน ทั้งตอนเช้าและตอนเย็นพ่อค้าแม่ค้าสามารถเอาของมาขายได้ และข้าวของในตลาดก็มีราคาไม่แพงและเป็นตลาดใหญ่ของจังหวัดเพชรบุรี...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8, 2565)

จากข้อมูลข้างต้น ลักษณะทางสังคมและชุมชนยังคงสภาพในรูปแบบชุมชนเก่าที่มีประวัติศาสตร์ทางสังคมที่ยาวนาน รวมถึงพื้นที่ศูนย์กลางด้านการค้าที่มีการดำรงคงไว้ซึ่งความดั้งเดิมเป็นลักษณะเฉพาะของชุมชนเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี และวิถีชีวิตในรูปแบบของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ผสมผสานทำให้เกิดความหลากหลายและองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวที่มีแรงดึงดูดใจในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีจากการศึกษาข้อมูลในชุมชน มีองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่หลากหลายและปัจจัยทางการท่องเที่ยวที่สามารถนำมาสร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้นแก่การท่องเที่ยวภายในชุมชน รวมถึงนำทรัพยากรที่เป็นปัจจัยที่สามารถนำมาพัฒนาได้ประยุกต์และสร้างคุณค่าให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่นในชุมชน ซึ่งองค์ประกอบทั้งด้านศิลปกรรม สถาปัตยกรรม วัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรมทางวัฒนธรรมภายในชุมชนมีความพร้อมและสามารถทำให้เกิดการพัฒนาได้ในชุมชน

4.3 ข้อมูลการมีส่วนร่วมของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีตามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในมุมมองความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนและตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคลเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการจัดกิจกรรมหรือให้ความร่วมมือต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน ที่ประกอบไปด้วย ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล

4.3.1 การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน การจัดกิจกรรมภายในชุมชนจำเป็นต้องมีการวางแผนเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์หรือทิศทางในการดำเนินการ ซึ่งในการวางแผนเพื่อจะจัดงานภายใน

ชุมชนจำเป็นต้องรวบรวมความคิดเห็นของคนในชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและความคิดเห็นที่เหมือนกันในคนส่วนใหญ่ โดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนด้านการวางแผนนี้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“...กลุ่มสมาชิกในชุมชนได้มีมติจะจัดตั้งเป็นชุมชนท่องเที่ยวและได้มีการจดทะเบียนขึ้นเป็นวิสาหกิจชุมชน โดยการรวมกลุ่ม 3 ชุมชน ที่ประกอบด้วยชุมชนคลองกระแซง ชุมชนตลาดริมน้ำและชุมชนวัดเกาะ ร้อยเรียงเรื่องราวเป็นวิถีชีวิตเก๋าริมแม่น้ำเพชรบุรี...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, 2565)

“...กลุ่มกรรมการชุมชนมีการนัดประชุมเมื่อมีกิจกรรมและจะกระจายข่าวให้คนในชุมชนรู้เพื่อขอความร่วมมือในการจัดกิจกรรมหรือหาตัวแทนร่วมกิจกรรม แต่จะเป็นการพูดคุยถึงไม่เป็นการเพราะจากสถานการณ์โรคระบาดในปัจจุบัน หากเป็นช่วงก่อนจะมีการจัดประชุมร่วมกับชุมชนคลองกระแซงอย่างเป็นทางการลักษณะมากกว่าปัจจุบัน...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2, 2565)

“...ชุมชนวัดเกาะเป็นชุมชนในการปกครองของเทศบาล จะมีการประชุมทุกวันที่ 6 ของเดือนในหัวข้อต่างๆ โดยการแบ่งเป็นคณะกรรมการชุมชน และแบ่งงานเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ และมีการอบรมประจำปีเพื่อพัฒนาทักษะของประชากรในชุมชนวัดเกาะ...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3, 2565)

“...เมื่อชุมชนมีการจัดการประชุมหรือกิจกรรมอะไรก็จะมาชวนไปประชุม แต่ก็จะไปร่วมบ้างเพราะบางทีติดลูกค้าหรือไม่สะดวกก็ไม่ได้ไป แต่ถ้าเขามีอะไรให้ช่วยเหลือหรือขอความร่วมมือก็จะมาบอก...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5, 2565)

“...กลุ่มกรรมการชุมชนจะมีการเชิญคนที่อยู่ในชุมชนเข้าร่วมการประชุมเมื่อมีประชุมในเรื่องต่าง ๆ แต่จะไม่ได้บังคับจะเป็นการเข้าร่วมโดยสะดวกใจหรือขอความร่วมมือ ทางเจ้าของจะไปร่วมประชุมตามโอกาสหากไม่ติดลูกค้าหรือธุระอื่น แต่จะไม่ได้มีส่วนร่วมมากนักในการจัดกิจกรรมเป็นการเพราะไม่ได้อยู่ในฝ่ายที่เกี่ยวข้อง...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6, 2565)

“...ชุมชนก็จะมีการชวนเข้าประชุมในทุกต้นเดือน และก็มีแลกเปลี่ยนหรือสอบถามความคิดเห็นบ้าง...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8, 2565)

จากข้อมูลข้างต้น ชุมชนการท่องเที่ยวย่านเมืองเก๋าริมแม่น้ำเพชรบุรีมีกระบวนการวางแผนการดำเนินการ โดยการกำหนดแผนงานจากส่วนนโยบายของภาครัฐและภาคเอกชนเสนอเข้าที่ประชุมของชุมชนและร่วมวางแผนโดยตัวแทนชุมชนเพื่อให้เกิดการแจกจ่ายงานที่ตรงวัตถุประสงค์ใน

การดำเนินการ ซึ่งเกิดการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนมากที่สุด รวมถึงยังการนำเสนอและอนุรักษ์มรดกทางด้านวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

4.3.2 การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการ การท่องเที่ยวภายในชุมชนเพื่อคนในชุมชน จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากสมาชิกภายในชุมชนเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์และประสบความสำเร็จ เพราะการท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชนไม่ใช่เพียงเรื่องของกลุ่มที่ดำเนินการ แต่เป็นเรื่องของทุกคนในชุมชนที่ต้องมีส่วนร่วมทำให้เกิดขึ้น ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึกการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการได้ข้อมูล ดังนี้

“...ถ้ามีงานหรือมีคณะมาดูงานก็จะจ้างคนในชุมชนเป็นแรงงานช่วยกิจกรรม เช่น คนว่างงาน มาช่วยล้างงาน หรือให้คนในชุมชนทำอาหารจัดเลี้ยง ให้คณะละครชาตรีมาจัดแสดง หรือนำข้าวแช่ แกงหัวตาล ขนมจีนทอดมัน มาโชว์ให้นักท่องเที่ยว...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, 2565)

“...จะไม่ได้เป็นการร่วมดำเนินการทั้งหมดแต่จะเป็นการมีอาสาสมัครร่วมมือหรือขอความร่วมมือและมีตัวแทนมาช่วยแล้วแต่ละงาน แต่ก็จะมีบางคนในชุมชนที่ไม่ให้ความร่วมมือแต่เป็นส่วนน้อย...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2, 2565)

“...เพราะว่าชุมชนมีคณะกรรมการจะมีการกระจายข่าวให้ชุมชนและขอความร่วมมือเป็นอย่างดีรับความร่วมมือที่ดีจากคนในชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ถ้ามีคณะดูงานและอยากได้อาหารกลางวันคนในชุมชนก็จะมาช่วยกันทำโดยไม่ได้จ้างร้านค้า หรือมาตั้งโต๊ะจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในตอนที่มีคณะคนเยอะ ๆ ดูงานมาบ่อยงาน ๆ...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3, 2565)

“...ชุมชนมีส่วนร่วมหรือให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนอย่างดีมาก เต็มใจในการให้ใช้พื้นที่บริเวณที่พักอาศัยเป็นพื้นที่ในการจัดกิจกรรม เล่น เรียนรู้ ริเริ่ม ร่วมทำ แบ่งปัน พร้อมอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวโดยการนำรถส่วนตัวไปจอดในบริเวณอื่น รวมถึงเทศบาล ตำรวจและหน่วยงานต่างๆ ให้ความสำคัญของการท่องเที่ยวและสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมที่ประสบความสำเร็จ...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4, 2565)

“...หากมีงานอะไรที่ขอความร่วมมือก็ไปเข้าร่วมหรือช่วยเหลือบ้างแล้วแต่โอกาสที่ทางร้านสะดวก...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5, 2565)

“...ไม่ค่อยได้มีส่วนร่วมเท่าไรเพราะไม่ได้เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ชุมชนได้จัดขึ้น แต่ก็อำนวยความสะดวกให้คนที่เดินทางมาท่องเที่ยวหรือมาดูงานที่ต้องการที่พัก...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6, 2565)

“...ชุมชนได้มีการส่งเสริมกิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยวอย่างดีเยี่ยม และพัฒนาศักยภาพด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวและยินดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยว” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7, 2565)

“...ก็มีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างส่งตัวแทน หรือเปิดบ้านให้เข้ามาดูหรือออกงานช่วยเหลือของที่เป็นสินค้าภายในชุมชน...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8, 2565)

จากข้อมูลข้างต้น ขั้นตอนกระบวนการดำเนินการโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมโดยความสมัครใจจากสมาชิกในชุมชนไม่ได้มีการแทรกแซงหรือบังคับให้เกิดการเข้าร่วมดำเนินการ เป็นการอาสาสมัครให้มีบุคลากรในการทำงานเพื่อชุมชนดำเนินการให้ลุล่วงเป้าหมาย ซึ่งการแบ่งหน้าที่ของอาสาสมัครจะเกิดขึ้นจากทักษะความสามารถหรือความถนัดแต่ละด้านในการดำเนินการโดยผ่านการขอความร่วมมือในขั้นตอนการวางแผนงาน

4.3.3 การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมของตัวแทนชุมชนและผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในชุมชนรวมถึงสมาชิกในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยวที่เข้มแข็งในชุมชนและเมื่อได้ผลตอบแทนที่ดีจากการเข้ามาของการท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น ในเรื่องการรับผลประโยชน์ซึ่งอาจจะไม่ได้หมายถึงผลตอบแทนเป็นเงิน แต่อาจเป็นโอกาสทางการค้าหรือกระประชาสัมพันธ์ ซึ่งจากที่ผู้วิจัยได้รับข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“...หลังจากการจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนได้มีการขายหุ้นและแบ่งเงินปันผลเมื่อมีรายรับเข้ามาทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและมีนโยบายในการแบ่งปันผลประโยชน์ให้แก่สมาชิกในชุมชนที่สนใจ...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, 2565)

“...ผลประโยชน์ที่ได้รับจะไม่ได้เป็นการแบ่งเงินแต่จะเป็นการทำให้พื้นที่ชุมชนเกิดการพัฒนาและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาทำให้เกิดการกระจายรายได้ ผลประโยชน์ที่ได้พวกแม่ค้าหรือผู้ประกอบการในพื้นที่สามารถขายของได้เพิ่มมากขึ้น...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2, 2565)

“...กระจายงบประมาณที่ได้จากการสนับสนุนจากหน่วยงานหรือเทศบาลที่หึงบมาจัดดำเนินงาน มีการแบ่งและจัดสรรค่าใช้จ่ายโดยผ่านการประชุม หรือมีการนำนักท่องเที่ยวที่เดินทางมา

ห้องเที่ยวเข้าไปยังร้านค้าหรือจุดต่างๆ ให้เกิดการอุดหนุนในร้านค้าต่างๆ ในชุมชน...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3, 2565)

“...ก็มีคนที่ท่องเที่ยวหรือมาดูงานก็เข้ามาพักกับทางที่พักเราบ้าง ส่วนใหญ่ก็จะเป็นพวกเด็กนักศึกษาที่เดินทางมาเที่ยวหรือเก็บข้อมูลในชุมชน...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6, 2565)

“...สามารถขายพวกนักท่องเที่ยวหรือคนที่มาดูงาน ปกติทางร้านจะมียอดสั่งซื้อของทางร้านอยู่แล้วแต่พอมีนักท่องเที่ยวเข้ามาก็สามารถขายได้เพิ่ม แต่ก็ไม่ได้มากเท่าไร...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8, 2565)

จากข้อมูลข้างต้น ขั้นตอนการรับผลประโยชน์ในการจัดกิจกรรมตามแบบแผนที่ได้จัดตั้งขึ้นของชุมชน เป็นรูปแบบการรับผลประโยชน์โดยการจัดสรรงบประมาณที่ได้เป็นเบี้ยเลี้ยงให้แก่อาสาสมัครที่ดำเนินการในส่วนที่จำเป็นต้องได้รับค่าตอบแทน นอกจากนี้ยังมีการสร้างให้เกิดผลประโยชน์ในรูปแบบของการกระจายรายได้ให้เกิดขึ้นในชุมชน เป็นการเพิ่มการหมุนเวียนของเศรษฐกิจภายในพื้นที่หลักจากเข้ามาของการท่องเที่ยว

4.3.4 การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล ขั้นตอนสุดท้ายในการดำเนินการต่าง ๆ จำเป็นต้องมีการสรุปหรือประเมินผลเพื่อให้ได้รับรู้ถึงผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินการซึ่งรวมถึงข้อบกพร่องหรือข้อควรปรับปรุงและนำไปปรับใช้ให้เกิดการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นในครั้งถัดไป ซึ่งจากการมีส่วนร่วมผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ ดังนี้

“...มีการจัดประชุมอย่างต่อเนื่องเมื่อมีกิจกรรมหรือวาระที่สมควร และมีกลุ่มไลน์เพื่อติดต่อสื่อสารและกระจายข่าวสารที่มีสะดวกมากขึ้น และมีหน่วยงานภายนอกมาทำการประเมินชุมชนเพื่อสรุปและพัฒนาในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยหน่วยงานหลักที่เข้ามาประเมิน ได้แก่ อพท ททท และสำนักงานเกษตรจังหวัด...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, 2565)

“...การสรุปหรือประเมินผลก็ไม่ได้มีการเรียกประชุมในชุมชนอย่างเป็นทางการเท่าไร ตาจะเป็นการพูดคุยกัน และหากมีใครปัญหาหรือความคิดเห็นที่อยากเสนอเพิ่มเติมก็จะมาคุยกัน...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2, 2565)

“...ในการประชุมทุกวันที่ 6 ของทุกเดือนจะมีการประชุมในเรื่องต่าง ๆ ก็จะมีการแจ้งผลการดำเนินการหรือสรุปผลการดำเนินการร่วมด้วยเป็นหัวข้อการประชุม...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3, 2565)

จากข้อมูลข้างต้น กระบวนการในการประเมินผลจากโครงการหรือกิจกรรมที่ได้จัดตั้งขึ้นเป็นขั้นตอนในการมีส่วนร่วมจากชุมชนอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่มากนัก โดยส่วนใหญ่การประเมินผลโครงการหรือสรุปผลกิจกรรมจะดำเนินการจากหน่วยงานที่อุดหนุนทุนงบประมาณ อาทิ สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบุรี องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท) สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเพชรบุรี (ททท) และเทศบาล ฯลฯ แต่ในส่วนของชุมชนและผู้ที่ได้รับผลกระทบหรือผลประโยชน์ทางตัวแทนหรือกรรมการชุมชนจะมีการดำเนินการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชน

การมีส่วนร่วมของชุมชนทั้ง 4 ด้าน ที่ผู้วิจัยได้เก็บผลสำรวจผลสัมฤทธิ์ในการมีส่วนร่วมด้านการวางแผน การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการ การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลเป็นขั้นตอนที่สามารถสะท้อนความสามารถของชุมชนในการรับมือการเข้ามาของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชน รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างขั้นตอนในการวางแผนและการดำเนินการ ซึ่งสามารถนำข้อมูลมาอภิปรายเชิงพรรณนาเพื่อหาแนวทางและปัจจัยที่สามารถทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนา ทั้งนี้ กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์เป็นกลุ่มที่ร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ภายในชุมชน

4.4 ข้อมูลศักยภาพของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีในการรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยตามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์

ศักยภาพของชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีในเรื่องความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคลจากกลุ่มตัวแทนชุมชนและตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อให้การเก็บข้อมูลครบถ้วนถึงประเด็นที่ต้องการศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องกับศักยภาพของชุมชนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ซึ่งจะมีองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคมและชุมชน ด้านเศรษฐกิจ

4.4.1 ศักยภาพด้านสิ่งแวดล้อม ศักยภาพของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี เป็นชุมชนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมระดับประเทศที่ได้รับเลือกเป็นชุมชนตัวอย่างด้านการท่องเที่ยวที่มีคณะดูงานหรือนักท่องเที่ยวเดินทางมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทางผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“...ชุมชนมีพื้นที่ที่สามารถจัดกิจกรรมและรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ติดต่อประสานงานกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และสามารถจัดการพื้นที่จอดรถหรือการจัดการขยะได้อย่างมีระบบ และประกอบกับสมาชิกในกลุ่มชุมชนช่วยเหลือกันสอดส่องดูแลให้ชุมชนสะอาดอยู่เสมอ...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, 2565)

“...พื้นที่ชุมชนตลาดเก่าริมแม่น้ำเพชรจะมีข้อจำกัดในพื้นที่จอดรถที่ไม่สะดวกมากนักเนื่องจากเป็นพื้นที่ตลาดที่มีผู้คนพลุกพล่าน หากเดินทางมาเป็นหมู่คณะจำเป็นจะต้องติดต่อประสานงานกับทางกลุ่มตัวแทนชุมชนเพื่ออำนวยความสะดวกในการหาพื้นที่จอดรถ ซึ่งจะใช้พื้นที่ลาดวัดพลับในเขตชุมชนคลองกระแชงที่อยู่ติดกัน ส่วนห้องน้ำจะมีให้บริการในบริเวณตลาดสด...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2, 2565)

“...ชุมชนวัดเกาะเป็นชุมชนเก่าที่มีพื้นที่ไม่ค่อยสะดวกเท่าไรนักในการรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามา แต่ก็มีพื้นที่ภายในวัดตรงข้ามชุมชนที่สามารถใช้ในการจอดรถได้ในกรณีที่มาเป็นหมู่คณะและหากต้องการเข้าใช้ห้องน้ำสามารถใช้ห้องศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนถ้าคณะดูงานมีจำนวนไม่มาก หากมีจำนวนมากก็อาจเข้าห้องน้ำในพื้นที่วัดแต่ก็จะไม่ค่อยสะดวกสบายเท่าที่ควรเพราะเป็นพื้นที่ส่วนร่วม...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3, 2565)

“...ศักยภาพของพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยวในปัจจุบันได้มีการจัดสรรพื้นที่ลาดวัดพลับพลพายเป็นลาดในการจัดกิจกรรมเมื่อมีกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบหมู่คณะเดินทางมาเยือน ซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ว่างของวัดพลับในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ แต่หากสามารถบริหารจัดการให้การท่องเที่ยวเข้าไปยังชุมชนแบบกลมกลืนได้จะทำให้การท่องเที่ยวเกิดสร้างสรรค์และยั่งยืนไปพร้อมกับชุมชนได้ ซึ่งจะเป็นผลดีมากกว่าเพราะนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจะได้สัมผัสประสบการณ์ที่แท้จริงของวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบดั้งเดิมของชาวบ้านในชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4, 2565)

“...ชุมชนนี้มีความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวที่ดี ถ้าเรื่องที่พักในบริเวณนี้ก็มีส่วนร่วม 100 เตียง สามารถรับคนได้เยอะมากหากจะมีคนมาพัก การจัดการขยะก็ดีสะอาดดี ที่จอดรถนักท่องเที่ยวก็สามารถจอดได้รอบ ๆ ชุมชน...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5, 2565)

“...ชุมชนมีการจัดการขยะที่ดีเลย มีจุดให้วางทิ้งขยะและมีรถจากเทศบาลมานำขยะไปกำจัดทิ้งทุกวันและความปลอดภัยในชุมชนก็ดีเลย และก็มีร้านสะดวกซื้ออยู่รอบ ๆ ชุมชนทำให้หาของใช้หรือของกินได้ตลอดเวลา และมีการปรับปรุงทัศนียภาพ นำโบสถ์เก่ามาทำเป็นพิพิธภัณฑ์หนังใหญ่

และมีคนมาวาดจิตรกรรมฝาผนังตามกำแพงบ้านหรือถนนทำให้ชุมชนมี Street Art เล็ก ๆ บนถนน ในชุมชนและอยากให้มีโอกาส...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6, 2565)

“...คนในชุมชนมีการร่วมมือร่วมใจกันในการรักษาความสะอาดในพื้นที่ และรักษาสิ่งที่เป็นสิ่ง ดี ๆ ให้คงอยู่คู่ชุมชน จัดภูมิทัศน์สิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม ให้มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว ...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7, 2565)

“...รอบๆชุมชนก็ยังมีจัดการที่คิดว่ายังไม่ได้ดีมาก แต่ก็ใช้ได้ในระดับหนึ่ง และก็มี การพัฒนาและปรับปรุงสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ช่างให้ดีกว่าที่จะมีคนในชุมชนจะทำได้หรือมีหน่วยงานเข้ามา สนับสนุน...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8, 2565)

จากข้อมูลข้างต้น การจัดการพื้นที่และความพร้อมของพื้นที่ในการรองรับการเข้ามาของ การท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนยังมีรูปแบบการจัดการได้ดีในระดับหนึ่งแต่ยังสามารถจัดสรรและดำเนินการ พัฒนาให้ได้ดียิ่งขึ้นอีก ซึ่งในเส้นทางการท่องเที่ยวสายวัฒนธรรมชุมชนในบางจุดยังขาดการดูแลและ เข้าถึงของหน่วยงานหรือกลุ่มการท่องเที่ยวทำให้เกิดความไม่ทั่วถึงของการจัดการและการพัฒนาการ ท่องเที่ยวในเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม

4.4.2 ศักยภาพด้านสังคมและชุมชน ศักยภาพของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีเกี่ยวกับความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ และ ความสามารถในการนำเสนอถึงเอกลักษณ์ของชุมชนที่มีคุณค่าที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นตั้งแต่อดีตจนถึง ปัจจุบัน รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน โดยผู้วิจัยได้รับข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“...ปัจจุบันในปี พ.ศ. 2564 อาหารพื้นเมือง อาทิ ขนมจีนทอดมัน แกงหัวตาล ฯลฯ ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกทางวัฒนธรรมด้านอาหารของ UNESCO ซึ่งทางชุมชนมีการยกจุดเด่นให้ ชุมชนเป็นเมืองมรดกทางด้านอาหาร ซึ่งในทีนี้จะเป็นการรวมอาหารทั้งคาวและอาหารหวานที่เป็น จุดเด่นที่มีชื่อเสียงของจังหวัดเพชรบุรีอยู่แล้ว...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, 2565)

“...ชุมชนวัดเกาะได้มีการเสนอวิถีชีวิตเก่าแบบดั้งเดิมของชุมชนที่ไม่มีการปรับแต่งหรือจัด ฉากในการต้อนรับนักท่องเที่ยวเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนได้สัมผัสถึง วิถีชีวิตที่แท้จริง และศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่ภายในชุมชนที่ควรค่าแก่การพูดถึง...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3, 2565)

“...ในชุมชนยังมีการใช้ชีวิตแบบเดิม ๆ อยู่และยังรักษาวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ในชุมชน อยู่ดีเลย บ้านเรือนที่เป็นแบบเก่า ๆ ก็ยังอยู่เยอะตามรอบ ๆ พื้นที่ชุมชน ส่วนวัดวาอารามก็เป็น ศิลปกรรมแบบเก่าที่ยังสวยงามและมีผู้คนเข้าไปทำบุญอยู่ตลอด เรื่องความปลอดภัยก็โอเคไม่เคยมี ฆโมยหรือเหตุร้ายอะไร...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5, 2565)

“...นักท่องเที่ยวมักจะมาชมเรื่องอาหารท้องถิ่นที่รสชาติอร่อยและหากินไม่ได้จากที่อื่น ได้กิน อะไรที่ไม่เคยกินมาก่อน ส่วนความปลอดภัยในชุมชนไม่ต้องมียามหรือตำรวจแต่ก็ไม่มีฆโมยหรือ เหตุร้ายอะไรเกิดขึ้นเลยในบริเวณชุมชน ลูกค้าบางคนไปเที่ยวกลับมาดีก็ไม่มีเหตุอะไรหรือเกิด อันตรายอะไร...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6, 2565)

“...ชุมชนมีการอนุรักษ์และถ่ายทอดความเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น สร้างให้เอกลักษณ์ให้ เกิดความโดดเด่น เช่น การจัดทำการสืบสารศิลปวัฒนธรรม การจัดประเพณี อบรมคนในชุมชนให้ มี ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างดี...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7, 2565)

“...ชุมชนให้ความช่วยเหลือที่ดีไม่มีปัญหาอื่น ส่วนใหญ่ถ้ามีการขอความร่วมมือก็มีคนออกตัว ช่วยเสมอและความปลอดภัยในชุมชนก็โอเคไม่มีเหตุร้ายอะไรเกิดขึ้น...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8, 2565)

จากข้อมูลข้างต้น การดำรงไว้ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าในท้องถิ่นและการสืบสาน เอกลักษณ์ประเพณีในชุมชนเป็นสิ่งที่คนในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำ เพชรบุรีกำลังนำเสนอแก่สาธารณชนและดำรงไว้ โดยได้รับการร่วมมือเป็นอย่างดีกับคนในชุมชนเพื่อ สร้างศักยภาพที่พร้อมรองรับการเกิดขึ้นของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยการมีส่วนร่วมกับ กิจกรรมและกระบวนการต่าง ๆ ตามความสามารถของทรัพยากรในชุมชน

4.4.3 ศักยภาพด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถทำให้เศรษฐกิจใน ชุมชนต่าง ๆ เกิดการพัฒนาหรือหมุนเวียนของรายได้ แต่จะขึ้นอยู่กับศักยภาพและความสามารถของ ชุมชนว่าจะสามารถใช้ประโยชน์ของการท่องเที่ยวได้มากเท่าไร ซึ่งจากศักยภาพของชุมชนการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ผู้วิจัยได้รับข้อมูล ดังนี้

“...ผลิตภัณฑ์บุคคลในชุมชนที่เป็นนักเล่าเรื่องของชุมชนหรือผู้บรรยายประวัติศาสตร์ในพื้นที่ ได้รับการอบรมและขึ้นทะเบียนกับกรมการท่องเที่ยวให้เป็นมัคคุเทศน์ท้องถิ่นเป็นการสร้างอาชีพ ให้แก่คนในชุมชน และดำเนินการยื่นเรื่องให้พื้นที่ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำ เพชรบุรีเป็นพื้นที่พิเศษที่จำเป็นต้องใช้บริการมัคคุเทศน์ท้องถิ่นหากนำนักท่องเที่ยวแบบคณะทัวร์มา

เยือนภายในพื้นที่ รวมถึงการสืบสานและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นศิลปะประจำท้องถิ่นให้มีการกระจายรายได้ไปยังกลุ่มต่างๆ เป็นการทำให้คนในชุมชนเกิดรายได้เพื่อเตรียมตัวรองรับการท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชน...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, 2565)

“...ทางชุมชนได้รับความสนใจจากสื่อต่าง ๆ และทำการประชาสัมพันธ์ชุมชน ทำให้มีนักท่องเที่ยวสนใจเดินทางมาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ทำให้มีการหมุนเวียนรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว มีการจับจ่ายซื้อของและสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2, 2565)

“...ชุมชนได้มีการจัดสรรให้เกิดการใช้จ่ายซื้อของที่ระลึกภายในชุมชนเป็นการให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมกิจกรรมที่ทางชุมชนได้เปิดกว้างได้สัมผัสประสบการณ์พร้อมทั้งจำหน่ายสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน และหากมีการจัดทำชุดอาหารกลางวันหรือของที่ระลึกอื่น ๆ ก็จะมีการจัดทำโดยคนในพื้นที่ชุมชนจริง ๆ เมื่อมีคณะทัวร์หรือนักท่องเที่ยวเข้ามา ก็จะพาไปยังร้านต่าง ๆ เพื่อให้มีการจับจ่ายซื้อของและการหมุนเวียนการใช้จ่ายในชุมชน...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3, 2565)

“...การมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนก็ดี ทำให้เกิดการใช้จ่ายในชุมชนเพิ่มขึ้น และพ่อค้าแม่ค้าในชุมชนก็ชอบที่มีนักท่องเที่ยวมาเยอะ ๆ ถ้ามีคนมาท่องเที่ยวเยอะ ๆ คนในชุมชนจะได้มีงานทำ...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5, 2565)

“...การมีการท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ก็ทำให้ชุมชนพัฒนาพื้นที่ขึ้น ทำให้คนสนใจเดินทางมาท่องเที่ยวมากขึ้นทำให้การท่องเที่ยวดีกว่าเมื่อก่อน และกำลังเป็นไปได้ดีขึ้นเรื่อย ๆ แต่ก็เจ็บเพราะสถานการณ์ช่วงนี้...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6, 2565)

“...ชุมชนได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวและมีการจับจ่ายใช้สอยในชุมชน เช่น อาหาร ขนม ของที่ระลึก ผลิตภัณฑ์...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7, 2565)

“...นักท่องเที่ยวเข้ามาก็ทำให้คนในชุมชนคิดอยากจะพัฒนาให้บ้านหรือหรือบริเวณรอบ ๆ เป็นที่ท่ามาหากิน ทำให้เกิดอาชีพใหม่หรือการหมุนเวียนการใช้จ่ายดีขึ้น และอยากให้มีย่านนักท่องเที่ยวมาบ่อย ๆ ชุมชนจะได้เจริญ...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8, 2565)

จากข้อมูลข้างต้น การเข้ามาของการท่องเที่ยวส่งผลทำให้โดยรอบบริเวณชุมชนมีการหมุนเวียนการใช้จ่ายและการกระตุ้นเศรษฐกิจไปในทิศทางที่ดีขึ้น ซึ่งทำให้เกิดโอกาสในการสร้างอาชีพให้แก่สมาชิกที่อาศัยอยู่ภายในชุมชนโดยรอบ อีกทั้งมีการเข้ามาลงทุนเปิดกิจการต่าง ๆ ทำให้

พื้นที่เกิดการพัฒนาและสร้างแรงดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยว การเกิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ภายในชุมชนทำให้ศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจภายในชุมชนดีขึ้น

ศักยภาพหรือความสามารถในการรองรับการเข้ามาของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเยือนพื้นที่ชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี มีการจัดการและการรับมือการเข้ามาของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ค่อนข้างพร้อมและมีปัจจัยต่าง ๆ อำนวยต่อการรับมือและพัฒนาให้พื้นที่เหมาะสมกับเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยการดูแลจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเพิ่มความสามารถของชุมชนและหน่วยงานของภาครัฐที่เข้ามาสนับสนุนให้เกิดการจัดการที่ดี และป้องกันความเสียหายที่จะเกิดจากผลกระทบทางการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น

4.5 ข้อมูลความคิดเห็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของผู้ให้สัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกตัวแทนชุมชนและตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว ย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ได้มีการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมกับผู้วิจัย ดังนี้

“...อยากให้มีหน่วยงานเข้ามาสนับสนุนเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ชุมชนจะได้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยอะ ๆ ...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2, 2565)

“...พื้นที่ของชุมชนยังมีความไม่พร้อมอยู่ในส่วนหนึ่งซึ่งจำเป็นต้องการหน่วยงานของภาครัฐมาสนับสนุนปรับปรุงพื้นที่เพื่อให้มีความพร้อมและเหมาะสมในการพัฒนาชุมชนให้มีศักยภาพและความพร้อมในการรองรับการเข้ามาของนักท่องเที่ยวในอนาคต...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3, 2565)

“...กลุ่มลูกหว่านเป็นแค่กลุ่มประสานงานที่รวบรวมกลุ่มต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบุรีและเขียนโครงการขึ้นมาเพื่อเสนอจังหวัดและจัดออกมาเป็นงานมหกรรมเพชรบุรีดีจัง ซึ่งได้รับความสนใจและการตอบรับที่ดีทั้งจากคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว ซึ่งทางกลุ่มต้องดำเนินการในด้านอื่น ๆ ต่อจากนี้ก็เป็นหน้าที่ของชุมชนที่จะดึงจุดเด่นและเอกลักษณ์ของชุมชนออกมาเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ในชุมชนอย่างยั่งยืน...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4, 2565)

“...อยากให้การท่องเที่ยวแถวนี้ (ในชุมชน) ได้รับความนิยมนะได้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาดูความสวยงามของชุมชนอีกเยอะ ๆ ชุมชนจะได้พัฒนา...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5, 2565)

“...อยากให้หน่วยงานทางภาครัฐหรือกลุ่มที่ดำเนินการจัดกิจกรรมที่มีความน่าสนใจเพื่อกระตุ้นให้เกิดแรงดึงดูดทางการท่องเที่ยวให้แก่พื้นที่ และสร้างความต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมให้พื้นที่ในชุมชนเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและมีเอกลักษณ์น่าท่องเที่ยว เป็นการสร้างให้ชุมชนเกิดความคึกคักทางการท่องเที่ยวได้อย่างมาก...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6, 2565)

“...อยากให้ชุมชนเกิดการพัฒนอยุ่สม่ำเสมอ ให้เป็นที่รู้จักโดยทั่วหน้า และจัดทำให้ตลาดลานวัฒนธรรม การแสดงวิถีชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อได้เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมให้มากขึ้น รวมถึงการสืบทอดวัฒนธรรมในชุมชน...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7, 2565)

“...อยากให้มีหน่วยงานเข้ามาช่วยจัดการพื้นที่ที่มีความสะดวกสบายเพื่อให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยอะ ๆ และชุมชนจะได้พัฒนาให้เจริญได้ เช่น ที่จอดรถในวัดที่มันไม่ค่อยน่าดูเท่าไร หรือตลาดในชุมชนที่ซบเซาช่วยมาพัฒนาให้ดีขึ้น...” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8, 2565)

4.6 ข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

ผลการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นและผลวิเคราะห์ ส่วนของข้อมูลส่วนบุคคลสมาชิกในชุมชนที่อยู่ในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ซึ่งทางผู้วิจัยได้ผลการเก็บข้อมูลที่แสดงดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ ข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

ข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี	จำนวน (n=389)	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	139	35.7%
- หญิง	250	64.3%
2. อายุ		
- ต่ำกว่า 20 ปี	13	3.4%
- 21 – 30 ปี	46	11.9%
- 31 – 40 ปี	79	20.4%
- 41 – 50 ปี	81	22.4%
- 51 – 60 ปี	82	21.1%

- มากกว่า 60 ปี	88	20.9%
3. สถานภาพ		
- โสด	156	40.6%
- สมรส	224	58.3%
- อื่น ๆ	9	0.8%
4. ศาสนา		
- พุทธ	382	98.1%
- คริสต์	3	0.8%
- อิสลาม	3	0.8%
- อื่น ๆ	1	0.3%
5. ระดับการศึกษา		
- ต่ำกว่ามัธยมปลาย	101	26.1%
- มัธยมปลายหรือเทียบเท่า	147	38%
- อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	56	14.5%
- ปริญญาตรี	77	19.9%
- สูงกว่าปริญญาตรี	6	1.6%
- อื่น ๆ	2	0.0%
6. อาชีพ		
- นักเรียน/นักศึกษา/นิสิต	18	4.8%
- ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	12	2.9%
- เจ้าของธุรกิจ	78	20.9%
- รับจ้างทั่วไป	105	28.1%
- พนักงานบริษัทเอกชน	24	6.4%
- อาชีพอิสระ	128	34.2%
- เกษตรกร	6	1.6%
- อื่น ๆ	18	0.5%
7. ระยะเวลาในการอาศัยในชุมชน		
- น้อยกว่า 1 ปี	11	2.8%
- 1 ปี – 5 ปี	40	10.3%
- มากกว่า 5 ปี	338	86.9%

4.6.1 เพศ พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี โดยเป็นสัดส่วนเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ซึ่งมีสัดส่วนเพศหญิง ร้อยละ 64.3 และสัดส่วนเพศชาย ร้อยละ 35.7

4.6.2 อายุ พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีส่วนใหญ่ ในสัดส่วนร้อยละ 22.4 มีอายุเฉลี่ย 41 – 50 ปี และรองลงมาคือ อายุ 51 – 60 ปี ร้อยละ 21.1 อายุมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 20.9 อายุ 31 – 40 ปี ร้อยละ 20.4 อายุ 21 – 30 ปี ร้อยละ 11.9 และต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 3.4 ตามลำดับ

4.6.3 สถานภาพ พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ร้อยละ 58.3 มีสถานภาพสมรส และรองลงมาคือสถานภาพโสด ร้อยละ 40.6 และอื่น ๆ ร้อยละ 0.8

4.6.4 ศาสนา พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ โดยสัดส่วนร้อยละ 98.1 และนับถือศาสนาคริสต์และอิสลามร้อยละ 0.8 อย่างละเท่ากันและอื่น ๆ ร้อยละ 0.3

4.6.5 ระดับการศึกษา พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมปลายหรือเทียบเท่าร้อยละ 38 ระดับต่ำกว่ามัธยมปลาย ร้อยละ 26.1 ระดับปริญญาตรีร้อยละ 19.9 ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าร้อยละ 14.5 และระดับสูงกว่าปริญญาตรีร้อยละ 1.6 ตามลำดับ

4.6.6 อาชีพ พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีร้อยละ 34.2 ประกอบอาชีพอิสระ ร้อยละ 28.1 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 20.9 ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของธุรกิจ ร้อยละ 6.4 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 4.8 ประกอบอาชีพนักเรียน ร้อยละ 2.9 ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 1.6 ประกอบอาชีพเกษตรกร และประกอบอาชีพด้านอื่น ๆ อีกร้อยละ 0.5

4.6.7 ระยะเวลาในการอาศัยในชุมชน พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีส่วนใหญ่ในสัดส่วนร้อยละ 86.9 อยู่ในชุมชนมากกว่า 5 ปี ร้อยละ 10.3 อยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลา 1 – 5 ปี และร้อยละ 2.8 เป็นประชากรที่อยู่อาศัยในชุมชนน้อยกว่า 1 ปี

4.7 ทูทางวัฒนธรรมในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

ทูทางวัฒนธรรมภายในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีจากแบบสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกภายในชุมชนที่อาศัยอยู่และประกอบกิจการภายในชุมชนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากแบบสอบถามและผลวิเคราะห์จากความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชน ซึ่งได้แจกแจงรายละเอียดข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ แสดงข้อมูลความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีเกี่ยวกับทูทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชน

ข้อมูลทูทางวัฒนธรรม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. ด้านประวัติศาสตร์			
มีแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีชื่อเสียงหรือบุคคลที่มีความสำคัญในอดีต	4.17	0.90	มาก
มีแหล่งท่องเที่ยวที่เต็มไปด้วยเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญกับชุมชน	4.21	0.82	มาก
มีแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมวัฒนธรรมที่สืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น	4.20	0.83	มาก
มีแหล่งท่องเที่ยวจำพวกศาสนสถานที่สำคัญในอดีต	4.30	0.82	มาก
มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นสถานที่สำคัญในช่วงเวลาหนึ่งในอดีต	4.19	0.90	มาก
สรุป	4.21	0.85	มาก
2. ด้านสุนทรียภาพ			
ชุมชนมีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่สวยงาม	4.00	0.94	มาก
ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวน่าดึงดูดใจ	4.09	0.88	มาก
ชุมชนมีศิลปกรรมทางวัฒนธรรมที่งดงามมีคุณค่า	4.18	0.90	มาก
ชุมชนมีสถาปัตยกรรมที่สวยงามเป็นเอกลักษณ์	4.17	0.93	มาก
ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นในพื้นที่	4.02	0.99	มาก
สรุป	4.09	0.93	มาก

3. ด้านวิชาการ			
ภายในชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เช่น ศูนย์การเรียนรู้ ฯลฯ	3.13	1.24	ปานกลาง
ภายในชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ที่เป็นเรื่องราวสำคัญของชุมชน เช่น พิพิธภัณฑ โบราณสถาน ฯลฯ	3.78	1.01	มาก
ภายในชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ด้านอาหารหรือขนมหวานที่มีชื่อเสียงของจังหวัดเพชรบุรี	3.89	1.01	มาก
ภายในชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพภายในพื้นที่ชุมชน เช่น ศูนย์ศิลปอาชีพ ศูนย์การเรียนรู้ ฯลฯ	3.45	1.23	ปานกลาง
ภายในชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ด้านศาสนาที่หลากหลายภายในชุมชน เช่น คริสตจักร พุทธสถาน เทวสถาน ฯลฯ	3.56	1.15	มาก
สรุป	3.56	1.16	มาก
4. ด้านสังคม			
ชุมชนมีสถานที่ซึ่งเป็นศูนย์รวมทางด้านการค้าขายในชุมชน เช่น ตลาดเช้า ถนนคนเดิน ฯลฯ	3.76	1.19	มาก
ชุมชนมีสถานที่ซึ่งเป็นศูนย์รวมทางด้านข้อมูลต่าง ๆ ภายในชุมชน เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ศูนย์ข้อมูล ฯลฯ	3.61	1.17	มาก
ชุมชนมีสถานที่ซึ่งเป็นศูนย์รวมของกลุ่มคนที่มีความเกี่ยวข้องกันด้านความเชื่อ เช่น ศาลเจ้า โรงเจ ฯลฯ	4.03	0.92	มาก
ชุมชนมีสถานที่ซึ่งเป็นพื้นที่สำหรับจัดงานกิจกรรมภายในชุมชนหรืองานประจำปีภายในชุมชน	3.76	1.17	มาก
ชุมชนมีสถานที่ซึ่งเป็นศูนย์รวมทางด้านการขนส่งหรือการคมนาคมภายในพื้นที่ เช่น ท่ารถ ท่าเรือ ฯลฯ	3.51	1.45	ปานกลาง
สรุป	3.74	1.20	มาก

ผลการศึกษาทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีในด้านต่างๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ และมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

4.7.1 ทุนทางวัฒนธรรมด้านประวัติศาสตร์ พบว่า สมาชิกภายในชุมชนได้มีการแสดงความคิดเห็นว่าทุนทางวัฒนธรรมด้านประวัติศาสตร์ภายในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่า

ริมแม่น้ำเพชรบุรี มีทุนทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับ **มาก** โดยมีค่าเฉลี่ย 4.21 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.85

ทั้งนี้ ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีมีทุนทางวัฒนธรรมด้านประวัติศาสตร์อยู่ในระดับ**มาก** สามารถเรียงตามลำดับได้ดังต่อไปนี้ 1) มีแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีชื่อเสียงหรือบุคคลที่มีความสำคัญในอดีตโดยมีค่าเฉลี่ย 4.30 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82 2) มีแหล่งท่องเที่ยวจำพวกศาสนสถานที่สำคัญในอดีตโดยมีค่าเฉลี่ย 4.21 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.90 3) มีแหล่งท่องเที่ยวที่เต็มไปด้วยเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญกับชุมชนโดยมีค่าเฉลี่ย 4.20 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83 4) มีแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมวัฒนธรรมที่สืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่นโดยมีค่าเฉลี่ย 4.19 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.90 5) มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นสถานที่สำคัญในช่วงเวลาหนึ่งในอดีตโดยมีค่าเฉลี่ย 4.17 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.90

4.7.2 ทุนทางวัฒนธรรมด้านสุนทรียภาพ พบว่า สมาชิกภายในชุมชนได้มีการแสดงความคิดเห็นว่าทุนทางวัฒนธรรมด้านสุนทรียภาพภายในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีมีทุนทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับ **มาก** โดยมีค่าเฉลี่ย 4.09 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.93

ทั้งนี้ ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีมีทุนทางวัฒนธรรมด้านสุนทรียภาพอยู่ในระดับ**มาก** สามารถเรียงตามลำดับได้ดังต่อไปนี้ 1) ชุมชนมีศิลปกรรมทางวัฒนธรรมที่งดงามมีคุณค่าโดยมีค่าเฉลี่ย 4.18 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.90 2) ชุมชนมีสถาปัตยกรรมที่สวยงามเป็นเอกลักษณ์โดยมีค่าเฉลี่ย 4.17 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.93 3) ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวน่าดึงดูดใจโดยมีค่าเฉลี่ย 4.09 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.88 4) ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นในพื้นที่โดยมีค่าเฉลี่ย 4.02 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.99 5) ชุมชนมีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่สวยงามโดยมีค่าเฉลี่ย 4.00 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.94

4.7.3 ทุนทางวัฒนธรรมด้านวิชาการ พบว่า สมาชิกภายในชุมชนได้มีการแสดงความคิดเห็นว่าทุนทางวัฒนธรรมด้านวิชาการภายในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี มีทุนทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับ **มาก** โดยมีค่าเฉลี่ย 3.56 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.16

ทั้งนี้ ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีมีทุนทางวัฒนธรรมด้านวิชาการอยู่ในระดับ**มาก** สามารถเรียงตามลำดับได้ดังต่อไปนี้ 1) ภายในชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ด้านอาหารหรือขนมหวานที่มีชื่อเสียงของจังหวัดเพชรบุรีโดยมีค่าเฉลี่ย 4.3.89 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.01 2) ภายในชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ที่เป็นเรื่องราวสำคัญของชุมชน เช่น พิพิธภัณฑ โบราณสถาน ฯลฯ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.78 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.01 3) ภายในชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ด้านศาสนาที่หลากหลายภายในชุมชน เช่น คริสตจักร พุทธสถาน เทวสถาน ฯลฯ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.56 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.15 และชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีมีทุนทางวัฒนธรรมด้านวิชาการอยู่ในระดับ**ปานกลาง** คือ 4) ภายในชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพภายในพื้นที่ชุมชน เช่น ศูนย์ศิลปอาชีพ ศูนย์การเรียนรู้ ฯลฯ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.45 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.23 และ 5) ภายในชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เช่น ศูนย์การเรียนรู้ ฯลฯ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.13 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.24

4.7.4 ทุนทางวัฒนธรรมด้านสังคม พบว่า สมาชิกภายในชุมชนได้มีการแสดงความคิดเห็นว่าทุนทางวัฒนธรรมด้านสังคมภายในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีมีทุนทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับ **มาก** โดยมีค่าเฉลี่ย 3.74 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.20

ทั้งนี้ ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีมีทุนทางวัฒนธรรมด้านสังคมอยู่ในระดับ**มาก** สามารถเรียงตามลำดับได้ดังต่อไปนี้ 1) ชุมชนมีสถานที่ซึ่งเป็นศูนย์รวมของกลุ่มคนที่มีความเกี่ยวข้องกันด้านความเชื่อ เช่น ศาลเจ้า โรงเจ ฯลฯ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.03 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.92 2) ชุมชนมีสถานที่ซึ่งเป็นศูนย์รวมทางด้านการค้าขายในชุมชน เช่น ตลาดเช้า ถนนคนเดิน ฯลฯ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.76 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.19 3) ชุมชนมีสถานที่ซึ่งเป็นพื้นที่สำหรับจัดงานกิจกรรมภายในชุมชนหรืองานประจำปีภายในชุมชนโดยมีค่าเฉลี่ย 3.56 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.15 4) ชุมชนมีสถานที่ซึ่งเป็นศูนย์รวมทางด้านข้อมูลต่าง ๆ ภายในชุมชน เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ศูนย์ข้อมูล ฯลฯ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.45 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.23 และชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีมีทุนทางวัฒนธรรมด้านวิชาการอยู่ในระดับ**ปานกลาง** คือ 5) ชุมชนมีสถานที่ซึ่งเป็นศูนย์รวมทางด้านการขนส่งหรือการคมนาคมภายในพื้นที่ เช่น ท่ารถ ท่าเรือ ฯลฯ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.51 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.45

4.8 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

จากแบบสอบถามความคิดเห็นในเรื่องการมีส่วนร่วมของสมาชิกภายในชุมชนของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี แสดงให้เห็นการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ที่สมาชิกภายในชุมชนได้ให้ความร่วมมือหรือมีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยววัฒนธรรม ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากแบบสอบถามและผลวิเคราะห์จากความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชน ซึ่งได้แจกแจงรายละเอียดข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ แสดงข้อมูลความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

ข้อมูลการมีส่วนร่วมของชุมชน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. ด้านการวางแผน			
ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน	2.41	1.02	น้อย
ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการเตรียมความพร้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน	2.44	1.02	น้อย
ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวประจำปีร่วมกับชุมชน	2.49	1.02	น้อย
ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน	2.47	1.02	น้อย
สรุป	2.45	1.02	น้อย
2. ด้านการดำเนินการ			
ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามงานที่ได้วางแผนไว้ด้านการบริการในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน	2.43	1.02	น้อย
ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ภายในแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน	2.46	1.04	น้อย
ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับด้านการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายในจังหวัด	2.40	1.08	น้อย
ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการในการสนับสนุนงบประมาณในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน	2.35	1.04	น้อย

สรุป	2.41	1.05	น้อย
3. ด้านการรับผลประโยชน์			
ท่านได้รับผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	2.74	1.15	ปานกลาง
ท่านได้รับผลประโยชน์จากการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกประจำท้องถิ่น	2.75	1.17	ปานกลาง
ท่านได้รับผลประโยชน์จากการแบ่งรายได้จากเงินสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	2.68	1.26	ปานกลาง
ท่านได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมกลุ่มสมาชิกการท่องเที่ยวในชุมชน	2.67	1.24	ปานกลาง
สรุป	2.71	1.21	ปานกลาง
4. ด้านการประเมินผล			
ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านการควบคุมดูแลการใช้จ่ายด้านต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว	2.32	1.05	น้อย
ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว	2.31	1.03	น้อย
ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลทางข้อมูลและสถิติต่าง ๆ ของชุมชน	2.42	1.06	น้อย
ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลความสำเร็จขอโครงการด้านการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น	2.37	1.07	น้อย
สรุป	2.35	1.05	น้อย

ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีในด้านต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ และมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

4.8.1 การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน พบว่า สมาชิกภายในชุมชนได้มีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนในการแสดงความคิดเห็นในด้านการวางแผนเรื่องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรม ซึ่งสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ **น้อย** โดยมีค่าเฉลี่ย 2.45 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.02

ทั้งนี้ สมาชิกภายในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีได้มีส่วนร่วมด้านการวางแผนอยู่ในระดับ **น้อย** สามารถเรียงตามลำดับได้ดังต่อไปนี้ 1) ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวประจำปีร่วมกับชุมชนโดยมีค่าเฉลี่ย 2.49 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.02 2) ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนโดยมีค่าเฉลี่ย 2.47 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.02 3) ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการเตรียมความพร้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนโดยมีค่าเฉลี่ย 2.44 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.02 และ 4) ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโดยมีค่าเฉลี่ย 2.41 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.02

4.8.2 การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการ พบว่า สมาชิกภายในชุมชนได้มีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนในการแสดงความคิดเห็นในด้านการดำเนินการเรื่องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรม ซึ่งสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ **น้อย** โดยมีค่าเฉลี่ย 2.41 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.05

ทั้งนี้ สมาชิกภายในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีได้มีส่วนร่วมด้านการดำเนินการอยู่ในระดับ **น้อย** สามารถเรียงตามลำดับได้ดังต่อไปนี้ 1) ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ภายในแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนโดยมีค่าเฉลี่ย 2.46 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.04 2) ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามงานที่ได้วางแผนไว้ด้านการบริการในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนโดยมีค่าเฉลี่ย 2.43 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.02 3) ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับด้านการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายในจังหวัดโดยมีค่าเฉลี่ย 2.40 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.08 และ 4) ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการในการสนับสนุนงบประมาณในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนโดยมีค่าเฉลี่ย 2.35 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.04

4.8.3 การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ สมาชิกภายในชุมชนได้มีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนในการแสดงความคิดเห็นในด้านการรับผลประโยชน์เรื่องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรม ซึ่งสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ **ปานกลาง** โดยมีค่าเฉลี่ย 2.71 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.21

ทั้งนี้ สมาชิกภายในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีได้มีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง สามารถเรียงตามลำดับได้ดังต่อไปนี้ 1) ท่านได้รับผลประโยชน์จากการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกประจำท้องถิ่นโดยมีค่าเฉลี่ย 2.75 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.17 2) ท่านได้รับผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยมีค่าเฉลี่ย 2.74 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.15 3) ท่านได้รับผลประโยชน์จากการแบ่งรายได้จากเงินสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยมีค่าเฉลี่ย 2.68 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.26 และ 4) ท่านได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมกลุ่มสมาชิกการท่องเที่ยวในชุมชนโดยมีค่าเฉลี่ย 2.67 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.24

4.8.4 การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล สมาชิกภายในชุมชนได้มีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนในการแสดงความคิดเห็นในด้านการประเมินผลเรื่องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรม ซึ่งสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ **น้อย** โดยมีค่าเฉลี่ย 2.35 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.05

ทั้งนี้ สมาชิกภายในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีได้มีส่วนร่วมด้านการประเมินผลอยู่ในระดับ **น้อย** สามารถเรียงตามลำดับได้ดังต่อไปนี้ 1) ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลทางข้อมูลและสถิติต่าง ๆ ของชุมชนโดยมีค่าเฉลี่ย 2.42 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.06 2) ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลความสำเร็จขอโครงการด้านการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นโดยมีค่าเฉลี่ย 2.37 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.07 3) ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านการควบคุมดูแลการใช้จ่ายด้านต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยวโดยมีค่าเฉลี่ย 2.32 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.05 และ 4) ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวโดยมีค่าเฉลี่ย 2.31 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.03

4.9 ศักยภาพของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีในการรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทย

ศักยภาพและความสามารถในการรองรับการเข้ามาของการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ชุมชนเป็นปัจจัยที่สำคัญในการทำให้เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน ซึ่งศักยภาพของชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีจากแบบสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกที่อยู่ภายในชุมชนและประกอบกิจการในพื้นที่ได้มีการแสดงความเห็นเกี่ยวกับความสามารถของชุมชน ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและนำผลมาวิเคราะห์และได้ข้อมูลรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ แสดงข้อมูลความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนในการรองรับนักท่องเที่ยว

ข้อมูลศักยภาพของชุมชนในการรองรับนักท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. ด้านสิ่งแวดล้อม			
ภายในชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ เช่น แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม ฯลฯ	4.18	0.85	มาก
ภายในชุมชนมีเอกลักษณ์ที่เป็นแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว เช่น อาหาร การแสดงประจำท้องถิ่น ฯลฯ	4.02	0.92	มาก
ภายในชุมชนมีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น ที่จอดรถ ตู้กดเงิน สุขา ฯลฯ	3.77	1.20	มาก
ภายในชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ วัฒนธรรม เรื่องราวประวัติศาสตร์ในชุมชน เช่น พิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้ ฯลฯ	4.06	1.00	มาก
ภายในชุมชนมีกิจกรรมทางวัฒนธรรมไว้นำเสนอแก่นักท่องเที่ยว เช่น ทำอาหาร ทำขนมหวาน สอนรำ ฯลฯ	4.01	1.00	มาก
ภายในชุมชนมีการจัดการสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ดี เช่น การจัดการขยะ การจัดการพื้นที่ ฯลฯ	3.87	1.19	มาก
สรุป	3.98	1.04	มาก
2. ด้านสังคมและชุมชน			
ภายในชุมชนมีการดูแลเรื่องความปลอดภัยที่ดี เช่น ไม่มีการลักขโมย ฉก ชิง วิวังราว หรือเรื่องทะเลาะวิวาท ฯลฯ	4.06	0.99	มาก

สมาชิกภายในชุมชนมีความยินดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ความยิ้มแย้มแจ่มใส ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว ฯลฯ	4.21	0.82	มาก
ภายในชุมชนมีการจัดการระเบียบความเรียบร้อยภายใน ชุมชนที่ดี เช่น การจัดพื้นที่ การแบ่งผลประโยชน์ฯลฯ	3.92	1.06	มาก
ผู้ประกอบการภายในชุมชนมีความซื่อสัตย์ในการจำหน่าย สินค้าและบริการ	4.13	0.90	มาก
การท่องเที่ยวไม่สร้างปัญหาแก่ชุมชน และไม่ใช่อุปสรรคต่อ การใช้ชีวิตประจำวัน	4.16	0.95	มาก
สมาชิกในชุมชนสามารถอยู่ร่วมกับการเกิดขึ้นของการ ท่องเที่ยวได้อย่างดี	4.14	0.95	มาก
สรุป	4.10	0.95	มาก
3. ด้านเศรษฐกิจ			
การท่องเที่ยวทำให้เกิดการสร้างอาชีพเพิ่มมากขึ้นในชุมชน	3.92	1.00	มาก
การท่องเที่ยวทำให้การหมุนเวียนรายได้ในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น	3.92	0.97	มาก
การท่องเที่ยวทำให้รายรับของสมาชิกภายในชุมชนเพิ่มขึ้น	4.00	1.01	มาก
การท่องเที่ยวทำให้พื้นที่ในชุมชนเกิดการพัฒนา	4.02	1.04	มาก
การท่องเที่ยวทำให้เกิดการเข้ามาลงทุนภายในพื้นที่ชุมชน	3.95	1.07	มาก
การท่องเที่ยวทำให้เกิดการแบ่งผลประโยชน์กันภายในชุมชน	3.88	1.13	มาก
สรุป	3.95	1.04	มาก

ผลการศึกษาศักยภาพของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีในการ
รองรับการท่องเที่ยวด้านต่างๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ และมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

4.9.1 ศักยภาพด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า จากความคิดเห็นของสมาชิกภายในชุมชนแสดงให้เห็นถึงความสามารถของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีว่ามีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวในการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับ **มาก** โดยมีค่าเฉลี่ย 3.98 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.04

ทั้งนี้ ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีมีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับ**มาก** สามารถเรียงตามลำดับได้ดังต่อไปนี้ 1) ภายใน

ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ เช่น แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม ฯลฯ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.18 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.85 2) ภายในชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ วัฒนธรรม เรื่องราว ประวัติศาสตร์ในชุมชน เช่น พิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้ ฯลฯ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.06 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.00 3) ภายในชุมชนมีเอกลักษณ์ที่เป็นแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว เช่น อาหาร การแสดงประจำท้องถิ่น ฯลฯ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.02 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.92 4) ภายในชุมชนมีกิจกรรมทางวัฒนธรรมไว้นำเสนอแก่นักท่องเที่ยว เช่น ทำอาหาร ทำขนมหวาน สอนรำ ฯลฯ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.01 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.00 5) ภายในชุมชนมีการจัดการสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ดี เช่น การจัดการขยะ การจัดการพื้นที่ ฯลฯ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.87 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.19 และ 6) ภายในชุมชนมีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น ที่จอดรถ ตู้กดเงิน สุขา ฯลฯ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.77 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.20

4.9.2 ศักยภาพด้านสังคมและชุมชน พบว่า จากความคิดเห็นของสมาชิกภายในชุมชนแสดงให้เห็นถึงความสามารถของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีว่ามีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวในการบริหารจัดการด้านสังคมและชุมชนอยู่ในระดับ **มาก** โดยมีค่าเฉลี่ย 4.02 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.95

ทั้งนี้ ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีมีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับด้านสังคมและชุมชนอยู่ในระดับ **มาก** สามารถเรียงตามลำดับได้ดังต่อไปนี้

- 1) สมาชิกภายในชุมชนมีความยินดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ความยิ้มแย้มแจ่มใส ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว ฯลฯ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.21 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82 2) การท่องเที่ยวไม่สร้างปัญหาแก่ชุมชน และไม่ใช่อุปสรรคต่อการใช้ชีวิตประจำวัน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.16 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.95 3) สมาชิกในชุมชนสามารถอยู่ร่วมกับการเกิดขึ้นของการท่องเที่ยวได้อย่างดี โดยมีค่าเฉลี่ย 4.14 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.95 4) ผู้ประกอบการภายในชุมชนมีความซื่อสัตย์ในการจำหน่ายสินค้าและบริการ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.13 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.90 5) ภายในชุมชนมีการดูแลเรื่องความปลอดภัยที่ดี เช่น ไม่มีการลักขโมย ฉก ชิง วิ่งราว หรือเรื่องทะเลาะวิวาท ฯลฯ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.06 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.99 และ 6) ภายในชุมชนมี

การจัดการระเบียบความเรียบร้อยภายในชุมชนที่ดี เช่น การจัดพื้นที่ การแบ่งผลประโยชน์ ฯลฯ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.92 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.06

4.9.3 ศักยภาพด้านเศรษฐกิจ พบว่า จากความคิดเห็นของสมาชิกภายในชุมชนแสดงให้เห็นถึงความสามารถของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีว่ามีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวในการบริหารจัดการด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับ *มาก* โดยมีค่าเฉลี่ย 3.95 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.04

ทั้งนี้ ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีมีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับ *มาก* สามารถเรียงตามลำดับได้ดังต่อไปนี้ 1) การท่องเที่ยวทำให้พื้นที่ในชุมชนเกิดการพัฒนาโดยมีค่าเฉลี่ย 4.02 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.04 2) การท่องเที่ยวทำให้รายได้ของสมาชิกภายในชุมชนเพิ่มขึ้นโดยมีค่าเฉลี่ย 4.00 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.01 3) การท่องเที่ยวทำให้เกิดการเข้ามาลงทุนภายในพื้นที่ชุมชนโดยมีค่าเฉลี่ย 3.95 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.07 4) การท่องเที่ยวทำให้เกิดการสร้างอาชีพเพิ่มมากขึ้นในชุมชนโดยมีค่าเฉลี่ย 3.92 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.00 5) การท่องเที่ยวทำให้การหมุนเวียนรายได้ในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นโดยมีค่าเฉลี่ย 3.92 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.97 และ 6) การท่องเที่ยวทำให้เกิดการแบ่งผลประโยชน์กันภายในชุมชนโดยมีค่าเฉลี่ย 3.88 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.13

4.10 ข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการและสมาชิกในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ผู้วิจัยได้รับจากกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นในแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ได้สรุปแสดงลงในตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรม กรณีศึกษา : ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
<ul style="list-style-type: none"> - อยากให้มีหน่วยงานเข้ามาสนับสนุน เพื่อให้การท่องเที่ยวในชุมชนให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรม - ควรมีการอนุรักษ์แม่น้ำเพชรบุรีให้สะอาดและบ้านเรือนในชุมชนให้มีความสวยงามน่าอยู่อาศัย - ไม่มีที่จอดรถที่เพียงพอ - ควรปรับปรุงทัศนียภาพในบริเวณวัดเกาะให้สวยงาม ไม่ว่าจะเป็พื้นที่ลาดวัดและทางเข้าออก - ควรปรับปรุงพื้นที่ตลาดในชุมชนวัดเกาะใหม่ให้ดีขึ้น - ปรับปรุงพื้นที่ให้เป็นรูปธรรมให้ชัดเจน - ปรับปรุงพื้นที่ในวัดให้เกิดความสวยงามเรียบร้อย - ดีแล้ว

บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรมกรณีศึกษา : ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี” โดยมีวัตถุประสงค์

1) เพื่อศึกษาทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีที่สามารถนำมาต่อยอดให้เกิดมูลค่าเพิ่มและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของตัวแทนชุมชนและสมาชิกในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี และ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนตัวชุมชนและตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีที่ประกอบไปด้วย 3 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนคลองกระแชง ชุมชนตลาดเก่าริมน้ำและชุมชนวัดเกาะ จำนวน 8 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์และนำมาวิเคราะห์ผลการศึกษาในเชิงพรรณนาและอธิบายความหมายและเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีทั้งที่อาศัยในพื้นที่ชุมชนและประกอบกิจการในพื้นที่ชุมชน จำนวน 389 คน โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นและนำผลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมหาค่าสถิติ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งผู้วิจัยมุ่งเน้นหาคำตอบเพื่อจะนำข้อมูลหลังจากการวิเคราะห์ผลไปใช้ให้เกิดการพัฒนาแก่ชุมชน หรือปรับปรุงจุดบกพร่องที่เป็นปัญหาในการพัฒนา หลังจากนำข้อมูลเข้ากระบวนการวิเคราะห์ผลและตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะนำผลแบ่งแยกตามประเด็นที่ทำการศึกษาและเรียบเรียงเพื่อความเข้าใจ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรมกรณีศึกษา : ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี” ขอสรุปผลการศึกษาวิจัยออกตามลำดับวัตถุประสงค์ ดังนี้

5.1.1 วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีที่สามารถนำมาต่อยอดให้เกิดมูลค่าเพิ่มและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนด้านประวัติศาสตร์มาเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนด้านสุนทรียภาพ ทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนด้านสังคม และทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนด้านวิชาการ ตามลำดับ

1) ทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนด้านประวัติศาสตร์ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ภายในชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวจำพวกศาสนสถานที่สำคัญในอดีต มาเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ภายในชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่เต็มไปด้วยเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญกับพื้นที่ ภายในชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมวัฒนธรรมที่สืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น ภายในชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นสถานที่สำคัญในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งในอดีต และภายในชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีชื่อเสียงหรือบุคคลที่มีความสำคัญในอดีต ตามลำดับ

2) ทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนด้านสุนทรียภาพ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศิลปกรรมทางวัฒนธรรมที่งดงามมีคุณค่า มาเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีสถาปัตยกรรมที่สวยงามเป็นเอกลักษณ์ ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวน่าดึงดูดใจ ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างแรงจูงใจให้เกิดความสนใจในพื้นที่ และชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่สวยงาม ตามลำดับ

3) ทิศทางวัฒนธรรมของชุมชนด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ภายในชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ด้านอาหารหรือขนมหวานที่มีชื่อเสียงของจังหวัดเพชรบุรี มาเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ภายในชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ที่เป็นเรื่องราวสำคัญของชุมชน ภายในชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ด้านศาสนาที่หลากหลายภายในชุมชน ภายในชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพภายในพื้นที่ชุมชน และภายในชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ตามลำดับ

4) ทิศทางวัฒนธรรมของชุมชนด้านสังคม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ชุมชนมีสถานที่ซึ่งเป็นศูนย์รวมของกลุ่มคนที่มีความเกี่ยวข้องกันด้านความเชื่อ มาเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ชุมชนมีสถานที่ซึ่งเป็นศูนย์รวมทางการค้าขายในชุมชน ชุมชนมีสถานที่ซึ่งเป็นพื้นที่สำหรับจัดงานกิจกรรมภายในชุมชน หรืองานประจำปีภายในชุมชน ชุมชนมีสถานที่ซึ่งเป็นศูนย์รวมทางด้านข้อมูลต่าง ๆ ภายในชุมชน และชุมชนมีสถานที่ซึ่งเป็นศูนย์รวมทางการขนส่งหรือการคมนาคมภายในพื้นที่ ตามลำดับ

5.1.2 วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของตัวแทนชุมชนและสมาชิกในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

การมีส่วนร่วมของประชากรที่อาศัยในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลมีส่วนร่วมน้อยเป็นอันดับสุดท้าย ถัดมาเป็นการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมด้านการวางแผนตามลำดับ ส่วนการมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์จะอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 2.71

1) การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวประจำปีร่วมกับชุมชน มาเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน การมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการเตรียมความพร้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน และการมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะหรือ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ตามลำดับ

2) การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการ อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ภายในแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน มาเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามงานที่ได้วางแผนไว้ด้านการบริการในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับด้านการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายในจังหวัด และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการในการสนับสนุนงบประมาณในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน ตามลำดับ

3) การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การได้รับผลประโยชน์จากการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกประจำท้องถิ่น มาเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ การได้รับผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การได้รับผลประโยชน์จากการแบ่งรายได้จากเงินสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และการได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมกลุ่มสมาชิกการท่องเที่ยวในชุมชน ตามลำดับ

4) การมีส่วนร่วมด้วยการประเมินผล อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลทางข้อมูลและสถิติต่าง ๆ ของชุมชน มาเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลความสำเร็จขอโครงการด้านการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านการควบคุมดูแลการใช้จ่ายด้านต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว ตามลำดับ

ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ศักยภาพของชุมชนด้านสังคมและชุมชนอยู่ในอันดับแรก รองลงมาคือ ศักยภาพของชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม และศักยภาพของชุมชนด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ

1) ศักยภาพของชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ภายในชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ มาเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ภายในชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ วัฒนธรรม เรื่องราวประวัติศาสตร์ของชุมชน ภายในชุมชนมีเอกลักษณ์ที่เป็นแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว ภายในชุมชนมีกิจกรรมทางวัฒนธรรมไว้นำเสนอแก่นักท่องเที่ยว ภายในชุมชนมีการจัดการสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ดี และภายในชุมชนมีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการให้แก่นักท่องเที่ยว ตามลำดับ

2) ศักยภาพของชุมชนด้านสังคมและชุมชน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สมาชิกภายในชุมชนมีความยินดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยว มาเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ การท่องเที่ยวไม่สร้างปัญหาแก่ชุมชน และไม่ใช่อุปสรรคต่อการใช้ชีวิตประจำวัน สมาชิกในชุมชนสามารถอยู่ร่วมกับการเกิดขึ้นของการท่องเที่ยวได้ดี ผู้ประกอบการภายในชุมชนมีความซื่อสัตย์ในการจำหน่ายสินค้าและบริการ ภายในชุมชนมีการดูแลเรื่องความปลอดภัยที่ดี และภายในชุมชนมีการจัดการระเบียบความเรียบร้อยภายในชุมชนที่ดี ตามลำดับ

3) ศักยภาพของชุมชนด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การท่องเที่ยวทำให้พื้นที่ในชุมชนเกิดการพัฒนา มาเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ การท่องเที่ยวทำให้รายรับของผู้ประกอบการภายในชุมชนเพิ่มขึ้น การท่องเที่ยวทำให้เกิดการเข้ามาลงทุนภายในพื้นที่ชุมชน การท่องเที่ยวทำให้เกิดการสร้างอาชีพเพิ่มมากขึ้นในชุมชน การท่องเที่ยวทำให้การหมุนเวียนของการใช้จ่ายในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น และการท่องเที่ยวทำให้เกิดการแบ่งผลประโยชน์กันภายในชุมชน ตามลำดับ

5.1.3 วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนะปัจจัยที่นำไปสู่แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีในอนาคต

จากการศึกษาปัจจัยขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ราบถึงแนวทางการพัฒนาชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัย 4 ด้าน ดังนี้

1) ปัจจัยด้านการจัดการ จำเป็นต้องมีการวางแผนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการทำให้ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สนับสนุนให้มีการจัดการภายในพื้นที่อย่างป็นระบบยิ่งขึ้น และสร้างการสื่อสารให้เกิดการรับรู้ความหมายของชุมชนริมแม่น้ำเพชรบุรี โดยการใช้การสื่อความหมายผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น สื่อออนไลน์ สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ ฯลฯ

2) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ภายในชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี สมาชิกภายในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งได้รับความร่วมมือที่ดีจากคนในชุมชน แต่มีกลุ่มคนอีกกลุ่มที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จะไม่ค่อยได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเท่ากลุ่มที่ดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ นอกจากนี้ชุมชนก็ยังคงต้องการความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนเพื่อให้เกิดการพัฒนา

3) ปัจจัยด้านการเข้าถึง ชุมชนมีภูมิศาสตร์ที่ตั้งอยู่บริเวณที่ราบริมแม่น้ำเพชรบุรีใจกลางเมืองเพชรบุรี มีถนนและเส้นทางเข้าถึงได้อย่างไม่ลำบากสำหรับผู้ที่มียานพาหนะส่วนตัว แต่หากสำหรับผู้ที่ไม่มียานพาหนะส่วนบุคคลในการเข้าถึงพื้นที่ชุมชนอาจมีความลำบากเล็กน้อยเพราะไม่มีท่ารถสายหลักที่เข้าถึงภายในพื้นที่ของชุมชน แต่ก็มี “รถเล็ง” รถโดยสารประจำทางที่มีให้บริการ ซึ่งเป็นการเดินทางหลักของนักท่องเที่ยวเพราะรถเล็งถือเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรีอีกหนึ่งสิ่ง หรือในปัจจุบันยังสามารถหาวินจักรยานยนต์เพื่อใช้บริการได้

4) ปัจจัยด้านสถานที่ท่องเที่ยว ภายในพื้นที่ชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจและมีความหลากหลาย ซึ่งมีประวัติความเป็นมาที่สามารถนำเสนอให้นักท่องเที่ยวเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ แต่สถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชนบางแห่งซึ่งมีจำนวนพอสมควรภายในชุมชนไม่สามารถเข้าชมได้หากไม่มีการติดต่อเพื่อขอเข้าชมมาล่วงหน้า ส่งผลให้เกิดการเสียโอกาสในการเข้าชมแก่นักท่องเที่ยวบางประเภท ทำให้ในบางครั้งนักท่องเที่ยวไม่ได้สัมผัสประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวภายในชุมชน

5.1.4 ประชากรในชุมชนผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 41 – 50 ปี สถานภาพสมรส ศาสนาพุทธ การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมปลายหรือเทียบเท่า ประกอบอาชีพอิสระ และอาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 5 ปี

5.2 การอภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรมกรณีศึกษา : ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

5.2.1 วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีที่สามารถนำมาต่อยอดให้เกิดมูลค่าเพิ่มและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีจากการศึกษาข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ ประกอบด้วย

1) ทุนทางวัฒนธรรมด้านประวัติศาสตร์ ภายในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีมีความสมบูรณ์และมีความหลากหลายซึ่งเป็นองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นพื้นฐานสำคัญในปัจจัยที่สามารถนำไปสู่การพัฒนา โดยการนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ภายในชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตริมแม่น้ำเพชรบุรีมาถ่ายทอดและสร้างการรับรู้ให้เกิดแก่นักท่องเที่ยวชาวไทย พร้อมทั้งการเผยแพร่และสืบสานศิลปวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าของท้องถิ่น โดยทุนทางวัฒนธรรมมีความเหมาะสมสามารถนำมาทำให้เกิดการพัฒนาได้

ผลจากการสำรวจทุนทางวัฒนธรรมด้านประวัติศาสตร์ ภายในชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ซึ่งชุมชนมีต้นทุนในด้านนี้อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้ความคิดเห็นที่ได้รับจากผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน เนื่องด้วยเมืองเพชรบุรีเป็นเมืองที่มีอายุความเป็นมาอย่าง

ยาวนาน ส่งผลให้มีศิลปวัฒนธรรมที่หลากหลายและเรื่องราวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของประเทศ

2) ทูทางวัฒนธรรมด้านสุนทรียภาพ ปัจจัยในด้านสภาพแวดล้อมและทัศนียภาพที่เกิดขึ้นภายในชุมชนได้รับการบริหารจัดการจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว และการดูแลอย่างเป็นระบบจากเทศบาลเมืองเพชรบุรี ในการจัดสรรขยะในพื้นที่ไม่ให้เกิดความสกปรกและไม่น่าอภิรมย์แก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังพื้นที่ ประกอบกับสถาปัตยกรรมที่สวยงามจากอดีตได้รับการทำนุบำรุงอย่างดีและยังคงสภาพให้นักท่องเที่ยวได้เยี่ยมชมอยู่จนถึงปัจจุบัน ส่งผลทำให้ทัศนียภาพของชุมชนเป็นที่น่าดึงดูดใจสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ชื่นชอบวัฒนธรรมโบราณ

ผลจากการสำรวจทูทางวัฒนธรรมด้านสุนทรียภาพ ภายในชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ซึ่งชุมชนมีต้นทุนในด้านนี้อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้ความคิดเห็นที่สอดคล้องในทิศทางเดียวกันเนื่องจากการสนับสนุนและบริหารจัดการงานที่ดีภายในชุมชนจากความช่วยเหลือของหน่วยงานทางภาครัฐและเอกชน

3) ทูทางวัฒนธรรมด้านวิชาการ การรับรู้เกี่ยวกับงานวิชาการของคนภายในชุมชนยังมีการรับรู้ที่น้อยแต่ด้วยการที่ได้รับการสนับสนุนอย่างดีของหน่วยงานทางภาครัฐ และความสนใจที่จะนำเสนอหรือเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ของชุมชนแก่นักเดินทางที่เข้ามาในพื้นที่ ปัจจุบันจึงมีสถานที่เกี่ยวกับวิชาการ อาทิ พิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้ บ้านเล่าเรื่อง หรือหอศิลป์ต่างๆ ที่ได้รับความสนใจเพิ่มขึ้น รวมไปถึงการได้รับเลือกให้ชุมชนเป็นพื้นที่ตั้งของศูนย์วิจัยของจังหวัดที่เป็นศูนย์รวมงานด้านวิชาการจากทุกพื้นที่ของจังหวัดเพชรบุรี มาเก็บและจัดแสดงทำให้งานด้านวิชาการของชุมชนมีความเข้มข้นและน่าสนใจมากในปัจจุบัน

ผลจากการสำรวจทูทางวัฒนธรรมด้านวิชาการ ภายในชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ซึ่งชุมชนมีต้นทุนในด้านนี้อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้ทูทางวิชาการของชุมชนอาจมีการรับรู้ที่น้อยจากบุคคลภายนอกเนื่องจากไม่ได้มีการ

ประชาสัมพันธ์และสถานการณ์ที่ไม่สะดวกจัดงานเปิดศูนย์วิจัยอย่างเป็นทางการ แต่ก็ยังมีหน่วยงานและกลุ่มศึกษาดูงานต่างๆ เข้ามาทัศนศึกษาและดูงานอย่างต่อเนื่องและแพร่หลาย

4) ทูทางวัฒนธรรมด้านสังคม การดำรงและอนุรักษ์วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมและสถาปัตยกรรมแบบเก่าที่มีอยู่ภายในชุมชนทำให้ปัจจัยทางด้านแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีมีความเข้มข้น ยังประกอบกับมรดกทางด้านอาหารที่ได้ถูกยกขึ้นมาให้เป็นมรดกของไทย อาทิ แกงหัวตาล ขนมจีนทอดมัน ข้าวแช่โบราณและอื่นๆ ทำให้ทุนด้านสังคมมีความพร้อมและเหมาะสมในการที่จะยกระดับทำให้เกิดเป็นแนวทางในการพัฒนาไปยังทิศทางที่สมควร

ผลจากการสำรวจทุนทางวัฒนธรรมด้านสังคม ภายในชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ซึ่งชุมชนมีต้นทุนในด้านนี้อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้ความคิดเห็นที่ไปในทิศทางเดียวกันของผู้ให้สัมภาษณ์และกลุ่มตัวอย่างเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงทุนทางวัฒนธรรมด้านสังคมที่แข็งแกร่งและสมบูรณ์

การศึกษาวิจัยเรื่องทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการให้เกิดการพัฒนาภายในชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ผู้วิจัยพบว่าทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนมีความสอดคล้องและเอื้อให้สามารถให้เกิดกระบวนการที่ดำเนินให้เกิดการพัฒนาของพื้นที่ โดยสามารถใช้ปัจจัยภายในชุมชนที่มีอยู่อย่างเพียงพอพร้อมมานำเสนอและยกระดับให้เกิดการสร้างแรงจูงใจนักท่องเที่ยวชาวไทย ทั้งนี้อาจจะมีตัวแปรที่เป็นอุปสรรคคือการแพร่ระบาดของโรคระบาดโควิด-19 ในปัจจุบัน แต่ชุมชนก็สามารถประคองตัวและดีขึ้นตามลำดับหลังจากการอนุญาตเดินทางข้ามจังหวัดโดยรัฐบาลได้

5.2.2 วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของตัวแทนชุมชนและสมาชิกในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

การมีส่วนร่วมของตัวแทนและสมาชิกในชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ประกอบด้วย

1) การมีส่วนร่วมการวางแผน ภายในชุมชนมีการประชุมวางแผนงานก่อนการดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ซึ่งเป็นการประชุมประจำที่ที่ต้องดำเนินการขึ้น รวมถึงการประชุมย่อยที่จัดขึ้นเมื่อมีกิจกรรม โดยในการประชุมจะเป็นการชี้แจงรายละเอียดรวมถึงวัตถุประสงค์ เพื่อดำเนินการวางแผนให้สอดคล้องกับแผนหรือวัตถุประสงค์ที่ได้จัดตั้งขึ้น และมีการเข้ามาสนับสนุนจากกลุ่มเทศบาลจังหวัดเพชรบุรีและหน่วยงานอื่นของรัฐและเอกชน อาทิ สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบุรี องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท) สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเพชรบุรี (ททท) ฯลฯ และจัดสรรงบประมาณในขั้นตอนการดำเนินการจัดตั้งกิจกรรม กำหนดระยะเวลาการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนกับกลุ่มชุมชน

จากผลสำรวจสมาชิกภายในชุมชนได้มีส่วนร่วมกับชุมชนในการแสดงความคิดเห็นในด้านการวางแผนเรื่องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรม ซึ่งสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ น้อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลเป็นสมาชิกในชุมชนที่ไม่ได้อยู่ในกระบวนการวางแผน เนื่องจากการประชุมในแต่ละครั้งเป็นการเข้าร่วมโดยสมัครใจโดยส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่เป็กลุ่มกิจกรรมที่ร่วมมือกับชุมชนเพียงเท่านั้น

2) การมีส่วนร่วมการดำเนินการ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีและตัวแทนของชุมชนที่อาสาเข้าร่วมเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมที่ได้มีการจัดตั้งขึ้นตามโครงการที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดตั้งขึ้น ซึ่งทางกลุ่มคณะกรรมการชุมชนมีความพยายามจะให้ทรัพยากรภายในชุมชนให้มากที่สุด โดยนำผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ขอความร่วมมือและจ้างคนภายในชุมชนเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ในชุมชนที่แท้จริง ซึ่งในแต่ละขั้นตอนจะมีการวางแผนในการดำเนินการเพื่อให้เกิดความพร้อมที่สามารถรับมือกับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวให้เกิดความประทับใจมากที่สุด

จากผลสำรวจสมาชิกภายในชุมชนได้มีส่วนร่วมกับชุมชน ในการแสดงความคิดเห็นในด้านการดำเนินการเรื่องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรม ซึ่งสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ น้อย ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการเป็นขั้นตอนที่อาศัยสมาชิกภายในชุมชนที่มีจิตอาสาหรือผู้สมัครใจ โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนว่างงานและเยาวชน ทำให้กลุ่มตัวอย่างที่ให้ความคิดเห็นที่เป็นกลุ่มทั่วไปที่ประกอบอาชีพและไม่สะดวกในการร่วมดำเนินการจึงมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

3) การมีส่วนร่วมการรับผลประโยชน์ ในการจัดงานแต่ละครั้งเป็นการสร้างการรับรู้ให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีมีผู้ได้ผลประโยชน์จากการจ้างงานในการดำเนินการช่วยกลุ่มกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และนั้น ยังมีการร่วมรับผลประโยชน์ทางอ้อมโดยการมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมและมีร้านค้าสามารถทำยอดขายได้ดีขึ้นจากการเข้ามการท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดการสร้างอาชีพและลงทุนเปิดกิจการภายในพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีเงินปันผลให้แก่สมาชิกในชุมชนที่ร่วมถือหุ้นของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ผลสำรวจสมาชิกภายในชุมชนได้มีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนใน การแสดงความคิดเห็นในด้านการรับผลประโยชน์เรื่องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทาง วัฒนธรรม ซึ่งสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้งนี้ การรับผลประโยชน์จากการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนยังมีความครอบคลุมไม่มากนัก ซึ่งเกิดผลดีต่อกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแต่คนภายในชุมชนอีกส่วนหนึ่งยังไม่ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

4) การมีส่วนร่วมการประเมินผล ชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีมีการติดตามผลงานและประเมินผลในแต่ละงานแต่ละครั้ง ซึ่งการเก็บข้อมูลผลที่ได้จัดทำขึ้นจากองค์กรหรือหน่วยงานภายนอก อาทิ องค์กรบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท) สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเพชรบุรี (ททท) สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช) สำนักงานเกษตรจังหวัด เป็นต้น โดยจะมีเจ้าหน้าที่ทางวิชาการจากองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ มาลงพื้นที่ในชุมชนและสัมภาษณ์พร้อมเก็บข้อมูลที่จำเป็นและนำไปประเมินผลตามที่แต่ละงานได้ตั้งวัตถุประสงค์ขึ้นมา ซึ่งจากผลตอบรับและการเข้ามาของกลุ่มบสนับสนุนในการพัฒนาพื้นที่ในชุมชนเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จได้ค่อนข้างดี

ผลสำรวจสมาชิกภายในชุมชนได้มีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนในการ แสดงความคิดเห็นในด้านการประเมินผลเรื่องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรม ซึ่งสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ น้อย ทั้งนี้ จากข้อมูลที่กล่าวไว้ข้างต้นว่าการประเมินผลจะถูกดำเนินการโดยหน่วยงานของภาครัฐหรือเอกชนที่ เป็นผู้สนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมหรือโครงการ ซึ่งทำให้เกิดการรับรู้ที่แตกต่างระหว่างกลุ่มที่ดำเนินการกับสมาชิกภายในชุมชน

การศึกษาวิจัยความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในชุมชนมีภาพรวมอยู่ในระดับ น้อย ทั้งนี้ เนื่องจากการให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ภายในชุมชนมีการดำเนินการโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เป็นแกนนำในการดำเนินการทั้งหมด ซึ่งกลุ่มมีการขอความร่วมมือจากสมาชิกภายในชุมชนแบบไม่บังคับ ทำให้การมีส่วนร่วมในการดำเนินการกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะอยู่ในการดูแลและจัดการของกลุ่มแกนนำเป็นส่วนมาก ทำให้สมาชิกในชุมชนส่วนหนึ่งที่ไม่ได้มีบทบาทหน้าที่ในชุมชนหรือมีภารกิจส่วนตัวมีส่วนร่วมกับการกิจกรรมในระดับน้อย

ศักยภาพของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีในการรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทย ประกอบด้วย

1) ศักยภาพด้านสิ่งแวดล้อม สภาพแวดล้อมภายในชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีมีองค์ประกอบที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประกอบกับการจัดการสิ่งแวดล้อมรอบข้างภายในชุมชนจากหน่วยงานและกลุ่มการท่องเที่ยวที่ดำเนินกิจกรรมในชุมชน ซึ่งมีกระบวนการจัดการอย่างมีขั้นตอนและได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนส่งผลให้ชุมชนมีความพร้อมด้านศักยภาพในการรับมือการท่องเที่ยวยุคสร้างสรรค์ในชุมชน เช่น การจัดการสถานที่จอดรถ การจัดการขยะภายในชุมชน การจัดการความสะอาดของแม่น้ำเพชรบุรี เป็นต้น

ผลการสำรวจศักยภาพด้านสิ่งแวดล้อม สมาชิกภายในชุมชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งศักยภาพด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้ ศักยภาพของชุมชนในความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้สัมภาษณ์ในด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในทิศทางที่สอดคล้องกัน

2) ศักยภาพด้านสังคมและชุมชน เอกลักษณ์หรือจุดเด่นทางวัฒนธรรมภายในท้องถิ่นของชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี มีการดำเนินการนำวิถีชีวิตภายในชุมชนที่เป็นวิถีริมแม่น้ำของคนไทยเชื้อสายจีนมานำเสนอแก่นักท่องเที่ยวเพื่อสร้างประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ รวมถึงมรดกทางวัฒนธรรมด้านอาหารที่มีชื่อเสียงของจังหวัดเพชรบุรีที่ได้รับเลือกจากองค์การ UNESCO เป็นแหล่งมรดก

ทางด้านอาหารของไทย นอกจากนี้ภายในชุมชนมีกระบวนการในการดูแลความปลอดภัย และเรียบร้อยของพื้นที่เป็นการป้องกันเหตุร้ายฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น

ผลการสำรวจศักยภาพด้านสังคมและชุมชน สมาชิกภายในชุมชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งศักยภาพด้านสังคมและชุมชนอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้ ความคิดเห็นที่ได้จากผลสำรวจและการสัมภาษณ์ ศักยภาพของชุมชนทางด้านสังคมและชุมชนจะอยู่ในระดับที่สอดคล้องกัน

3) ศักยภาพด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นภายในชุมชนได้สนับสนุนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของชุมชนขับเคลื่อนให้เกิดการหมุนเวียนรายได้ โดยชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีหลังจากการได้รับรางวัลชนะเลิศชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมระดับประเทศทำให้เป็นที่สนใจของสื่อเข้ามาดำเนินการถ่ายทำเพื่อประชาสัมพันธ์ชุมชนเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับรางวัลที่ได้รับเลือกจาก UNESCO เป็นพื้นที่มรดกทางด้านอาหารของไทย ส่งผลให้เป็นที่สนใจของกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อเข้ามาสัมผัสประสบการณ์และเรียนรู้เรื่องราวที่มีคุณค่า

ผลการสำรวจศักยภาพด้านเศรษฐกิจ สมาชิกภายในชุมชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งศักยภาพด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้ จากการนำผลสำรวจและผลการสัมภาษณ์เชิงลึกหลังการวิเคราะห์มาพิจารณาอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งผลจากกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้สัมภาษณ์อยู่ในเกณฑ์ดีอย่างสอดคล้องกัน

การศึกษาวิจัย พบว่า ศักยภาพของชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีมีความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยในระดับมาก ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคมและชุมชน ได้รับการสนับสนุนและให้ความร่วมมืออย่างดีจากทุกภาคส่วน ซึ่งทำให้ชุมชนเป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้นของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยและมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ปัจจุบันที่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้การท่องเที่ยวภายในชุมชนประสบปัญหาบ้างเนื่องจากนโยบายการเฝ้าระวังของภาครัฐที่ทำให้ไม่สามารถให้นักท่องเที่ยวเดินทางข้ามเขตพื้นที่ได้ แต่จำนวนของนักท่องเที่ยวหลังจากการยกเลิกมาตรการห้ามเดินทางก็เพิ่มขึ้นตามลำดับ

5.2.3 วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนะปัจจัยที่นำไปสู่แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีในอนาคต

จากผลการศึกษาทุนทางวัฒนธรรมชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ในมุมมองของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อทำให้เกิดการพัฒนาภายในพื้นที่ พบว่า แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรมที่ต้องอาศัยการจัดการที่ดีและความมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนรวมถึงกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เนื่องจากชุมชนมีทั้งจุดเด่นและจุดที่ต้องปรับปรุงของชุมชนที่สามารถพัฒนาไปเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และกระตุ้นเศรษฐกิจภายในชุมชนไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น โดยมีปัจจัยอยู่ 4 ด้าน ที่สามารถทำให้เกิดการพัฒนาเพื่อให้การท่องเที่ยวในชุมชนเกิดความสร้างสรรค์และยั่งยืน ดังนี้

1) ปัจจัยด้านการจัดการ การบริหารจัดการที่จะเกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุดจำเป็นต้องมีการวางแผนที่ดี มีการแบ่งหน้าที่ในการรับผิดชอบงานในส่วนต่าง ๆ ให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ได้รับการยอมรับจากนักท่องเที่ยว ในด้านการจัดการวัฒนธรรมภายในชุมชนที่มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ประกอบกับทุนทางวัฒนธรรมที่มีความสมบูรณ์ที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และการพัฒนา สนับสนุนให้เกิดการปรับปรุงทัศนียภาพของสถานที่ท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเชื่อมเส้นทางท่องเที่ยวจากชุมชนทั้ง 3 ชุมชน เข้าด้วยกันเพื่อขยายความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว และของฝากที่ระลึกที่มีชื่อเสียง และได้มีการนำเสนอส่วนประสมทางการตลาดหรือ 8P's เพื่อให้กลยุทธ์ของแผนการพัฒนา (นฤทธิ วังษ์มณฑา, 2554) ทั้งนี้ กระบวนการจัดการที่ดีจะทำให้มีการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพและเกิดผลประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน

2) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม สมาชิกชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มีการร่วมมือกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนขับเคลื่อนการท่องเที่ยวภายในชุมชนให้เกิดความพึงพอใจสูงสุดแก่นักท่องเที่ยว โดยมีการสนับสนุนจากเทศบาลเมืองเพชรบุรี อีกทั้งยังหน่วยงานของรัฐ อาทิ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท) สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเพชรบุรี (ททท) สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช) สำนักงานเกษตรจังหวัด แต่มีสมาชิกในชุมชนบางกลุ่มไม่ได้มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวของชุมชนซึ่งทำให้ใน

บางครั้งอาจเกิดข้อขัดแย้งที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรมของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

3) ปัจจัยด้านการเข้าถึง ชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีมีการเดินทางที่สะดวกสำหรับผู้ที่มีรถส่วนตัว เพราะในแต่ละสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชนมีเส้นทางคมนาคมที่สะดวกในการเข้าถึงและภูมิศาสตร์ที่ตั้งหาเจอได้ง่าย ซึ่งสำหรับผู้ที่ไม่มารถส่วนตัวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังชุมชนริมแม่น้ำเพชรบุรี สามารถใช้ขนส่งสาธารณะของจังหวัดที่กระจายอยู่ทั่วไปรอบเมือง อาทิ รถเล็ง (รถโดยสารประจำทางถึงเมืองเพชรบุรี) วินจักรยานยนต์ เป็นต้น แต่อาจจะประสบปัญหาเนื่องจากทำรถโดยสารประจำทางสายหลักไม่ได้มาถึงยังชุมชนโดยตรงจำเป็นต้องมีการต่อรถโดยสารประจำทางเข้ามาซึ่งอาจจะทำให้เกิดความไม่สะดวกสบาย แต่ทั้งนี้การขึ้นรถโดยสารประจำทางของจังหวัดเพชรบุรีมีความเข้าใจไม่ยากจึงสามารถเดินทางได้อย่างไม่เกิดปัญหา

4) ปัจจัยด้านสถานที่ท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมภายในชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีความหลากหลายและน่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และภายในชุมชนมีทั้ง พิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้ หอศิลป์ ศูนย์วิจัย ฯลฯ กระจายอยู่โดยรอบบริเวณชุมชน ที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้และศึกษาเรื่องราวจากประวัติศาสตร์ของชุมชน โดยในชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีมีองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 6As ทำให้ชุมชนมีศักยภาพเหมาะสมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Buhalis, 2000) ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบอุปสรรคในการพัฒนาของสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนอีกอย่างคือ การที่สถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชนที่อยู่ในการดูแลของชาวบ้านหรือเอกชนไม่ได้เปิดทำการตลอดทุกวัน ทำให้ในการลงพื้นที่ประสบปัญหาในการเข้าชมสถานที่อยู่ซึ่งหากนักท่องเที่ยวเดินทางมาแล้วสถานที่ท่องเที่ยวไม่ได้เปิดให้บริการจะทำให้เกิดประสบการณ์ในการท่องเที่ยวที่ไม่ประทับใจ และเหมือนภายในชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวน้อยและไม่น่าดึงดูด ซึ่งหากปรับปรุงให้สถานที่ท่องเที่ยวทุกที่ในชุมชนเปิดให้บริการอย่างสม่ำเสมอได้จะทำให้เป็นผลดีต่อการท่องเที่ยวมากขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรม กรณีศึกษา : ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงวางแผน และเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมริมแม่น้ำเพชรบุรี ดังนี้

1) ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นส่วนหนึ่งของข้อมูลประกอบการวางแผน และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ภายในชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมริมแม่น้ำเพชรบุรี โดยสามารถพิจารณาจากข้อมูลจากผลสำรวจและผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งควรมุ่งเน้นในการใช้ทรัพยากรที่เป็นทุนทางวัฒนธรรมที่อยู่ในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด และให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

2) ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำเสนอต่อหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่มีผลประโยชน์ร่วมกับชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินการจัดทำแผนกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อให้พื้นที่เกิดการพัฒนาย่างยั่งยืน เนื่องจากชุมชนมีศักยภาพและทุนทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมต่อการพัฒนาและเชิดชูศิลปวัฒนธรรมภายในชุมชน

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งถัดไป

1) ควรทำการศึกษาวิจัยข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวชาวไทยเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกเดินทางเพื่อสัมผัสประสบการณ์ของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบุรี

2) ควรทำการศึกษาวิจัยพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์

บรรณานุกรม

- Buhalis. (2000). "Marketing the competitive destination in the future" Tourism Management.
- Christian Stipanovic and Elena Rudan. (2014). Development concept and strategy for creative tourism of the Kvarner destination. *Paper presented at the Tourism and Hospitality Industry 2014.*
- Cohen and Uphoff. (1981). Rural Development Participation : Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation. *Ithaca.*
- Fomaroff. (1980). Community involvement in Health System for Primary Health Care. *Geneva : World Health Organization.*
- Philip Kotlor. (1984). *Marketing management : analysis, planning, and control:* London : Prentice-Hall.
- Richard Sharpley and David J. Telfer (2016). *Tourism and Development in the Developing World.*
- Richards, & Raymond. (2010). Creative Tourism.
- Rossitza Ohridska-Olson and Stanislav Ivanov. (2010). *Creative Tourism Business Model And Its Application In Bulgaria.* Varna University of Management (VUM),
- Rui Carvalho and Ana Maria Ferreira and Luis Mota Figueira. (2016). Cultural and Creative tourism in Portugal.
- UNESCO. (2549). องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ.
- World Tourism Organization. (1998). Guide for local authorities on developing sustainable tourism.
- Yooshik Yoon. (2002). *Development of a Structural model for Tourism Destination Competitiveness form Stakeholders perspectives.* ((Ph.D.)). Polytechnic Institute and State University,
- เทศบาลเมืองเพชรบุรี. (2561). แผนพัฒนาท้องถิ่น ปีพ.ศ. 2561-2565. Retrieved from
- เพชรบุรี. (2564). ข้อมูลจังหวัดเพชรบุรี.
- เมตตา สีนยุตตร. (2548). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) : ศึกษากรณีหมู่ที่ 4 ตำบลบ้านร่ม อำเภอบ้านไร่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. มหาวิทยาลัยบูรพา,

- ไปด้วยกันท่องเที่ยว. (2564). สัมผัสเสน่ห์ตลาดเก่าริมน้ำ ถ่ายภาพ Street art เพชรบุรี.
- กนกพร ศิริโรจน์. (2557). การนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. (ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- กรมการท่องเที่ยว. (2561). แผนการพัฒนาท่องเที่ยวแห่งชาติ. กรมการท่องเที่ยว.
- กรมการพัฒนาชุมชน. (2545). ประมวลสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน. Retrieved from
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2564). โครงการเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2545). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในมุมมองของคนในกรุงเทพฯ.
- ณิชภาพร แสงเหมือนขวัญ. (2555). การศึกษาเส้นทางวัฒนธรรมของชุมชนชาวยอง ในเขตอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
- ธนรัตน์ ทับทิมไทย. (2557). การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต วิทยาเขตสุพรรณบุรี.
- ธีรพงษ์ แก้วหาญ. (2543). กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งประชาคม ประชาสังคม. ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาศาธารณสุขมูลฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- ธีระ อินทรเรือง. (2559). การวางแผนพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
- นฤทธิ วงษ์มณฑา. (2554). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสายการบินในประเทศของ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ในเขตกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน.
- ประเดิม แพทย์รังษี. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลตำบลท่าหลวง อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี. (ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี,
- ประภัทร สุทธาเวช. (2550). วิวัฒนาการและพัฒนากิจการการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยรังสิต,
- ประยูร ศรีประสาธน์. (2542). รายงานการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ปรัชญากรณ์ ไชยคชและธนวิศ สุวรรณวงศ์และนราวดี บัวขวัญ. (2559). การตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) เชื่อมโยงอาเซียน.
- ปรียาภรณ์ รัตนพงษ์. (2556). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนรอบตลาดน้ำคลองลัดมะยม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- ปานฤทัย แห่งพุ่ม. (2564). การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. Retrieved from [http://www.elfhs.ssrุ.ac.th/panruthai_he/pluginfile.php/39/course/summary/การจัดการการท่องเที่ยวด้วยการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน-web.pdf](http://www.elfhs.ssrु.ac.th/panruthai_he/pluginfile.php/39/course/summary/การจัดการการท่องเที่ยวด้วยการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน-web.pdf).
- [http://www.elfhs.ssrุ.ac.th/panruthai_he/pluginfile.php/39/course/summary/การจัดการ](http://www.elfhs.ssrุ.ac.th/panruthai_he/pluginfile.php/39/course/summary/การจัดการการท่องเที่ยวด้วยการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน-web.pdf)

จัดการการท่องเที่ยวด้วยการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน-web.pdf

ปรีรันธ ชิมโชติและธีระวัฒน์ จันทิก. (2559). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง. วารสาร

Veridian E-Journal สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ.

พิศาล แก้วอยู่. (2557). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยการปรับใช้หัตถกรรมจักสานผักตบชวา ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา.

ภัทรอาภรณ์ เอี่ยมวิริยวัฒน์. (2561). การพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อยกระดับชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านน้ำพุร้อน อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ แบบ 2.1 มหาวิทยาลัยศิลปากร).

มิวเซียมไทยแลนด์. (2564). ข้อมูลพิพิธภัณฑ์.

รังสิมา กุลพัฒน์. (2562). การศึกษาเมืองเก่าผ่านประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานและมรดกทางสถาปัตยกรรม. วารสารหน้าจั่ว ว่าด้วยประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมไทย.

วิภาวรรณ ปิ่นแก้ว. (2551). การศึกษาเพื่อเสนอเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี. (2564). ข้อมูลศิลปวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบุรี.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2553). โครงการเพิ่มขีดความสามารถภาคอุตสาหกรรมภายใต้นโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศของไทย.

สร้อยสน รัฐสมบูรณ์. (2550). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในพื้นที่ชุมชนเกาะลิบง จังหวัดตรัง.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี. (2562). แผนพัฒนาท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). คู่มือการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. Retrieved from

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี. (2564). ข้อมูลศาสนสถานในจังหวัดเพชรบุรี.

สำนักงานสถิติจังหวัดเพชรบุรี. (2563). รายงานสถิติจังหวัด พ.ศ. 2563. Retrieved from

ห้าวหาญ ทวีเส้ง. (2555). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษา ศูนย์กลางเศรษฐกิจนิกเทศบาลนครยะลา. (ปริญญาตรีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์,

อดิน รพีพัฒน์. (2547). การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา. ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณสุข.

องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (UNWTO). (1997). การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท). (2564). ข้อมูลพื้นที่พิเศษอพท.จังหวัดเพชรบุรี.

อภิญา กังสนารักษ์. (2544). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิผลระดับคณะของสถาบันอุดมศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

- อรรถัย หนูสงค์. (2560). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเขตอนุรักษ์สัตว์น้ำ : กรณีศึกษา หมู่ที่ 1 ตำบลป่าขาด อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา. (2564). ประวัติอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา (เขาวัง).
- อุษาวดี พูลพิพัฒน์. (2545). การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน: กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนในประเทศไทย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

ปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรม
กรณีศึกษา : ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาและจัดทำวิทยานิพนธ์ โดยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทางวัฒนธรรม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามฉบับนี้ จะนำไปใช้เพื่อการศึกษาเรื่องปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรม กรณีศึกษา : ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีเท่านั้น โดยข้อมูลที่ได้จะนำไปรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ออกมาเป็นภาพรวมเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี สำหรับข้อมูลของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ทางผู้วิจัยปกปิดและเก็บไว้เป็นความลับซึ่งจะไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ตามความเป็นจริง ซึ่งแบบสอบถามฉบับนี้จะแบ่งคำถามออกเป็น 5 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ทูทางวัฒนธรรมในชุมชนย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของชุมชนย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

ส่วนที่ 4 ศักยภาพของชุมชนในการรองรับนักท่องเที่ยว

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

ต่ำกว่า 20 ปี 21 - 30 ปี 31 - 40 ปี

41 - 50 ปี 51 - 60 ปี มากกว่า 60 ปี

3. สถานภาพ

โสด สมรส อื่น ๆ

4. ศาสนา

พุทธ คริสต์ อิสลาม อื่น ๆ

ๆ

5. ระดับการศึกษา

ต่ำกว่ามัธยมปลาย มัธยมปลายหรือเทียบเท่า อนุปริญญาหรือเทียบเท่า

ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี อื่นๆ

6. อาชีพ

นักเรียน/นักศึกษา/นิสิต ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ เจ้าของธุรกิจ

รับจ้างทั่วไป พนักงานบริษัทเอกชน อาชีพอิสระ

เกษตรกร อื่นๆ

7. ท่านอาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีมานานเท่าไร

น้อยกว่า 1 ปี 1 ปี - 5 ปี มากกว่า 5 ปี

ส่วนที่ 2 ทูลทางวัฒนธรรมในชุมชนย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ช่องว่างที่ตรงกับข้อมูลของท่านที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยมีระดับของคะแนน 1-5 โดยจะหมายถึง 5 มากที่สุด จนถึง 1 น้อยที่สุดตามลำดับ

ส่วนนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับทูลทางวัฒนธรรมของชุมชนย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีว่ามีทูลทางวัฒนธรรมอะไรบ้าง และสามารถนำมาพัฒนาทำให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนได้อย่างไร เพื่อให้ชุมชนได้รับการพัฒนาในหลากหลายมิติ และเกิดประโยชน์ในแง่บวกแก่ชุมชน

ทูลทางวัฒนธรรมในชุมชน	ระดับคะแนน				
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
1. ด้านประวัติศาสตร์					
ภายในชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีชื่อเสียงหรือบุคคลที่มีความสำคัญในอดีต					
ภายในชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่เต็มไปด้วยเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญกับพื้นที่					
ภายในชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมวัฒนธรรมที่สืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น					
ภายในชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวจำพวกศาสนสถานที่สำคัญในอดีต เช่น วัด โบสถ์ มัสยิด วิหาร ฯลฯ					
ภายในชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นสถานที่สำคัญในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งในอดีต					
2. ด้านสุนทรียภาพ					
ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่สวยงาม					
ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวน่าดึงดูดใจ					
ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศิลปกรรมทางวัฒนธรรมที่งดงามมีคุณค่า					
ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีสถาปัตยกรรมที่สวยงามเป็นเอกลักษณ์					
ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างแรงจูงใจให้เกิดความสนใจในพื้นที่					
3. ด้านวิชาการ					

ภายในชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เช่น ศูนย์การเรียนรู้ไททรงดำ ฯลฯ					
ภายในชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ที่เป็นเรื่องราวสำคัญของชุมชน เช่น พิพิธภัณฑน์ ศูนย์ข้อมูล โบราณสถาน ฯลฯ					
ภายในชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ด้านอาหารหรือขนมหวานที่มีชื่อเสียงของจังหวัดเพชรบุรี เช่น เรือนขนมหวาน คริวชาววัง ฯลฯ					
ภายในชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพภายในพื้นที่ชุมชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์หัตถกรรม ฯลฯ					
ภายในชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ด้านศาสนาที่หลากหลายภายในชุมชน เช่น คริสตจักร พุทธสถาน เทวสถาน ฯลฯ					
4. ด้านสังคม					
ชุมชนมีสถานที่ซึ่งเป็นศูนย์รวมทางการค้าขายในชุมชน เช่น ตลาดเช้า ถนนคนเดิน ฯลฯ					
ชุมชนมีสถานที่ซึ่งเป็นศูนย์รวมทางด้านข้อมูลต่าง ๆ ภายในชุมชน เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ศูนย์ข้อมูล ฯลฯ					
ชุมชนมีสถานที่ซึ่งเป็นศูนย์รวมของกลุ่มคนที่มีความเกี่ยวข้องกันด้านความเชื่อ เช่น ศาลเจ้า โรงเจ ฯลฯ					
ชุมชนมีสถานที่ซึ่งเป็นพื้นที่สำหรับจัดงานกิจกรรมภายในชุมชนหรืองานประจำปีภายในชุมชน					
ชุมชนมีสถานที่ซึ่งเป็นศูนย์รวมทางการขนส่งหรือการคมนาคมภายในพื้นที่ เช่น ท่ารถ ท่าเรือ ฯลฯ					

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของชุมชนย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ช่องว่างที่ตรงกับข้อมูลของท่านที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยมีระดับของคะแนน 1-5 โดยจะหมายถึง 5 มากที่สุด จนถึง 1 น้อยที่สุดตามลำดับ

ส่วนนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน เนื่องจากการท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชนจะส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างแน่นอน จึงต้องการทราบถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีว่าในแต่ละด้านของขั้นตอนการปฏิบัติงานเกิดการร่วมมือกันหรือไม่อย่างไร

การมีส่วนร่วม	ระดับความสำคัญ				
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
1. ด้านการวางแผน					
ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน					
ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการเตรียมความพร้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน					
ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวประจำปีร่วมกับชุมชน					
ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน					
2. ด้านการดำเนินการ					
ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามงานที่ได้วางแผนไว้ด้านการบริการในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน					
ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ภายในแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน					

ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับด้านการประสานงานกับ หน่วยงานต่าง ๆ ภายในจังหวัด					
ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการในการสนับสนุนงบประมาณในการจัดการ แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน					
3. ด้านการรับผลประโยชน์					
ท่านได้รับผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์					
ท่านได้รับผลประโยชน์จากการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกประจำท้องถิ่น					
ท่านได้รับผลประโยชน์จากการแบ่งรายได้จากเงินสนับสนุนจากหน่วยงาน ต่าง ๆ ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว					
ท่านได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมกลุ่มสมาชิกการท่องเที่ยวในชุมชน					
4. ด้านการประเมินผล					
ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านการควบคุมดูแลการใช้ จ่ายด้านต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว					
ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านปัญหาและอุปสรรคที่ เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว					
ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลทางข้อมูลและสถิติต่าง ๆ ของชุมชน					
ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลความสำเร็จขอโครงการด้าน การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น					

ส่วนที่ 4 ศักยภาพของชุมชนในการรองรับนักท่องเที่ยว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ช่องว่างที่ตรงกับข้อมูลของท่านที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยมีระดับของคะแนน 1-5 โดยจะหมายถึง 5 มากที่สุด จนถึง 1 น้อยที่สุดตามลำดับ

ส่วนนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพหรือความสามารถของชุมชนในการรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน รวมถึงความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของสถานที่ท่องเที่ยวและสถานประกอบการที่อยู่ภายในชุมชนเพื่อการอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว

ศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว	ระดับความสำคัญ				
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
1. ด้านสิ่งแวดล้อม					
ภายในชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม ฯลฯ					
ภายในชุมชนมีเอกลักษณ์ที่เป็นแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว เช่น อาหารประจำท้องถิ่น การแสดงประจำท้องถิ่น ฯลฯ					
ภายในชุมชนมีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการให้นักท่องเที่ยว เช่น ที่จอดรถ ตู้กดเงิน สุขา ฯลฯ					
ภายในชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้ วัฒนธรรม เรื่องราว ประวัติศาสตร์ของชุมชน เช่น พิพิธภัณฑ์ ศูนย์ฝึกอาชีพ ลานกิจกรรม ฯลฯ					
ภายในชุมชนมีกิจกรรมทางวัฒนธรรมไว้นำเสนอแก่นักท่องเที่ยว เช่น ทำอาหารชาววัง ทำขนมหวาน สอนรำ ฯลฯ					
ภายในชุมชนมีการจัดการสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ดี เช่น การจัดการขยะ การจัดการพื้นที่ ฯลฯ					
2. ด้านสังคมและชุมชน					
ภายในชุมชนมีการดูแลเรื่องความปลอดภัยที่ดี เช่น ไม่มีการลักขโมย ฉก ชิง วิ่งราว หรือเรื่องทะเลาะวิวาท ฯลฯ					
สมาชิกภายในชุมชนมีความยินดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยว เช่น ความยิ้มแย้มแจ่มใส ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว ฯลฯ					
ภายในชุมชนมีการจัดการระเบียบความเรียบร้อยภายในชุมชนที่ดี เช่น					

การจัดพื้นที่ขายของ การแบ่งไม่ให้เกิดการแย่งลูกค้าหรือตัดราคา ฯลฯ					
ผู้ประกอบการภายในชุมชนมีความซื่อสัตย์ในการจำหน่ายสินค้าและบริการ เช่น ราคาเป็นธรรม จำหน่ายของมีคุณภาพ ฯลฯ					
การท่องเที่ยวไม่สร้างปัญหาแก่ชุมชน และไม่ใช่อุปสรรคต่อการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น นักท่องเที่ยวรบกวนสถานที่ส่วนตัว ฯลฯ					
สมาชิกในชุมชนสามารถอยู่ร่วมกับการเกิดขึ้นของการท่องเที่ยวได้อย่างดี					
3. ด้านเศรษฐกิจ					
การท่องเที่ยวทำให้เกิดการสร้างอาชีพเพิ่มมากขึ้นในชุมชน					
การท่องเที่ยวทำให้การหมุนเวียนของการใช้จ่ายในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น					
การท่องเที่ยวทำให้รายรับของผู้ประกอบการภายในชุมชนเพิ่มขึ้น					
การท่องเที่ยวทำให้พื้นที่ในชุมชนเกิดการพัฒนา					
การท่องเที่ยวทำให้เกิดการเข้ามาลงทุนภายในพื้นที่ชุมชน					
การท่องเที่ยวทำให้เกิดการแบ่งผลประโยชน์กันภายในชุมชน					

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูลแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะตามความเหมาะสมเพื่อนำไปพัฒนา

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

ปัจจัยการพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรม
กรณีศึกษา : ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาและจัดทำวิทยานิพนธ์ โดยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทางวัฒนธรรม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ฉบับนี้ จะนำไปใช้เพื่อการศึกษาเรื่องปัจจัยการพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเส้นทางวัฒนธรรม กรณีศึกษา : ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีเท่านั้น โดยข้อมูลที่ได้จะนำไปรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ออกมาเป็นภาพรวมเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี สำหรับข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ทางผู้วิจัยจะถือเป็นข้อมูลส่วนตัวและจะเก็บไว้เป็นความลับซึ่งจะไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้วิจัยขอความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ตามความเป็นจริง ซึ่งแบบสัมภาษณ์ฉบับนี้จะแบ่งคำถามออกเป็น 5 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ทูทางวัฒนธรรมในชุมชนย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของชุมชนย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

ส่วนที่ 4 ศักยภาพของชุมชนในการรองรับนักท่องเที่ยว

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

1. ชื่อ - นามสกุล
2. ตำแหน่งหน้าที่
3. อายุ
4. เพศ ชาย หญิง
5. ศาสนา พุทธ คริสต์ อิสลาม อื่น ๆ
6. ท่านอาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีมานานเท่าไร

ส่วนที่ 2 ทุณฑางวัฒนธรรมในชุมชนย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

คำชี้แจง โปรดระบุข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงและความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

2.1 ทุณฑางวัฒนธรรมในชุมชนด้านประวัติศาสตร์ มีอะไรบ้าง

.....

.....

2.2 ทุณฑางวัฒนธรรมในชุมชนด้านสุนทรียภาพ มีอะไรบ้าง

.....

.....

2.3 ทุณฑางวัฒนธรรมในชุมชนด้านวิชาการ มีอะไรบ้าง

.....

.....

2.4 ทุณฑางวัฒนธรรมในชุมชนด้านสังคม มีอะไรบ้าง

.....

.....

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของชุมชนย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

คำชี้แจง โปรดระบุข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงและความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

3.1 ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพอยู่ในพื้นที่ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ในมุมมองหรือความคิดเห็นของท่านคิดอย่างไรกับการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการท่องเที่ยว เช่น ชุมชนมีการต้อนรับเป็นอย่างไร ให้ความร่วมมือเป็นอย่างไร หรือร่วมเสนอวัฒนธรรมของชุมชนอย่างไร

.....

.....

ส่วนที่ 4 ศักยภาพของชุมชนในด้านการรองรับนักท่องเที่ยว

คำชี้แจง โปรดระบุข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงและความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

4.1 ด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม: ภายในชุมชนมีการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนเป็นอย่างไร ทั้งด้านทัศนียภาพ สถานที่ สิ่งแวดล้อม และมีความพร้อมมากแค่ไหนในการรองรับนักท่องเที่ยว

.....

.....

4.2 ด้านสังคมและชุมชน: ภายในชุมชนมีการเสนอความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนมากน้อยแค่ไหน และชุมชนมีความสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวเป็นอย่างไรบ้าง

.....

.....

4.3 ด้านเศรษฐกิจ: เกิดการสร้างอาชีพแก่คนในชุมชนหรือทำให้คนภายในชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากการท่องเที่ยวหรือไม่ และทำให้เกิดการพัฒนาในชุมชนหรือไม่

.....

.....

ส่วนที่ 5 ปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

5.1 ด้านแหล่งท่องเที่ยว

.....

.....

5.2 ด้านการเข้าถึง

.....

.....

5.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

.....

.....

5.4 ด้านโปรแกรมการท่องเที่ยว

.....

.....

5.5 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

.....

.....

5.6 ด้านบริการเสริม

.....

.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

แผนที่และศูนย์วิจัยชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

ภาคผนวก ง
รูปภายในพื้นที่ชุมชนคลองกระแชง

ภาคผนวก จ
รูปภายในพื้นที่ชุมชนตลาดเก่าริมแม่น้ำ

ภาคผนวก ฉ
รูปภายในพื้นที่ชุมชนวัดเกาะ

ภาคผนวก ข

แผนผังของชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

แผนที่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 3 ชุมชน

- ชุมชนคลองกระแวง
- ชุมชนข่อยตลาดริมน้ำ
- ชุมชนวัดเกาะ

การท่องเที่ยวชุมชนสร้างสรรค์ เพื่อขับเคลื่อนจังหวัดเพชรบุรีสู่เมืองสร้างสรรค์และยั่งยืน

Partners: วบ.ศก., Phetchaburi Creative City, and other local organizations.

11 วัดกุฎีดาว

12 บ้านจันทริกวัง บ้านเรือนริมน้ำ

13 บ้านคอกเหล็ก

14 บ้านคอกเหล็ก

15 บ้านคอกเหล็ก

16 บ้านคอกเหล็ก

17 บ้านคอกเหล็ก

18 บ้านคอกเหล็ก

19 บ้านคอกเหล็ก

20 บ้านคอกเหล็ก

21 บ้านคอกเหล็ก

22 บ้านคอกเหล็ก

23 บ้านคอกเหล็ก

24 บ้านคอกเหล็ก

25 บ้านคอกเหล็ก

26 บ้านคอกเหล็ก

27 บ้านคอกเหล็ก

28 บ้านคอกเหล็ก

29 บ้านคอกเหล็ก

30 บ้านคอกเหล็ก

31 บ้านคอกเหล็ก

32 บ้านคอกเหล็ก

33 บ้านคอกเหล็ก

34 บ้านคอกเหล็ก

35 บ้านคอกเหล็ก

36 บ้านคอกเหล็ก

37 บ้านคอกเหล็ก

38 บ้านคอกเหล็ก

39 บ้านคอกเหล็ก

40 บ้านคอกเหล็ก

41 บ้านคอกเหล็ก

42 บ้านคอกเหล็ก

43 บ้านคอกเหล็ก

44 บ้านคอกเหล็ก

45 บ้านคอกเหล็ก

46 บ้านคอกเหล็ก

47 บ้านคอกเหล็ก

48 บ้านคอกเหล็ก

49 บ้านคอกเหล็ก

50 บ้านคอกเหล็ก

51 บ้านคอกเหล็ก

52 บ้านคอกเหล็ก

53 บ้านคอกเหล็ก

54 บ้านคอกเหล็ก

55 บ้านคอกเหล็ก

56 บ้านคอกเหล็ก

57 บ้านคอกเหล็ก

58 บ้านคอกเหล็ก

59 บ้านคอกเหล็ก

60 บ้านคอกเหล็ก

61 บ้านคอกเหล็ก

62 บ้านคอกเหล็ก

63 บ้านคอกเหล็ก

64 บ้านคอกเหล็ก

65 บ้านคอกเหล็ก

66 บ้านคอกเหล็ก

67 บ้านคอกเหล็ก

68 บ้านคอกเหล็ก

69 บ้านคอกเหล็ก

70 บ้านคอกเหล็ก

71 บ้านคอกเหล็ก

72 บ้านคอกเหล็ก

73 บ้านคอกเหล็ก

74 บ้านคอกเหล็ก

75 บ้านคอกเหล็ก

76 บ้านคอกเหล็ก

77 บ้านคอกเหล็ก

78 บ้านคอกเหล็ก

79 บ้านคอกเหล็ก

80 บ้านคอกเหล็ก

81 บ้านคอกเหล็ก

82 บ้านคอกเหล็ก

83 บ้านคอกเหล็ก

84 บ้านคอกเหล็ก

85 บ้านคอกเหล็ก

86 บ้านคอกเหล็ก

87 บ้านคอกเหล็ก

88 บ้านคอกเหล็ก

89 บ้านคอกเหล็ก

90 บ้านคอกเหล็ก

91 บ้านคอกเหล็ก

92 บ้านคอกเหล็ก

93 บ้านคอกเหล็ก

94 บ้านคอกเหล็ก

95 บ้านคอกเหล็ก

96 บ้านคอกเหล็ก

97 บ้านคอกเหล็ก

98 บ้านคอกเหล็ก

99 บ้านคอกเหล็ก

100 บ้านคอกเหล็ก

เพชรบุรีสู่เมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารของยูเนสโก

รู้หรือไม่ว่าอาหารเพชรบุรีมีเอกลักษณ์ไม่เหมือนใคร?

ในปี พ.ศ. 2564 จังหวัดเพชรบุรีได้รับการพิจารณาคัดเลือกจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นตัวแทนประเทศไทยสมัครเข้ารับการคัดเลือกเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารของยูเนสโก ประจำปี พ.ศ. 2564 ซึ่งจะต้องผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการยูเนสโก และประกาศผลช่วงปลายปี พ.ศ. 2564 นี้

เมืองสร้างสรรค์ด้านอาหาร City of Gastronomy

เนื่องจากจังหวัดเพชรบุรีมีภูมิศาสตร์และทรัพยากรอาหารที่อุดมสมบูรณ์ มีผลผลิตวัตถุดิบชั้นดีหลากหลาย สามารถผลิตสินค้าการเกษตรครบทุกด้าน ทั้งข้าว พืช สัตว์ และประมง รวมถึงมีภูมิปัญญาในการแปรรูปและประกอบอาหาร ความหลากหลาย ภูมิภาค มีรสชาติอาหารที่ได้จากวัตถุดิบสำคัญ ได้แก่ รสหวาน จากน้ำตาลโตนด รสเค็ม จากเกลือสมุทร รสเปรี้ยว จากมะนาวเป็นอีกที่ยังมี รสดีจากพริกแห้งหรือ ด้วยสินทรัพย์ทางธรรมชาติ และสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมล้วนเป็นปัจจัยในการพัฒนาเมืองเพชรบุรีก้าวสู่เมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารของยูเนสโก

การที่จังหวัดเพชรบุรีก้าวสู่เมืองสร้างสรรค์ด้านอาหาร City of Gastronomy จะช่วยสร้างการมีส่วนร่วมของคนกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ครอบคลุมทั้ง 8 อำเภอ ทั้งผู้ผลิตวัตถุดิบและผู้ประกอบการอาหาร ทั้งแบบอุตสาหกรรมและแบบชุมชน ทั้งภาคการผลิต ภาคการตลาด ภาควิชาการ ภาคเอกชน รวมถึงพัฒนาผลิตภัณฑ์ คุณค่า และอัตลักษณ์ในภูมิปัญญาด้านอาหารเพชรบุรีอย่างเป็นระบบ สร้างมาตรฐานอาหารคุณภาพและความปลอดภัย รวมทั้งออกแบบสร้างสรรค์นวัตกรรมด้านอาหาร เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในจังหวัดเพชรบุรี ส่งเสริมการท่องเที่ยวสร้างรายได้ ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ

เพชรบุรีสู่เมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารของยูเนสโก

“ขนมเงินทอตมัน” เมนูอาหารที่จับคู่กันระหว่าง “ขนมเงิน” กับ “ทอตมัน” รสดีด้วยน้ำจิ้มแสนอร่อย ทอตมันเมื่อปลามผสมกับเครื่องพริกแกงเผ็ดให้เข้ากันขึ้นเป็นชิ้นทอดในน้ำมันให้สุกเหลืองกรอบรับประทานคู่กับ “น้ำจิ้มสูตรเด็ด” ที่มีทั้งรสเปรี้ยว เผ็ด เค็ม และรสหวานของน้ำตาลโตนด

“ข้าวแซ่” ข้าวสวยผ่านการต้มและหุงมาเป็นอย่างดี ใส่ข้าวคั่วในหม้อ มีดอกมะลิดอกกระดังงอน้ำโห่กลิ่นหอม รับประทานคู่กับเครื่องเคียง หัวใจให้เด็ดหวาน ปลากระเบนตัดหวานและลูกกะปิทอดที่มีส่วนผสมของพริกสมุนไพร เวลาเสิร์ฟใส่น้ำแข็งลงในถ้วยข้าวแซ่ได้ความหอมเย็นชื่นใจ

“ลอดช่องน้ำตาลชั้น” เมนูขนมหวาน เมืองเพชรที่มี “น้ำตาลโตนด” เป็นตัวประสานความอร่อย เนื้อลอดช่องจึงคิโป้ นุ่มหนึบ เครื่องเคียงอื่น ๆ อาทิ สับปะรด เมี่ยง ทับทิม ข้าวโพด ถั่วแดง มันฝรั่ง กะทิสด นมข้น รสดีด้วย “น้ำตาลชั้น” น้ำตาลโตนด เคี้ยวเข้มข้น ส่วนผสมทุกอย่างในแก้วอร่อยลงตัว

เมืองเพชรบุรีซึ่งไม่มีอาหารหวานต่าง ๆ ให้ลืมลองรสชาติความอร่อย ทั้งแกงหัวตาล แกงทอตมัน ขนมหม้อแกง ขนมตาล ขนมหวานต่าง ๆ ส่วนแล้วสร้างสรรค์จากภูมิปัญญาคนเมืองเพชรบุรี ริเริ่มสร้างสรรค์วัตถุดิบท้องถิ่น ปรุงรสชาติอาหารทั้งรสหวาน เปรี้ยว เค็ม เผ็ด รวมเป็น “รสพิเศษ” อาหารของคนเมืองเพชรที่อร่อยเสิร์ฟให้คนทั่วโลกได้ลิ้มลอง

อุปกรณ์สำหรับทำกิจกรรม

1. ลายขลุ่ย
2. กระดาษน้ำ
3. สีอะครีลิค/จานสี
4. กาว
5. ลูกประคบกลี

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. ชมและรับฟังเรื่องราวของวัดใหญ่-สุวรรณารามวรวิหาร พร้อมเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวในวัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร
2. ลงมือทำกิจกรรมพิมพ์ผ้าลายทองน หรือศิลปสุวรรณาราม
 - เรียนรู้การดอกลายขลุ่ย และวิธีการปิดทอง
 - เลือกแบบลวดลายที่ชื่นชอบ
 - วัดค่าที่แบบลายขลุ่ยที่อิงการพิมพ์คล้ายให้แบบกับกระดาษน้ำ
 - ใช้ลูกประคบกดสีอะครีลิคในจานสี และกดทับบนลายขลุ่ยให้สม่ำเสมอ
 - ลอกแบบลายขลุ่ย นำกระดาษน้ำไปตากให้แห้ง
 - ตกแต่งตามความความคิดสร้างสรรค์และความชื่นชอบ

กิจกรรมเรียนรู้ศิลปะในเมืองเพชรบุรี "พิมพ์ผ้าลายทอง"

งานศิลปะและงานสกุลช่างเมืองเพชรที่มากมายหลากหลายในวัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร ได้บ่งบอกถึงความรู้เรื่องงานศิลปะในอดีตที่ถูกถ่ายทอดมาจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน โดยกลุ่มลูกหว้ามีความตั้งใจในการพัฒนา "กิจกรรมพิมพ์ผ้าลายทอง" เป็นกิจกรรมสื่อกลางในการสื่อสารงานศิลปะและการอนุรักษ์ลวดลายการปักทองภายในศาลาการเปรียญ วัดใหญ่-สุวรรณารามวรวิหาร โดยมีการรวบรวมรายได้ส่วนหนึ่งจากกิจกรรมเพื่อคัดลอกลายทองของส่วนหนึ่งในของศาลาการเปรียญให้เป็นตัวอย่างเพื่อการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวและผู้สนใจในอนาคต

ผู้ที่สนใจในกิจกรรมพิมพ์ผ้าลายทอง จะได้เรียนรู้เรื่องราวของวัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร ศิลปะ-งานช่าง ลวดลายที่สวยงาม วิธีการปิดทองและได้ชมมรดกทางวัฒนธรรมพิมพ์ผ้าลายทองได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ได้ลงมือทำและสนุกสนานไปกับกิจกรรมแล้ว นักท่องเที่ยวยังได้เป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์งานศิลปะที่ทรงคุณค่าของจังหวัดเพชรบุรีอีกด้วย

ชื่อกิจกรรม

พิมพ์ผ้าลายทอง
ระยะเวลาทำกิจกรรมประมาณ 2 ชั่วโมง (ระยะเวลาอาจแตกต่างกันบ้างขึ้นอยู่กับปริมาณงาน)

สถานที่ทำกิจกรรม

หอศิลปสุวรรณาราม วัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร ศาลาการเปรียญ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ชื่อเจ้าพนักงานกิจกรรม

กลุ่มลูกหว้า

ชื่อผู้ติดต่อ

นางสาวสุมิสา ประทุมทอง โทร. 08 4106 1802

ราคากิจกรรม

200 บาท (ราคาเริ่มต้นการเข้าชมสถานที่และกิจกรรมพิมพ์ผ้าลายทอง)

กลุ่มลูกหว้า เพชรบุรี

เปิดทุกวันอังคาร - วันอาทิตย์ เวลา 09.00-16.00 น.

หมายเหตุ กิจกรรมมีการนำชมสถานที่สำคัญในวัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร และการมือทำกิจกรรมพิมพ์ผ้าลายทอง

สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดเพชรบุรี โทร. 075-511111

118/1 ซอยท่าเรือ 11 หมู่ 3-31 ถนนเพชรบุรี 6 แขวงคูบัว อำเภอคูบัว จังหวัดเพชรบุรี 76100

☎ 0 2367 3568-7, 0 2367 3590

จังหวัดเพชรบุรี เมืองแห่งศิลปะและงานสกุลช่างเมืองเพชร

ทุกทั้งองสถาปัตยกรรมของจังหวัดเพชรบุรีประดับประดาไปด้วยงานศิลปะทั้งด้านภายในทั้งยังมีวัฒนธรรมท้องถิ่น กวีนิพนธ์ วรรณคดี อาหารการกิน ศิลปะการชกมวยอยู่ทั่วเมือง เพชรบุรีให้นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจได้เข้ามาสัมผัสความงามเป็นเพชรบุรีได้อย่างแท้จริง

วัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร เป็นวัดเก่าแก่ที่มีความสำคัญมากของจังหวัดเพชรบุรี สร้างขึ้นในสมัยอยุธยา เป็นแหล่งรวมงานฝีมือที่มีความสวยงามงานวิจิตรไว้อย่างมากมายภายในวัดมีสถานที่ที่มีความสำคัญและน่าสนใจมากมาย ประกอบด้วย

1. พระอุโบสถ ที่มีภาพจิตรกรรมผ่านผนังปูนขาวภาพพุทธนิพนธ์ที่สวยงาม ประทับฐานสำคัญ สมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ 6 หลวงพ่อฤๅษี และสวยงามของระเบียงคกรอบพระอุโบสถ
2. หอไตรกลางน้ำ หอพระที่สร้างพระพุทธรูป
3. ซุ้มหน้าจั่วของระเบียงคกรอบพระอุโบสถ 5 กลีบด้าน แต่ทำเป็นเหมือนโถ
4. ศาลาการเปรียญ ที่มีความสวยงามทั้งการแกะสลักบานประตูและร่องรอยการจำรูญของประตูที่มีเรื่องราวน่าสนใจ ภาพจิตรกรรมผ่านผนังของฝาประตู และที่โดดเด่นคือการสลักปิดทองลวดลายที่ส่วนหนึ่งของศาลาการเปรียญที่เสาแต่ละต้น มีลวดลายที่แตกต่างกัน และมีการพัฒนาและเชื่อมโยงเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวในวัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหาร

กลุ่มลูกหว้า

กลุ่มเยาวชนที่จับมือการจัดการพื้นที่เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดเพชรบุรี ด้วยความมุ่งหวังให้พื้นที่ในจังหวัดเพชรบุรีทุกตารางนิ้วเป็นที่เรียนรู้วิถีชีวิตด้วยศิลปวัฒนธรรมและชุมชนท้องถิ่น กลุ่มลูกหว้าร่วมกับช่างเมืองเพชรบุรี ได้มีการคิดค้นงานกิจกรรมค่าของศิลปะสู่การพัฒนาเป็นกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และการอนุรักษ์ โดยมุ่งหวังการอนุรักษ์ภายในศาลาการเปรียญที่มีการสลักปิดทองให้สามารถเห็นวงเวียนสู่ลูกหลานโดยได้จัดทำกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ใช้นิทานศิลปะการปิดทอง พัฒนาเป็น "กิจกรรมพิมพ์ผ้าลายทอง" เพื่อส่งต่อเรื่องราวความวิจิตรของลวดลายและศิลปะการปิดทองให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจได้เรียนรู้ รวบรวมรายได้และเป็นการอนุรักษ์ลวดลายของในส่วนหนึ่งของศาลาการเปรียญวัดใหญ่สุวรรณารามวรวิหารต่อไป

ภาคผนวก ซ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC)

- 1) ดร.วงศ์ศักดิ์ วีระไพบุลย์ อาจารย์สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 2) ดร.จรรยาบรรณ สุธรรมมา อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ สาขาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 3) ธนวรรษ ดอกจันทร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ศรัญญู จันทร์วงศ์
วัน เดือน ปี เกิด	27 มิถุนายน 2535
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่อยู่ปัจจุบัน	80/1 หมู่ 3 ตำบลทับคาง อำเภอลำไย จังหวัดเพชรบุรี 76140

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY